

VÖLGY VIDÉK

HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA (HFS)

2014-2020

HFS DRAFT

Verziószám: 6.2 verzió

2016. március 2.

2016

© Völgy Vidék Közösség

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a dokumentumhoz kötődő (a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga) és a végrehajtáshoz való jog fenntartva. A mű a Völgy Vidék Közösség írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

Tartalomjegyzék

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	4
A VÖLGY VIDÉK ÉS A HACS JÖVŐKÉPE	4
A STRATÉGIAALKOTÁS CÉLJAI, FŐBB CÉLCSOPORTJAI ÉS A LEGFONTOSABB VÁLTOZÁSAI	4
VV HFS FŐBB STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉSEI ÉS INTÉZKEDÉSEI.....	5
A STRATÉGIAALKOTÁS SORÁN HASZNÁLT TÁRSADALMASÍTÁSI INTÉZKEDÉSEK, RÉSZTVEVŐK	6
1. A HFS HOZZÁJÁRULÁSA AZ EU2020, A PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁS ÉS A VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM CÉLJAIHOZ	7
1.1 EU 2020-AS STRATÉGIÁHOZ VALÓ ILLESZKEDÉS BEMUTATÁSA.....	7
1.2 A 2014-2020-AS PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁS PRIORITÁSAIHOZ VALÓ ILLESZKEDÉS BEMUTATÁSA.....	8
1.3 A 2014-2020-AS VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM CÉLJAIHOZ VALÓ ILLESZKEDÉS BEMUTATÁSA.....	8
1.4 A HFS MEGVALÓSÍTÁSA ALATT HOGYAN KÍVÁNJK SEGÍTENI A KIVÁLASZTOTT CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSÁT	9
1.5 INTÉZKEDÉSEKEN KÍVÜLI FORRÁSOK BEVONÁSÁNAK SZÁNDÉKA.....	9
2. A STRATÉGIA ELKÉSZÍTÉSÉNEK MÓDJA, AZ ÉRINTETTEK BEVONÁSÁNAK A FOLYAMATA	10
3. A HFS ÁLTAL LEFEDETT TERÜLET ÉS LAKOSSÁG MEGHATÁROZÁSA.....	11
4. AZ AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSI SZÜKSÉGLETEINEK ÉS LEHETŐSÉGEINEK AZ ELEMZÉSE	14
4.1 HELYZETFELTÁRÁS	14
4.1.1 Térszerkezeti adottságok.....	14
4.1.2 Környezeti adottságok.....	15
4.1.3 Kulturális, turisztikai és szabadidős erőforrások	16
4.1.4 Társadalmi helyzetkép.....	20
4.2 A 2007-2013-AS HFS MEGVALÓSULÁSÁNAK ÖSSZEGZŐ ÉRTÉKELÉSE, KÖVETKEZTETÉSEK.....	33
4.3 A HFS-T ÉRINTŐ TERVEZÉSI ELŐZMÉNYEK, PROGRAMOK, SZOLGÁLTATÁSOK	36
4.3.1 Külső koherencia, kiegészítő jelleg	36
4.3.2 Területi, települési szintű tervezési kapcsolódódás, illetve jelentősebb tervezett fejlesztések.....	37
4.3.3 A HFS tartalmát befolyásoló, a térség gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások.....	38
4.4 SWOT ELEMZÉS	39
4.5 FEJLESZTÉSI SZÜKSÉGLETEK AZONOSÍTÁSA.....	42
5. HORIZONTÁLIS CÉLOK	43
5.1 ESÉLYEGYENLŐSÉG	44
5.2 FENNTARTHATÓSÁG	44
6. A HFS INTEGRÁLT ÉS INNOVATÍV ELEMEINEK A BEMUTATÁSA	45
7. A STRATÉGIA BEAVATKOZÁSI LOGIKÁJA, JÖVŐKÉPE ÉS CÉLRENDSZERE	47
7.1 A STRATÉGIA JÖVŐKÉPE – A VÖLGY VIDÉK TÉRSÉG ÉS A VÖLGY VIDÉK KÖZÖSSÉG JÖVŐKÉPE	47
7.1.1 A Völgy Vidék térség jövőképe	47
7.1.2 A Völgy Vidék Közösség (HACS) jövőképe.....	48
7.2 A STRATÉGIA CÉLHIERARCHIÁJA – CÉLRENDSZER	49
7.2.1 Átfogó célok.....	49
7.2.2 Specifikus célok.....	50
7.2.3 LEADER intézkedések (beavatkozási területek)	51
7.2.4 A fejlesztési célkitűzések és intézkedések számának változása 2007-2013 és 2014-2020 között	53

8. CSELEKVÉSI TERV	54
8.1 AZ INTÉZKEDÉSEK LEÍRÁSA	54
8.1.1 Térségi identitást, együttműködést, hálózatosodását és integritást ösztönző kulcsfejlesztések	54
8.1.2 A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése	55
8.1.3 Térségi, helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai	56
8.1.4 Az életminőség javítását, a jól-létet és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések	57
8.1.5 Közösségi szolgáltatási és együttműködési programok megvalósítása a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében	58
8.3 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI ÉS ELJÁRÁSI KERETEK	63
8.4. KOMMUNIKÁCIÓS TERV	64
8.5. MONITORING ÉS ÉRTÉKELÉSI TERV	67
9. INDIKATÍV PÉNZÜGYI TERV	70
KIEGÉSZÍTŐ INFORMÁCIÓK	71
1. HFS RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE	71
2. VÖLGYVIDÉK LEADER HFS TERVEZÉSÉNEK TAGJAI, A FOLYAMAT CÉLJAI ÉS MÉRFÖLDKÖVEI.....	72
3. A HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA KÖTELEZŐ TARTALMI ELEMEI	75
4. KAPCSOLÓDÓ TERVEZÉSI DOKUMENTUMOK ÉS A TÉRSÉGRE VONATKOZÓ EGYÉB STRATÉGIÁK LISTÁJA	76
5. KIEMELTEN KAPCSOLÓDÓ ÁGAZATI OP-K ÉS PRIORITÁSOK, INTÉZKEDÉSEK	77
6. FORRÁS-FELHASZNÁLÁSI SZABÁLYOK	79
7. A TURIZMUS ÉS SZABADIDŐ-GAZDASÁG HELYZETE: TÉRSÉGI TURISZTIKAI, SZABADIDŐS, KULTURÁLIS ÉS REKREÁCIÓS ADOTTSÁGOK	80
MELLÉKLETEK (TÉRKÉPEK, ÁBRÁK, TÁBLÁZATOK STB.)	83
1. PARTNERSÉGI ÉS SZAKMAI ESEMÉNYEK LISTÁJA	83
2. A LEGFONTOSABB INFORMÁCIÓS ÉS KOMMUNIKÁCIÓS TECHNOLÓGIAI (IKT) ESZKÖZÖKET ÉS AZOKKAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEKET, TERVEZETT FEJLESZTÉSEKET SZEMLÉLTETI A KÖVETKEZŐ TÁBLÁZAT	87

Vezetői összefoglaló

A Völgy Vidék és a HACS jövőképe

A Völgy Vidék Közösség által megfogalmazott horizontális céloknak és alapelveknek való megfelelés (ld. 5 fejezet) áthatja az egész Völgy Vidék Helyi Fejlesztési Stratégiát (VV HFS) és annak jövőképét. Az ezen alapelvek mentén kialakított, térségi együttműködésekre épülő vidékfejlesztési stratégia magában foglalja a térségre jellemző alapvető értékeket és célokat.

A Völgy Vidék térség jövőképe

A Völgy Vidéken a legfontosabb kihívás az itt élők közös identitásához, teremtő fejlesztési víziójához, exkluzív kiterjesztési pontjainak azonosításához, továbbá helyben tartásához és a betelepülők helyhez kötéséhez kapcsolódó társadalmi-gazdasági feltételek olyan kreatív meghatározásában, szellemi-lelki átforgalmazásában és tudatos stratégiai fejlesztésében rejlik, amely megteremti a tájjal és a környezettel, a társadalmi és a gazdasági szervezetekkel, valamint az egymással történő harmonikus együttélést, és hosszabb távon is fenntartható módon biztosítja a kedvező életszínvonal, életminőség és életkilátások lehetőségét. A VVK közép- és hosszú távú térségi jövőképe a fentiek alapján a következő:

A Völgy Vidék egy ismert, erős identitással bíró vonzó szabadidős desztináció és kultúrtáj, családbarát, egészség- és erős közösségekből álló lakóhely, kreatív térségi és helyi termékeket, szolgáltatásokat előállító környezet, gazdaságilag és társadalmilag tudatosan és folyamatosan fejlődő térség.

A HACS jövőképe szorosan kapcsolódik a Völgy Vidék jövőképének a megvalósításához

A Völgy Vidék HACS kiemelt célja a fenti feladatok magas színvonalú és professzionális biztosítása érdekében a munkaszervezet pénzügyileg és szakmailag stabil és fenntartható működésének a megteremtése és biztosítása. A HACS jövőképe:

A Völgy Vidék Közösség (HACS) a VV térség vidékfejlesztésért felelős méltán elismert fejlesztő, szolgáltató és proaktív koordinációs szervezete és fejlesztői közössége, mely a vidékfejlesztési feladatok magas színvonalú és professzionális biztosítása mellett tevékeny szerepet vállal a térséget érintő egyéb fejlesztések indukálásában, ezen feladatok magas színvonalú és professzionális biztosítása érdekében a munkaszervezet szakmailag évről-évre egyre stabilabb és pénzügyileg egyre tervezhetőbb és fenntarthatóbb módon működik.

A stratégiaalkotás céljai, főbb célcsoportjai és a legfontosabb változásai

A 2014-2020-as Völgy Vidék HVS alapvető célja, hogy a 2007-2013 között eddig elért eredmények, az országban és a világban zajló rapid társadalmi és gazdasági folyamatok hatásai, a térség folyamatosan változó fejlesztési igényei menet közben – kellő rugalmasságot biztosítva – beépülhessenek a tervezés és a végrehajtás folyamatába. Cél továbbá hozzájárulni a Partnerségi Megállapodás (a források 60%-a gazdaságfejlesztésre), a VP és a LEADER program 2014-2020-as programozási időszakban meghatározott célok térségi szintű támogatásához és megvalósításához is. Elengedhetetlen tervezési szempont volt továbbá a csökkenő források miatti fókuszálás mind a célok, mind a tervezett beavatkozások és intézkedések tekintetében. Mindez a 2014-2020-as HFS tervezése és végrehajtása, kiemelt célcsoportjai és támogatásai főbb irányainak meghatározása szempontjából is eredményezett szükségszerű változásokat:

- A célcsoportok esetén a fókuszok elsődlegesen a *térségi és helyi jelentőségű vállalkozások*, másodlagosan *az önkormányzatok és társulások*, harmadlagosan a *civil és egyházi szervezetek*.
- Mindez a térségi vidékfejlesztés 2014-2020-as támogatási főbb irányainak meghatározása szempontjából is új intézkedések bevezetését (pl. *térségi identitás növelést, szabadidő gazdaságot szolgáló, testi és lelki egészséget szolgáló fejlesztések*), a korábbi szétaprózott intézkedések átalakítását és integrációját alapozta meg, illetve tette szükségessé (pl. *településfejlesztés és környezeti fenntarthatóság integrációja, illetve a különböző szolgáltatások, társadalmi és esélyegyenlőségi integrációs szempontok és a közösségi szolgáltatásfejlesztések integrációja*).

Ennek eredményeként a 2007-2013-as öt specifikus célhoz és 18 intézkedéséhez képest 2014-2020-ra a források csökkenése miatt négy specifikus cél és öt integrált intézkedés került meghatározásra.

VV HFS főbb stratégiai célkitűzései és intézkedései

A 2014-2020-as Völgy Vidéki HFS átfogó céljai

A VVK HFS átfogó céljainak kiválasztását a térségi és helyi gazdálkodási rendszerek fejlesztési igénye, a megújulást nyújtó szabadidő-gazdaság infrastruktúrájának és szolgáltatásainak továbbfejlesztési elképzelései, valamint a térségben élők helyben maradását támogató jól-léti funkciók, közösségi együttműködési, szolgáltatási és közösségi fejlesztési igények átlagos színvonala emelésének kitapintható igényei indokolják.

	Átfogó cél(ok)
1.	A helyben történő értékteremtés és foglalkoztatás növelése a térségi és helyi gazdaság stratégiai kitörési pontok mentén történő kreatív és innovatív fejlesztésével
2.	Közösségi beruházás az életminőség, az élhetőség, a jól-lét és a környezeti fenntarthatóság fokozása érdekében
3.	Identitásukban, szolgálatukban erősödő és együttműködő térségi és helyi közösségek és közösségi szolgáltatások

A 2014-2020-as Völgy Vidéki HFS specifikus céljai

A specifikus célok hozzárendelik a célcsoportokat az átfogó célokhoz, és meghatározzák azokat az eredménymutatókat, amelyek a megcélzott eredmények elérését mérhetővé teszik a tervezett forrásbevonás hatására. Ezek alapján a HFS specifikus céljai és megcélzott eredményei a következők:

	Specifikus cél(ok)	Eredménymutató	Célérték
1.	IDENTITÁSÁBAN ERŐSÖDŐ KÖZÖSSÉG A VÖLGY VIDÉKEN: A térségi identitást, együttműködést, a térségi és helyi gazdasági fejlesztésekben, a szabadidős és kulturális tevékenységekben érdekelt térségi szereplők térségi szintű gondolkodásának, együttműködésének további megerősítését szolgáló és erre épülő integrált térségi kulcsfejlesztések, programok, projektek megvalósítása	<ul style="list-style-type: none"> Megvalósuló térségi identitás erősítését szolgáló együttműködési programok és részprojektek száma (db) 	5
2.	BŐVÜLŐ TÉRSÉGI-HELYI KREATÍV és SZABADIDŐGAZDASÁG A VÖLGY VIDÉKEN: A térségi és helyi gazdaság, vállalkozások, szolgáltatások, termékek exkluzív és minőségi, kreatív és innovatív, fenntartható kisléptékű fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> Megvalósuló térségi, helyi gazdasági és rekreációs fejlesztési programok és projektek száma (db) Létrehozott új munkahelyek száma (FTE) 	20 4
3.	ÉLHETŐ ÉS FENNTARTHATÓ VÖLGY VIDÉK TÉRSÉG: Az életminőség, a jól-lét javítása és a környezeti fenntarthatóság növelése a Völgy Vidéken	<ul style="list-style-type: none"> Megvalósuló életminőséget javító programok és projektek száma (db) A fejlesztések révén fejlesztéssel, felújítással, rendezéssel és karbantartással érintett terület nagysága – típusok szerint (nm) 	10 500
4.	ERŐS, EGYÜTTMŰKÖDŐ ÉS TEREMTŐ KISKÖZÖSSÉGEK A VÖLGY VIDÉKEN: A térségi és helyi közösségi együttműködések és közösségi szolgáltatások teremtő fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> Támogatott térségi karakterrel is bíró rendezvények száma összesen (db) Összetartó, erős, az értékeiket ismerő és büszkén bemutató vidéki közösségi és közszolgáltatás fejlesztési programok és projektek száma (db) A fejlesztések révén közvetlenül elért személyek száma (fő) 	10 8 1000

A Völgy Vidék intézkedési terve a térség meglévő erőforrásain és lehetőségein – kedvező földrajzi adottságok, természeti és kulturális értékek, lokálpatriotizmus, munkaképes lakosság – és az itt élők létező igényein – erősödő identitás, helyben foglalkoztatás, hagyományörzés, magasabb színvonalú

helyi szolgáltatások – alapul, reális és elérhető, a térségnek jövőt és küldetést mutató és integráló fejlesztési területeket fogalmaz meg.

A Völgy Vidék Közösség öt kiemelt intézkedése a térség legfontosabb 2014-2020-as integrált fejlesztési területeit jelöli ki és határozza meg:

LEADER intézkedések (beavatkozási területek)		Hozzájárulás specifikus célhoz			
		1.	2.	3.	4.
1.	Térségi identitást, együttműködést, hálózatosodást és integritást ösztönző kulcsfejlesztések	x	x	x	
2.	A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése	x	x		
3.	Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások fenntartható, kisléptékű beruházásai	x	x		
4.	Az életminőség javítását, a jól-létet és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések		x	x	
5.	Közösségi szolgáltatási és együttműködési programok a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében	x			x

A stratégiaalkotás során használt társadalmassági¹ intézkedések, résztvevők

A Völgy Vidék HFS 2014-2020-as tervezésében a térségben élők, a helyben működő vállalkozások, önkormányzatok, civil szervezetek, intézmények, ill. a vidékfejlesztésben érintett más aktorok részvételi lehetőségét számos, a teljes körű nyilvánosság elérését támogató intézkedés biztosította, a folyamat minden egyes elemére kiterjedően. A 2015-2016-os HFS tervezés során ezek a következőkre terjedtek ki: hirdetések, internetes közzététel, konzultációs lehetőségek különböző formáinak biztosítása (személyes, telefonos, e-mail-es), nyilvános döntések, megbeszélések és egyeztetések, ill. meghirdetett térségi fórum(ok), workshopok, szakmai rendezvények.

A tervezési folyamat a tagság tájékoztatásával kezdődött. A kommunikációt az egyesületi hírlevél, az egyesület közösségi portál csoportja, az egyesületi és a térség önkormányzatainak és civil szervezeteinek honlapja biztosította. Ebben felhívás történt az együttműködésre, továbbá megkezdődött a projektötletek gyűjtése egy erre a célra kialakított adatlap közzétételével, valamint a Völgy Vidék road-show-val: A térség 16 településéből 7-ben 2015.10.12-29. között *megtartott lakossági, vállalkozó és tematikus fórumokon* egyenként 10-25 fő érdeklődő jelent meg és osztotta meg tervezéssel kapcsolatos javaslatait és projektötleteit, vagy csak további mondta el véleményét, szolt hozzá. Projektjavaslatokat mailben és személyesen is eljuttattak hozzánk.

A fejlesztési igényfelmérés során *188 db projektötlet-adatlap érkezett be 50 javaslattevőtől*, ezen túlmenően számos projektötletet azonosítottunk személyes és telefonos egyeztetések során is. A javaslattevők 12%-a volt önkormányzat vagy önkormányzati intézmény, 50%-a civil szervezet és 38%-a vállalkozó (kiszűrve és egyszer számba véve a több típusú szervezetet is egy személyben képviselőket). Ezen mind a tagság, mind a lakosság és a térségben működő civil szervezetek és vállalkozások tájékoztatása, illetve megszólítása, „kikérdezése” megtörtént szakmai fórumokon és fókuszcsoporthoz keresztlül. A fórumok célja a tájékoztatás volt, míg a fókuszcsoporthoz, workshopos beszélgetéseken a civilek, vagy vállalkozók véleményeinek, fejlesztési ötleteiknek összegyűjtésére törekedtünk. Összességében a tervezési folyamatot *több mint 25 partnerségi rendezvény és tevékenység támogatta, kísérte* 2015. április és 2016. márciusa között. Ezek közül: 2 db elnökségi ülés, 3 db közgyűlés, 9 db workshop, 11 db szakmai fórum konzultáció, műhelymunka, fókuszcsoporthoz megbeszélés, egyeztetés.

Mindvégig fenntartottuk az online kommunikációs csatornát, amelyen keresztül a távolmaradók véleményét és ötleteit kértük be. Az így jelentkező egyéni igényekre reagálva személyes beszélgetésekre (a mélyinterjú módszer alkalmazásával) is sort kerítettünk. A VVK a honlapján folyamatosan tettük

¹ Partnerségi és nyilvánossági

közzé a HFS 2014-20-as tervezés aktuális állásáról szóló tájékoztatókat, továbbá biztosítottuk a HFS véleményezési lehetőségét elektronikus formában is (email), a hagyományos formák megtartása mellett. A Völgy Vidék Község a VVK HFS tervezése során – előzetes bejelentkezés, időpont-egyeztetés mellett – folyamatos személyes konzultációs lehetőséget biztosított továbbá a munkaszervezet irodájában, mellyel számos esetben éltek is már eddig is a térségben élők. Telefonos egyeztetések révén és elektronikusan, email útján is sor került a konzultációkra.

2015. augusztus és 2016. március között összesen hét Tervezői MCS ülésre került sor². A TMCs munkáját havi értekezleteken hangoltuk össze és osztottuk be a feladatokat. A tervezés bizonyos fázisaiban elnökségi ülésen, közgyűlésen tártuk a szakmai tervezeteket/javaslatokat az egyesület vezetői, tagjai elé, szükség szerint térségi-helyi és külső szakmai partnerek is bevonásra kerültek.

1. A HFS hozzájárulása az EU2020, a Partnerségi Megállapodás és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz

1.1 EU 2020-as stratégiához való illeszkedés bemutatása

A VVK Helyi Fejlesztési Stratégia szakmai koherenciában és szoros összhangban áll a 2014-2020-as európai tervezési és fejlesztési időszak céljait meghatározó *EU2020 stratégiával (KSK rendelet)*. A VVK HFS az EU2020 céljaihoz, azaz a KSK rendelet által meghatározott tematikus célokhoz **leginkább, azaz elsődlegesen** a következő területen járul hozzá:

- 3.: A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása
- 6.: A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása
- 8.: A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása
- 9.: A társadalmi együttműködés erősítése és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem
- 10.: Beruházás az oktatásba, a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba

*A kiválasztott elsődleges cél(ok) és a HFS specifikus céljai és intézkedéseinek az összhangjának bemutatása:*³

EU 2020 stratégia tematikus célkitűzések elsődlegesen kapcsolódó céljai	VVK HFS SPECIFIKUS CÉLOK	VVK HFS INTÉZKEDÉSEK
3.: A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása	2.: Bővülő térségi-helyi kreatív és szabadidő-gazdaság a Völgy Vidéken	3.: Térségi, helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai 2.: A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzeróinak fejlesztése

² Részletesen és ezt szakmailag alátámasztandóan lásd a 2. számú mellékletet

³ A VVK HFS az EU2020 céljaihoz, azaz a KSK rendelet által meghatározott tematikus célokhoz **másodlagosan még** a következő területen járul hozzá:

- 1.: A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése – főként a kreatív gazdaság fejlesztése révén
- 2.: Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, azok használatának és minőségének javítása – a VVK informatikai fejlesztései révén
- 4.: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban – a térségi és helyi fenntartható gazdaság fejlesztése révén
- 5.: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és –kezelés – a települési és térségi életminőséget és élhetőséget szolgáló fejlesztések révén
- 7.: A fenntartható közlekedés előmozdítása és a szűk keresztmetszetek megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban – a települési és térségi rekreációs célt is szolgáló hálózati szolgáltatásfejlesztések révén

6.: A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	3.: Élhető és fenntartható Völgy Vidék térség	4.: Az életminőség javítását, a jól-létet és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések
8.: A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	2.: Bővülő térségi-helyi kreatív és szabadidő-gazdaság a Völgy Vidéken	3.: Térségi, helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai 2.: A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése
9.: A társadalmi együttműködés erősítése és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	4.: Erős, együttműködő és teremtő kisközösségek a Völgy Vidéken	5.: Közösségi szolgáltatásfejlesztési és együttműködési programok a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében
10.: Beruházás az oktatásba, a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	1.: Identitásában erősödő közösség a Völgy Vidéken	1.: Térségi identitást, együttműködést, hálózatosodást és integritást ösztönző kulcsfejlesztések

1.2 A 2014-2020-as Partnerségi Megállapodás prioritásaihoz való illeszkedés bemutatása

A VVK Helyi Fejlesztési Stratégia szakmai koherenciában és szoros összhangban áll a 2014-2020-as a magyarországi fejlesztések célját, elveit, irányait és tartalmát meghatározó Nemzeti Fejlesztési Koncepció 2014-2020/30 országgyűlés által is elfogadott nemzeti fejlesztési tervdokumentummal, valamint az ez alapján a 2014-2020-as nemzeti fejlesztési célokat és vállalásokat rögzítő *Partnerségi Megállapodással (továbbiakban PM)*. A Partnerségi Megállapodás prioritásaihoz való kapcsolódás területei a következők:

A kiválasztott cél(ok) és a HFS specifikus céljai és intézkedéseinek az összhangjának bemutatása:

A PM prioritásai	VVK HFS SPECIFIKUS CÉLOK	VVK HFS INTÉZKEDÉSEK
Nemzeti Fejlesztési Prioritás 2: A foglalkoztatás növelése	1.: Identitásában erősödő közösség a Völgy Vidéken	1.: Térségi identitást, együttműködést, hálózatosodást és integritást ösztönző kulcsfejlesztések
Nemzeti Fejlesztési Prioritás 4: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	3.: Élhető és fenntartható Völgy Vidék térség 4.: Erős, együttműködő és teremtő kisközösségek a Völgy Vidéken	4.: Az életminőség javítását, a jól-létet és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések 5.: Közösségi szolgáltatásfejlesztési és együttműködési programok a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében
Nemzeti Fejlesztési Prioritás 5: A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása	2.: Bővülő térségi-helyi kreatív és szabadidő-gazdaság a Völgy Vidéken	2.: A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése 3.: Térségi, helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai

1.3 A 2014-2020-as Vidékfejlesztési Program céljaihoz való illeszkedés bemutatása

A stratégia szorosan kapcsolódik a *Vidékfejlesztési Program (a továbbiakban VP)* 2014-2020-as stratégiai fejlesztési célkitűzéseisehez, azok végrehajtásához és eredményes megvalósításához. A VVK HFS a Vidékfejlesztési Program céljaihoz leginkább a következő területen járul hozzá:

VP prioritásokhoz való kapcsolódás:

- *Elsődlegesen:* P6. Prioritás: a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben, különös tekintettel a következő területekre

- *Másodlagosan:* P1. A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben

A VP LEADER intézkedésének céljai:

1. a vidéki térségekben a gazdasági aktivitás mikro-szintjének fenntartása (helyi termékek és szolgáltatások),
2. a vidéki térségekben a lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájutásának, illetve azok elérésének előmozdítása,
3. a vidéki térség, mint vállalkozási tér, lakóhely és turisztikai vonzóképségének erősítése,
4. a helyi közösségek tagjai egyéni aktivitásának, felelősségvállalásának és együttműködési készségeinek erősítése.

A HFS-ek javasolt fejlesztési területei:

1. A helyi gazdaság megerősítése
2. A kedvezőtlen társadalmi, demográfiai térségi folyamatok hatásainak enyhítése
3. A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás kialakítása és a klímareziliencia fejlesztése.

A kiválasztott cél(ok) és a HFS specifikus céljai és intézkedéseinek az összhangjának bemutatása:

A VP prioritásai	VVK HFS SPECIFIKUS CÉLOK	VVK HFS INTÉZKEDÉSEK
P1. A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban és a vidéki térségekben	1.: Identitásában erősödő közösség a Völgy Vidéken 2.: Bővülő térségi-helyi kreatív és szabadidő-gazdaság a Völgy Vidéken	1.: Térségi identitást, együttműködést, hálózatosodást és integritást ösztönző kulcsfejlesztések 2.: A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése 3.: Térségi, helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai
P6. A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben, különös tekintettel a következő területekre	3.: Élhető és fenntartható Völgy Vidék térség 4.: Erős, együttműködő és teremtő kisközösségek a Völgy Vidéken	4.: Az életminőség javítását, a jól-létet és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések 5.: Közösségi szolgáltatásfejlesztési és együttműködési programok a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében

1.4 A HFS megvalósítása alatt hogyan kívánjuk segíteni a kiválasztott célok megvalósítását

A HFS megvalósítása során kiemelten kívánjuk érvényesíteni a kiválasztott célok megvalósítását. Ezt segíti egyrészt a *projektgeneráló/animáló* tevékenység, ahol fontosnak és szükségesnek tartjuk a felmerült projektjavaslatok kiemelt célok és szakmai szempontok mentén történő illeszkedésének vizsgálatát, előzetes szűrését és az ehhez kapcsolódó szakmai és fejlesztési tanácsadást.

Ugyanezen szempontok hatékony érvényesítése érdekében a fejlesztések kiválasztásának és támogatásának egyik kiemelt eleme a fenti *kiemelt célokhoz való projektszintű illeszkedés és kapcsolódás bemutatása* a fejlesztési szándékok bemutatása és indoklása során.

1.5 Intézkedéseken kívüli források bevonásának szándéka

A HACS és munkaszervezete egyúttal **katalizátor, információszolgáltató és szakmai közvetítő, támogató szerepet** kíván betölteni a *VP, a Területfejlesztési Operatív Programhoz, kiemelten a Fejér megyei fejlesztési elképzelésekhez*, valamint a *különböző ágazati Operatív Programok 2014-2020-as céljainak* nemzeti és térségi megvalósításában. Ezek külön illeszkedésére és azok értékelésére itt külön nem kívánunk kitérni, a közvetlenül kapcsolódó térségi fejlesztések körét a 4.3.3 fejezet tartalmazza.

A fenti egyéb területi és ágazati források hatékony térségi és területfejlesztési integrációjának biztosítása érdekében 2016 elején Orbán Viktor miniszterelnök a térség országgyűlési képviselőjét, Tessely Zoltánt

Etyek, valamint a Szent László- és Váli-völgy területfejlesztéséért felelős miniszterelnöki biztosává nevezte ki.

2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának a folyamata

A közösségi tervezési folyamat céljai és stratégiai szervezeti keretei⁴

A Völgy Vidék Helyi Fejlesztési Stratégia 2014-2020 kialakításával kapcsolatos közösségi tervezés vezérfonala az volt, hogy a 2007-2013 között elért eredmények, az országban és a világban zajló társadalmi és gazdasági folyamatok hatásaira adott válaszok, a térség folyamatosan változó fejlesztési igényei menet közben is – biztosítva a kellő rugalmasságot – beépülhessenek a tervekbe, elképzelésekbe, megvalósítási mechanizmusokba már a stratégiaalkotás folyamán. A helyi LEADER programban a 2014-2020-as programozási időszakban meghatározott vidékfejlesztési célok támogatásához és megvalósításához való hozzájárulást is figyelembe vettük.

A tervezési folyamatot egy 9 fős *Tervezői Munkacsoport (TMCs)* irányította, amelynek tagjai – a 2015. augusztusi megalakulástól kezdve – a munkaszervezet dolgozói (2 fő), az egyesület elnöksége és az egyesület 2-2 tagja, valamint 3 fő külső szakértő voltak. A tervezési munkát havi, majd heti rendszerességű egyeztetéseken hangoltuk össze és osztottuk be a feladatokat, az e-mail-es kommunikáció folyamatos fenntartása mellett. A korábbi eredmények értékelése, a tapasztalatok megosztása, az adatgyűjtés és az igényfelmérés időben átfedéssel zajlott le a szükséges alátámasztó dokumentumok és a koncepció, majd a stratégia elkészítése előtt. A tervezés későbbi fázisaiban az egyesület elnökségi ülésein és a közgyűlésén tártuk a tervezeteket/javaslatokat az egyesület vezetői és tagjai elé. A koncepciót és a stratégiai draftot a 2016.03.08-i elnökségi ülés, míg a végleges stratégiát az elnökség és a közgyűlés a 2016.03.16-i ülésén fogadta el.

A stratégia aktuális adatokra épült a helyzetfeltárás és az elemzések terén, beépültek a 2014-2020-as európai és hazai LEADER és vidékfejlesztési támogatási célok. A jövőkép ideájában megújult, a stratégiai átfogó és specifikus célok részleteiben átalakultak és kibővültek, az intézkedéseket újraértelmeztük. A korábbi időszakban rendelkezésre álló források jelentős mérvű csökkenése miatt a 2007-2013-as 5 fő fejlesztési irány 3 átfogó célkitűzésre módosult, a megvalósulásukat támogató specifikus célok számának csökkenése és integrációja mellett. Tartalmukban nagyrészt átalakultak az intézkedések beavatkozási területei és kisebb részt az eszközei is.

A közösségi igények alapján erősítettük a helyi adottságokra és a térségi identitás erősítésére épülő a helyi termékekhez és szolgáltatásokhoz, az ezek egymásra építéséhez kapcsolódó gazdaságfejlesztést, valamint ezt kiegészítve a völgyvidéki tudatos fogyasztói közösségek kialakítását és az ezt szolgáló, ehhez kötődő állásteremtést és munkahelymegtartást is. Az integrálást hangsúlyozó térségi vízió miatt kiemeltük a meglévő és kreatív teremtett értékekre épülő szabadidő-gazdaságot szolgáló fejlesztéseket, illetve a térségi alapú programszervezést, hálózatosodást.

A civil társadalom és a kultúra fejlesztése területén a hagyományőrzés, a művészetek, a testi és lelki jólét, valamint a családokat, időseket és gyermekeket, ifjakat szolgáló meglévő szervezetek aktivitásának növelése előtérben maradt. A civil szervezetek, a rendezvények tekintetében a hálózatosodás, a térségi/helyi szintű együttműködések erősítése, illetve a közös projekteken, programokban történő gondolkodás fokozása is megjelenik.

A tervezést támogató partnerségi és kommunikációs tevékenység⁵

A Völgy Vidék HFS 2014-2020-as tervezésében a térségben élők, a helyben működő vállalkozások, önkormányzatok, civil szervezetek, intézmények, ill. a vidékfejlesztésben érintett más aktorok részvételi lehetőségét számos, a teljes körű nyilvánosság elérését támogató intézkedés biztosította, a folyamat minden egyes elemére kiterjedően. Ezek a következők voltak: *hirdetmények kihelyezése polgármesteri hivatalokban, hirdetőtáblákon és közösségi helyszíneken, saját portálunkon és partnerszervezeteink internetes honlapján történő közzététel, egyesületi hírlevél elkészítése, közzététele és megküldése, konzultációs lehetőségek különböző formáinak biztosítása (személyes, telefonos, e-mail-es), nyilvános*

⁴ Részletesen és ezt szakmailag alátámasztandóan lásd a 2. számú mellékletet

⁵ Részletesen és ezt szakmailag alátámasztandóan lásd a 8. számú mellékletet

döntések, fókuszcsoporthoz megbeszélések és személyes egyeztetések, ill. meghirdetett térségi lakossági, vállalkozói és tematikus fórumok.

A tervezési folyamat a tagság tájékoztatásával kezdődött. A kommunikációt az egyesületi hírlevél, az egyesület közösségi portál csoportja, az egyesületi és a térség önkormányzatainak és civil szervezeteinek honlapja biztosította. Ebben felhívás történt az együttműködésre, továbbá megkezdődött a projektötletek gyűjtése egy erre a célra kialakított adatlap közzétételével, a Völgy Vidék road-show-val. A térség 16 településéből hétben 2015.10.12-29. között *megtartott lakossági, vállalkozói és tematikus fórumokon* egyenként 10-25 fő érdeklődő jelent meg és osztotta meg tervezéssel kapcsolatos javaslatait és projektötleteit, vagy mondta el véleményét, szöveghez (Óbarok, Martonvásár, Gyúró, Felcsút, Etyek, Ercsi és Tordas). Projektjavaslatokat elektronikusan levélben és személyesen is eljuttattak hozzánk.

A fejlesztési igényfelmérés során *175 db projektötlet-adatlap érkezett be 50 javaslattevőtől*, ezen túlmenően számos projektötletet azonosítottunk személyes és telefonos egyeztetések során is. A javaslattevők 12%-a volt önkormányzat vagy önkormányzati intézmény, 50%-a civil szervezet és 38%-a vállalkozó (kiszűrve és egyszer számba véve a több típusú szervezetet is egy személyben képviselőket). Ezen mind a tagság, mind a lakosság és a térségben működő civil szervezetek és vállalkozások tájékoztatása, illetve megszólítása, „kikérdezése” megtörtént szakmai fórumokon és fókuszcsoporthoz kereszttul. A fórumok célja a tájékoztatás volt, míg a fókuszcsoporthoz, workshopos beszélgetéseken a civilek, vagy vállalkozók véleményeinek, fejlesztési ötleteiknek összegyűjtésére törekedtünk. A tervezési folyamatot *több mint 25 partnerségi rendezvény és tevékenység támogatta, kísérte* 2015. április és 2016. márciusa között. Ezek közül: *2 db elnökségi ülés, 3 db közgyűlés, 9 db workshop, 11 db szakmai fórum konzultáció, műhelymunka, fókuszcsoporthoz megbeszélés, egyeztetés.*

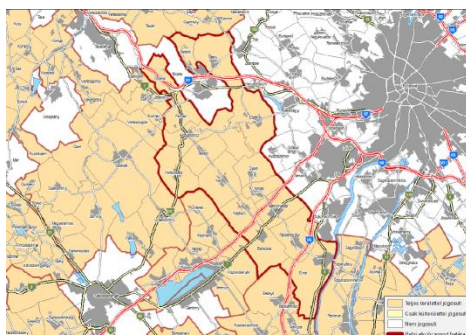
A TMCs munkáját havi értekezleteken hangoltuk össze és osztottuk be a feladatokat. A tervezés bizonyos fázisaiban elnökségi ülésen, illetve közgyűlésen tártuk a szakmai tervezeteket/javaslatokat az egyesület vezetői, tagjai elé, szükség szerint térségi-helyi és külső szakmai partnerek is bevonásra kerültek. 2015. augusztus és 2016. március között összesen *hét Tervezői MCS ülésre került sor*⁶. Mindvégig fenntartottuk az *online kommunikációs csatornát*, amelyen kereszttul a távolmaradók véleményét és ötleteit kértük be. Az így jelentkező egyéni igényekre reagálva személyes beszélgetésekre (a mélyinterjú módszer alkalmazásával) is sort kerítettünk. A VVK a honlapján folyamatosan tettük közzé a HFS 2014-20-as tervezés aktuális állásáról szóló tájékoztatókat, továbbá biztosítottuk a HFS véleményezési lehetőségét elektronikusan formában is (email), a hagyományos formák megtartása mellett. A Völgy Vidék Közösség a VVK HFS tervezése során – előzetes bejelentkezés, időpont-egyeztetés mellett – *folyamatos személyes konzultációs lehetőséget* biztosított továbbá a munkaszervezet irodájában, mellyel számos esetben éltek is már eddig is a térségben élők. Telefonos egyeztetések révén és elektronikusan, email útján is sor került a konzultációkra.

3. A HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása

A Völgy Vidék LEADER térség Fejér megye északi-északkeleti peremén fekszik (*1. ábra*). Települései Budapesttől mintegy 30-55 km-re találhatóak, de Székesfehérvár, a megyeszékhely is 25-55 perc alatt érhető el időben a leggyorsabb úton haladva (átlagosan 38 perc; *2. ábra*). A mintegy 55.400 ha kiterjedésű vidékfejlesztési célú területi egységet 16 egymással szomszédos 10 ezer fő alatti népességszámú települési önkormányzat területe alkotja a 2014-2020 közötti programozási időszakban. Közülük nyolc teljes mértékben lefedi a martonvásári járást (Baracska, Ercsi, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Ráckeresztúr, Tordas és Vál), míg a másik nyolc a bicskei járás része (Alcsútdoboz, Csabdi, Etyek, Felcsút, Mátyás, Óbarok, Tabajd és Vértesacsa). A teljes területükkel jogosult települések mellett külterületi jogosultsággal a 10 ezer főnél népesebb Bicske város is tagja a vidékfejlesztési közösségnek, míg Lovasberény – amely a 2007-2013 közötti időszakban a tagja volt – kivált a térségből 2014-ben. Jogszabály szerinti hátrányos besorolású település nincs a térségben.

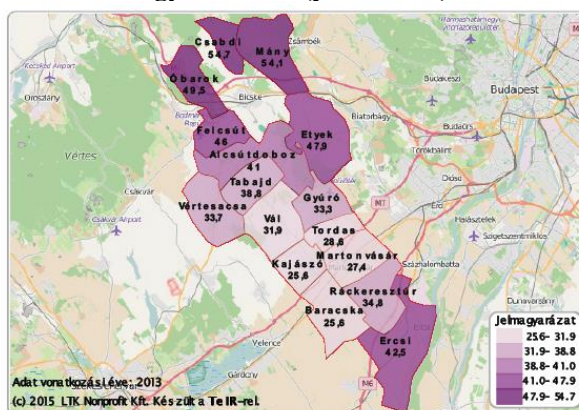
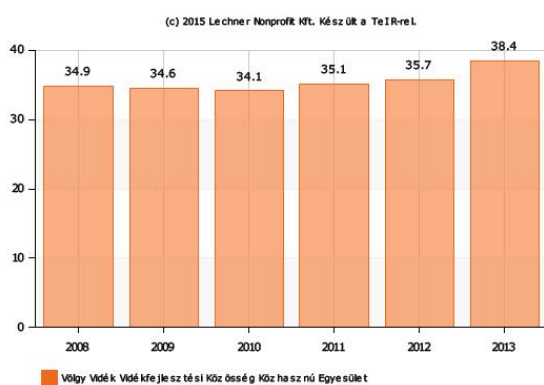
1. ábra A Völgy Vidék Közösség területe a 2014-2020 közötti programozási időszakban

⁶ Részletesen és ezt szakmailag alátámasztandóan lásd a 2. számú mellékletet

Forrás: KSH TEIR

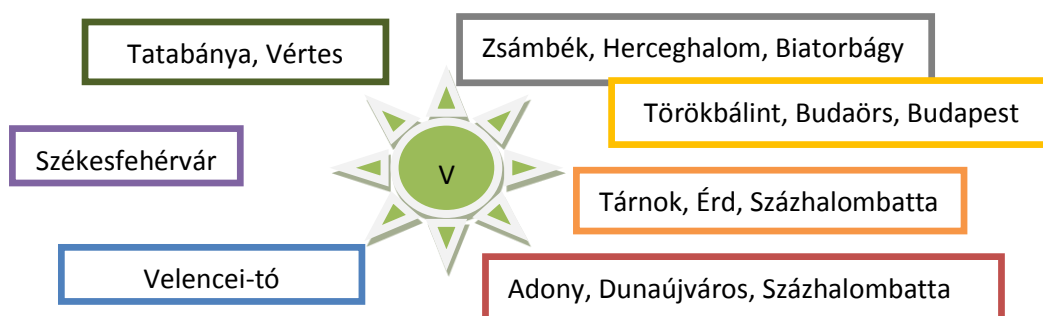
2. ábra A leggyorsabb út hosszának változása Székesfehérvárig időbeli optimalizálás szerint (perc, 2008-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (perc, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A térség területi és társadalmi-gazdasági koherenciáját egyfajta különállás jelenti, amely a Vértesre is kiterjedő szomszédos velencei-tavi, valamint a budapesti agglomerációs táji-beépítési karakterektől való elkülönülésben, egyúttal a mindkettőből való részesülésben ragadható meg. Ebből adódóan a térség településeit és szervezeteit széleskörű együttműködések jellemzik, melyek fő irányait az azokban leggyakrabban megjelenő településekkel és térségekkel a 3. ábra mutatja.

3. ábra A Völgy Vidék elsődleges vonzáskörzetei és térkapcsolatai

Forrás: saját szerkesztés

A vidékfejlesztési egyesület részvételével 2008 óta megvalósult együttműködési projektek is részben a közvetlenül szomszédos LEADER térségek tagjaival közösen (pl. helyi termékes vásárok, kerékpáros pihenőhelyek és útvonal térkép, sajtút-állomások, konferenciák, rendezvénytechnika), avagy távolabbi településekkel, szervezetekkel, de közös tematika, az abban való együttes érintettség vagy érdekeltég alapján valósultak meg (pl. LEADER pihenőpontok, NATURAMA és LESZ együttműködések, nemzetközi és hazai rendezvények és tanulmányutak, sajtút-hálózat).

A helyi fejlesztési stratégia céljainak megvalósításához az erőforrások kritikus tömege rendelkezésre áll a térségben, mivel az állandó népesség száma az évek óta pozitív vándorlási egyenlegnek köszönhetően folyamatosan nő a térségben, és ma már meghaladja a 40 ezer főt (2015-ben 40.816 fő). Továbbá a kedvező földrajzi fekvésből származtatható adottságok is jelentősebb mértékben járulnak hozzá az átlagot meghaladó térségi fejlettségi szinthez és a kedvező társadalmi-gazdasági helyzethez, egyúttal nagyban befolyásolják a térség lehetőségeit és kilátásait is. Többek között évszázadok óta jellemző, hogy a tágabb körzetben kialakult gazdasági szerepkör túlnyomórészt városellátó jellegű. A Völgy Vidék Közösség termékeinek és szolgáltatásainak nagyobbik részét a közeli nagyváros és körzete igényei hívták életre és tartják fenn. A társadalom és a szokások átalakulásával, a lakosság költözési irányainak és tendenciáinak változásával azonban ennek a mérséklődése tapasztalható és prognosztizálható a továbbiakra, amelyet a stratégia céljai is elősegítenek a megfelelő helyi gazdaságfejlesztési eszközök alkalmazásával (pl. kisléptékű helyi feldolgozó üzemek, a feldolgozás szintjének emelése, rövid ellátási láncok, rekreációs fejlesztések, nagytérségi rendezvények, társadalmi szolgáltatások).

Gazdaságfejlesztés terén a Völgy Vidék Közösségnek olyan utat kell járnia, amely enyhíti függőségét a nagy, számára befolyásolhatatlan piacoktól, energia- és termékellátásoktól. Ez az út, a mainál sokkal jobban az önellátásra törekvő helyi társadalmi-gazdasági rendszerre való fokozatos áttérés útja a több évszázados meghatározottságot jelentő nagyváros-ellátó gazdasági berendezkedés oldása érdekében. Ezt az is támogatja, hogy az ipari parkok még nem érték el a térség határát, helyben csak kisebb méretű ipari övezetek találhatók. A térségében Ercsi, Martonvásár, Bicske és Felcsút számára prognosztizálható jelentősebb ipari tevékenységre alapozott gazdasági fejlődés. Az önellátásra törekvő helyi gazdaságfejlesztés a vidékfejlesztés, azon belül a LEADER-program végrehajtása és támogatásai főbb irányainak meghatározása szempontjából is elsődleges.

A gazdaságfejlesztés terén három szintet különböztetünk meg a tervezés során, és abban látjuk a legnagyobb térségi innovációs lehetőséget, hogy elősegítjük ezek összehangolását a helyi lakosok jobb életminősége érdekében a LEADER program segítségével. A három terület a következő:

- 1) A térségi gazdaság tudatos fejlesztése, amely hozzájárul a helyi emberek jobb életminőségéhez (pl. a minőségi élelmiszerek és a helyi köz- és piaci szolgáltatások).
- 2) A térségi gazdaság olyan tudatos fejlesztése, amely helybe hozza a helyi termékek és szolgáltatások vásárlóit a közeli nagyvárosokból, és folyamatosan a térségben tartja ezt a vásárlóerőt.
- 3) Hozzájárulás ahhoz, hogy a külső befektetések, fejlesztések a fejlesztési irányokkal összehangolva, tudatosan kialakított térségi, helyi fejlesztési stratégiára épülve történjenek meg.

A három terület összehangolása során a LEADER segítségével próbáljuk megkeresni a közös pontokat és megteremteni a kapcsolódásokat a szintek között. Például a térségi helyi termékek árusítása nemcsak bevételt jelent, illetve a helyiek életminőségét javítja, hanem a szabadidős turisztikai vonzerőt is növeli. Vagy ha a települések a vállalkozási övezeteket stratégiai szempontok alapján jelölik ki, akkor ezek foglalkoztatást biztosíthatnak a helyieknek, kötődhetnek a vidéki célokhoz, és lehetővé teszik a tájhasználati konfliktusok elkerülését is (pl. nem járulnak ahhoz hozzá, hogy egy szezonálisan hangos borsóhántoló-üzem épüljön egy csendes pihenést kínáló panzióval mellé).

A társadalmi részvétel lehetőségei zömében formalizáltak, irányítottak és egysíkúak a (tájékoztatás, közmeghallgatás), az aktív közösségekkel rendelkező településeken azonban többféle formája is jelen van (aktív tájékoztatás, konzultáció, CSR). Egyes fejlettebb, az együttműködés magasabb fokaira épülő elemei ugyanakkor még mindig teljesen hiányoznak a mindennapokban (pl. közösségi tervezés, átruházott döntés, konfliktuskezelési technikák alkalmazása). A 2007-2013-as időszaknak vannak azonban kézzel fogható eredményei is, elterjedt a LEADER szemlélet, az a típusú megközelítés, mely során a térségi együttműködések és egyeztetések gyakoribb és változatosabb formában jelennek meg, valamint új tematikus együttműködési formák is létrejöttek (pl. sajtúhálózat).

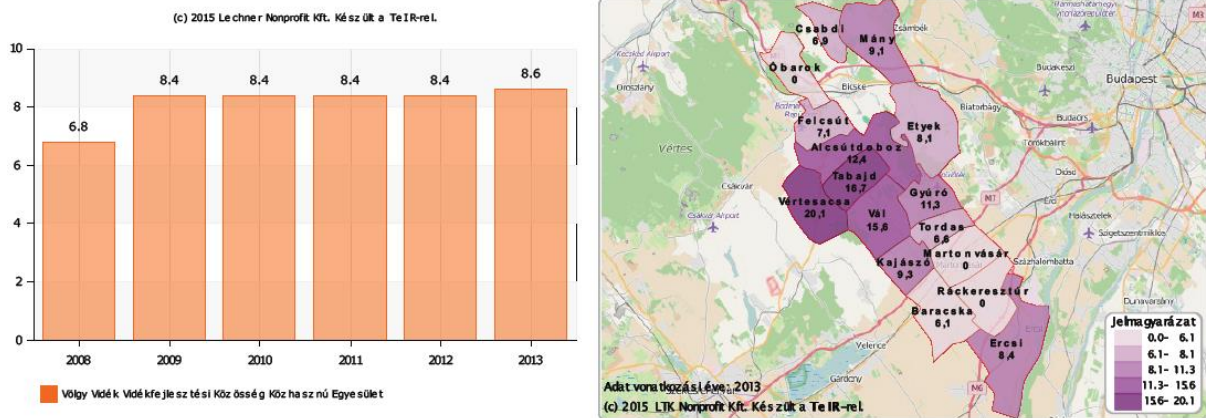
4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek az elemzése

4.1 Helyzetfeltárás

4.1.1 Térszerkezeti adottságok

A Völgy Vidék térség Fejér megye és egyúttal a Közép-dunántúli Régió északkeleti peremén helyezkedik el, közvetlenül határos a Közép-magyarországi Régióval, illetve annak részeként a budapesti agglomeráció településeivel. Földrajzi fekvéséből adódóan a Budapest-központú országos sugárirányú úthálózat három ponton is áthalad rajta. Az M1, M6, M7 autópályák, az 1-es, 6-os és 7-es számú főutak, valamint a területet keresztező vasúti fővonalak – amelyből szintén három a meghatározó – kiváló külső elérhetőséget biztosítanak a térség számára, egyúttal kiemelt szerepet játszanak a helyi gazdaság működésében és az itt lakók a különféle célú ingázásának elősegítésében. A legközelebbi autópálya csomópont időben a leggyorsabb úton haladva egyik településtől sincs messzebb 20 percnél (Vétesacsca 20,1 perc), de átlagosan 8,5 percre van (a négy autópálya menti benzinkútnál lévő 2 pár nem hivatalos lehajtót figyelmen kívül hagyva, 4. ábra).

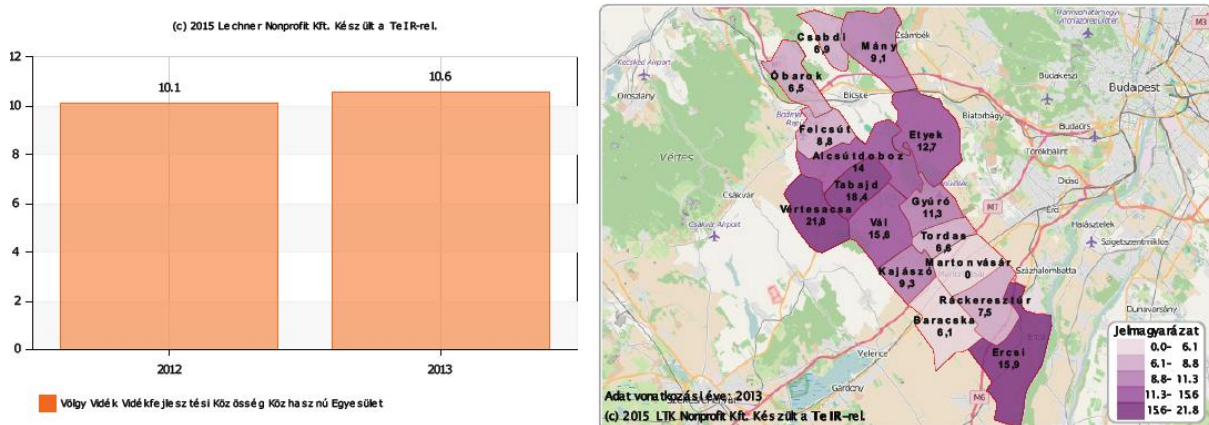
4. ábra A leggyorsabb út hosszának változása a legközelebbi autópálya csomópontig időbeli optimalizálás szerint (perc, 2008-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (perc, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

Ugyanezen időintervallumon belüli értékek adódnak, illetve hasonló az átlagérték a járásközpontok (Bicske, Martonvásár) egyes településekről történő elérése esetén is (5. ábra).

5. ábra A leggyorsabb út hosszának változása a járásközpontokig időbeli optimalizálás szerint (perc, 2012-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (perc, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

Az elmúlt évek kutatásai és térszerkezeti vizsgálatai szerint a Völgy Vidék térség a budapesti agglomeráció peremterületét alkotja: a vele érintkező két agglomerációs zóna a legkedvezőbb gazdaság-

és társadalomstatistikai mutatókkal jellemezhető az országban. Ezek a városkapu-jellegű, sokoldalúan fejlett és modern déli szektor (azon belül is Érd-Törökbálint-Budaörs körzete), illetve a kertvárosi jellegű elit lakónegyedeket alkotó nyugati szektor (Zsámbék-Biatorbágy-Budakeszi körzete). A budapesti agglomeráció e szektorai és a szomszédos Fejér megyei járások, települések általános fejlettsége, illetve fejlődési dinamizmusa kedvező értékeket mutat országos összevetésben. A nagyobb térszervező és vonzerővel rendelkező települések a következők Völgy Vidéken:

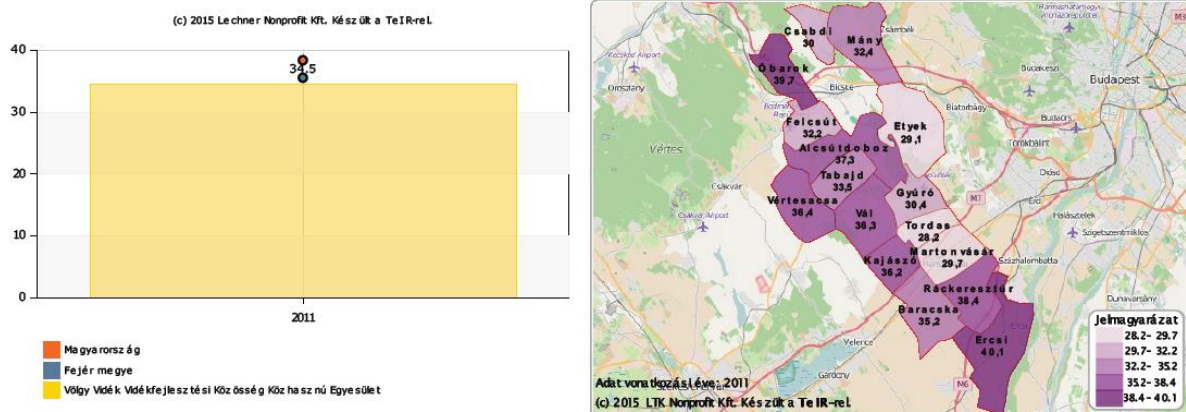
- Városi jogállású települések központi funkciókkal: Bicske, Martonvásár, Ercsi
- Jelentősebb turisztikai vonzerővel rendelkező központok: Etyek, Felcsút-Alcsútdoboz, Csabdi-Mány, Martonvásár
- Völgy Vidék Közösség vidékfejlesztési szempontú adminisztratív központja: Vál

4.1.2 Környezeti adottságok

A Völgy Vidék térség legnagyobb része egy vízfolyás-völgyekkel szabdaltsík terület. A természeti környezetben több európai és országos (pl. Alcsúti Arborétum TT, Martonvásári Kastélypark, NATURA 2000-es területek), ill. helyi szinten védett természetvédelmi terület található, de számos értékes élőhely nem áll még védelem alatt. A Szent László-patak és a Váli-víz völgye térségi jelentőségű ökológiai folyosót alkot, ezek a Gerecse és Vértes élőhelyeit kötik össze a Duna országos jelentőségű ökológiai folyosójával. Az ercsi Duna-part a Fejér megyei tájképvédelmi övezet része.

A térség mezőgazdasági területhasználatára elsősorban a szántó művelési ág jellemző. A vízfolyások mentén jelentős kiterjedésű, jó minőségű gyepterületeket találhatók. Az erdőszűcség alacsony, az erdők nagyobb részén nem honos fajokat telepítettek, csak kisebb részük a természeteshez közeli elegyes erdő. A szőlő- és gyümölcsstermő területek településenként 5-7%-os arányban vannak jelen a művelésben. Részben a térségben fekszik az Etyek-Budai borvidék, amely Magyarország legfiatalabb borvidéke. A Bicskétől Pákozdig húzódó szőlőültetvény 1990-ben emelkedett borvidéki rangra, 1997-től szerepel Etyek-Budai borvidék néven. A területe 7.117 ha, amelyből kb. 2.000 ha van betelepítve szőlővel. A borvidékhez 20 település tartozik, ezek közül 10 völgyvidéki, amelyek a három borvidéki körzetből kettőben vannak jelen, az etyeki (Alcsútdoboz, Etyek, Felcsút, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Tordas és Vál), valamint a budai körzetben (Bicske és Csabdi).

6. ábra A szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya országos és megyei összehasonlításban (% , 2011) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2011)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

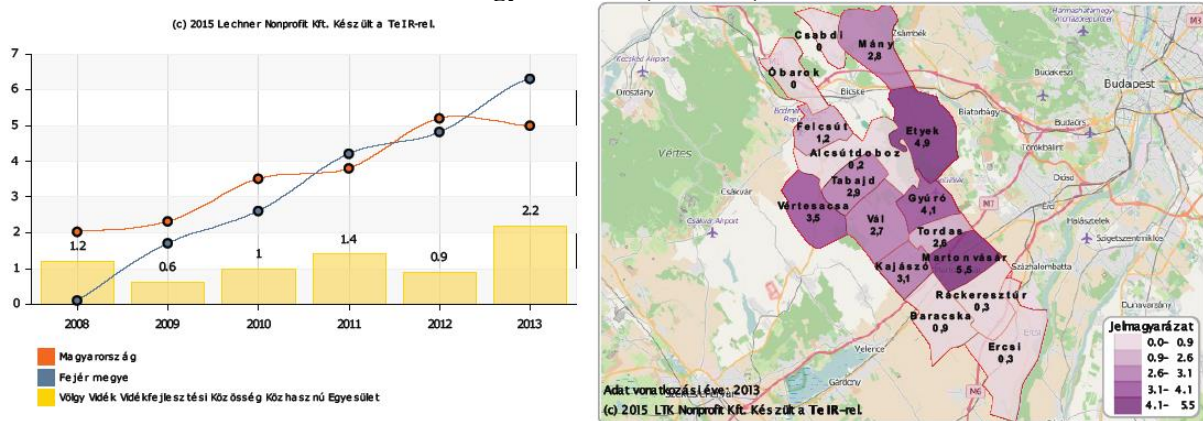
VV területén jelentősebb légszennyezést okozó ipari létesítmény nem található, de a tágabb környezetben több ilyen is üzemel (pl. Százhalombattán a kőolaj-finomító, hőerőmű, tatabányai üzemek). A térségben a szálló por és a koromterhelés érdemel említést. A koromterhelés a széntüzelésből, míg a porszennyezés részben távolabbról származik, helyben pedig a burkolatlan utakról és a nagyméretű, összefüggően művelt szántóterületek deflációjából ered. Ezek mérséklésére fűtőkorszerűsítéssel, a falvakon áthaladó jelentős tehergépjármű-forgalom korlátozásával, a burkolt utak arányának növelésével, illetve védőerdősávok telepítésével van lehetőség. Így is kedvezőbb a térség levegőminősége, mint az agglomerációban, az iparterületekkel rendelkező környező területeken.

A hulladékgazdálkodás terén jellemző, hogy minden településen elérhető – a települések legnagyobb részére kiterjedően – a szelektív hulladékgyűjtés: a bevont lakások aránya térségi szinten egyharmados, amely minimálisan marad el az országos és a megyei átlagtól, és a vonatkozó mutató (6. ábra) területi eloszlása egyenletes (a bevont lakások aránya településenként 28 és 40% között változik). Az így elszállított hulladék aránya azonban már jelentősebben elmaradt az elmúlt években (2,2%) a megyei (6,5%) és az országos (5%) adattól (7. ábra) a szigetszerű központi gyűjtési rendszerek nagyobb arányban történő üzemelése miatt a településeken (a házhoz menő gyűjtés korlátozottan terjedt el). Ez nem vall kedvező önkormányzati és szolgáltatói tapasztalatokra, valamint magas fokú környezettudatos lakossági illetve közösségi szemléletre ezen a téren a térségben.

Viszonylag magas a hulladék szervesanyag-tartalma, csak néhány településen jelenik meg a zöldhulladék közösségi gyűjtése, komposztálása. Itt is komoly problémát okoz az engedély nélkül lerakott hulladék, amely tájképi és környezetvédelmi problémák forrása is. A kommunális folyékony hulladék kezelése minden településen megoldott. A Váli-völgy településeinek szennyvizét a bicskei, az újbaroki és a baracscai, a Szent László-patak menti településeket a ráckeresztúri tisztítótelep fogadja be, míg Ercsi szennyvizét helyben tisztítják. A szennyvíztisztítók a kapacitásaik felső határán üzemelnek, részben bővítésre szorulnak, ezért rendszeresen kerül tisztítatlan szennyvíz az élővizekbe.

Bár a völgyvidéki településeket összekötő Szent László-pataknak és Váli-víznek a vize a szennyezett kategóriába sorolható, zöldfelületeik jelen, viszonylagosan leromlott állapotukban is tájképi értéket képviselnek. A vízparti élőhelyek számos védett fajnak adnak otthont, menedéket, melyek védelme, fejlesztése, vízminőségük javítása nem csak tájvédelmi és élővilág-védelmi szempontból fontos.

7. ábra A lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék arányának változása országos és megyei összevetésben (%), 2008-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (%), 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

Területük rendezése vonzóbbá teheti a térséget a letelepülni vágyók számára, jobb életminőséget biztosíthat az itt lakóknak, a vízparti utak, tanösvények, pihenőhelyek, madármegfigyelő-helyek stb. pedig az ökoturizmust élénkíthetik. E területek fejlesztése lovas-turisztikai szempontból is indokolható, mivel gondos tervezéssel lovastúra-útvonalak, szekérutak, versenyzésre alkalmas pályák is kialakíthatók a környezetükben. A Völgy Vidék térségében található horgász és halas tavak (kiemelten Baracska, Kajászó, Tabajd, Felcsút, Bicske, Etyek, Gyúró és Vértessacska), az ercsi Duna-part a horgászturizmus fellendülését is szolgálják. Lehetőséget kínálnak a felszíni vizek az aktív vízi turizmushoz kapcsolódó hasznosítási formáknak is (pl. Martonvásár-Tordas Rebel Beach, dunai hajózás). A természeti és a rendezett, tiszta lakókörnyezet gazdaságilag is jelentős értéket képvisel. A helyi védett területek természetvédelmi fenntartása munkahelyeket teremt, de a turizmus „kiszolgálása” is új munkahelyeket biztosít, akárcsak a vizes élőhelyek rekonstrukciója.

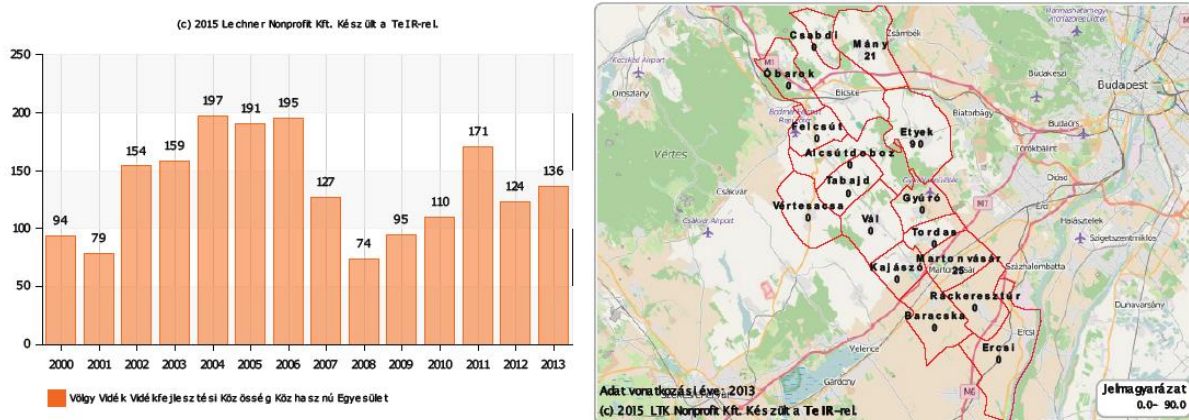
4.1.3 Kulturális, turisztikai és szabadidős erőforrások

A Vértessalja, az etyeki dombok, a Szent László-patak és a Váli-víz övezte Völgy Vidék kultúrtáj egy város-menti rekreációs övezet, amely ebből adódóan nélkülözi a klasszikus turisztikai infrastruktúrát és

ellátórendszert. Ugyanakkor a természet közeli értékekből adódóan kapcsolódik a szelíd és a kulturális turizmus különféle válfajaihoz (pl. fesztiválturizmus, örökségturizmus, kastélyturizmus, kalandturizmus, aktív turizmus, bakancsos turizmus, ökoturizmus, falusi turizmus, lovas turizmus, borturizmus, zárandokturizmus), amelyek több órás tartalmat tudnak esetenként biztosítani, kombinációik pedig több napos programok alapját képezik.

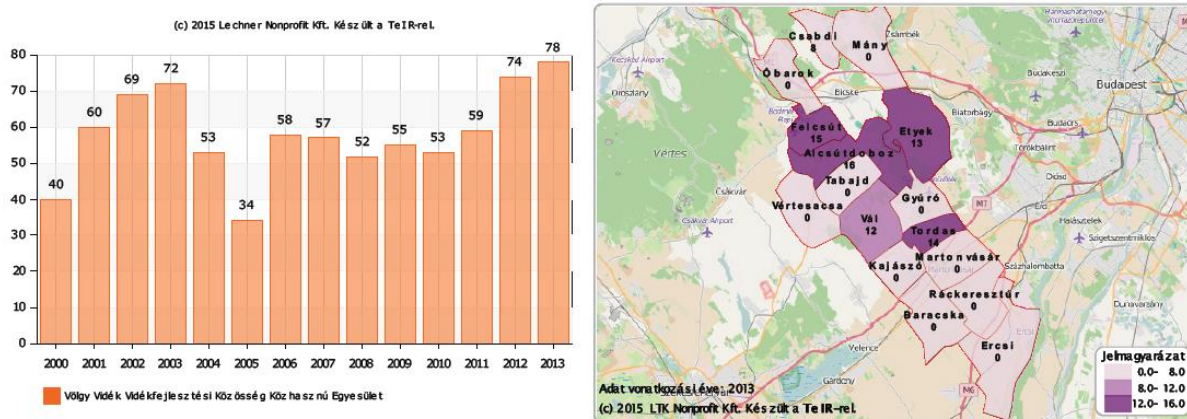
A rekreációhoz – valamint az átutazó, néhány órás és egy napos turizmushoz – kapcsolódó szálláshelyszolgáltatás és vendéglátás alapegységei minden településen jelen vannak. Ez azonban töredékében jelent kereskedelmi célú üzemelést és vendégéjszakákat a szállásadás területén, hanem ezek részben falusi szálláshelyek, amelyek együttes kapacitása újra mintegy 80 férőhelyet és 1500 vendégéjszakát jelentett 2013-ban egy jelentősebb visszaesést követően, továbbá nagyjából munkásszállás, közösségi szálláshely és magán szállásadás kategóriába sorolják magukat az esetlegesen megfelelő színvonal ellenére is (8-11. ábra). Ebből adódóan idegenforgalmi adóbevétel az önkormányzatoknál gyakorlatilag nem mutatható ki (tíz vagy százszázalékos nagyságrendben van jelen éves szinten a kereskedelmi szálláshelyekkel egyáltalán érintett települések költségvetési bevételei között).

8. ábra Kereskedelmi szálláshelyek szállásférőhelyei számának változása országos és megyei összevetésben (db, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

9. ábra Falusi szálláshelyek szállásférőhelyei számának változása országos és megyei összevetésben (db, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2013)

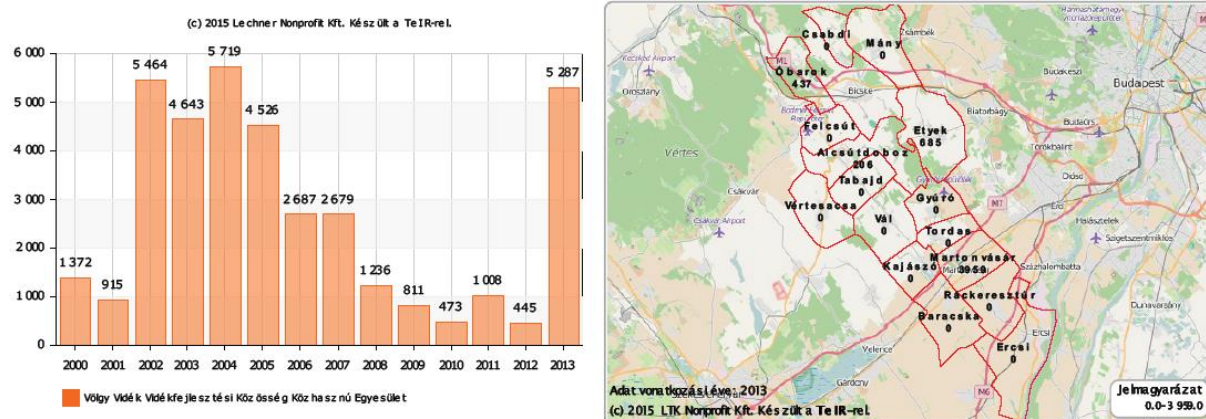

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A külföldiek által a szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák aránya változatosan alakult az elmúlt években az országos vagy a megyei értékek évről évre viszonylag stabil, kevéssé változó értékeihez képest. A legtöbbször 40-60% között alakult a kereskedelmi szegmensben és 25-50% között a falusi szálláshelyek esetében, és ez a kereskedelmi szállások esetében a megyei arányoknál kedvezőbb, de elmarad az országostól, míg a falusi szállásadásnál mindkét trendet meghaladja. Más években viszont

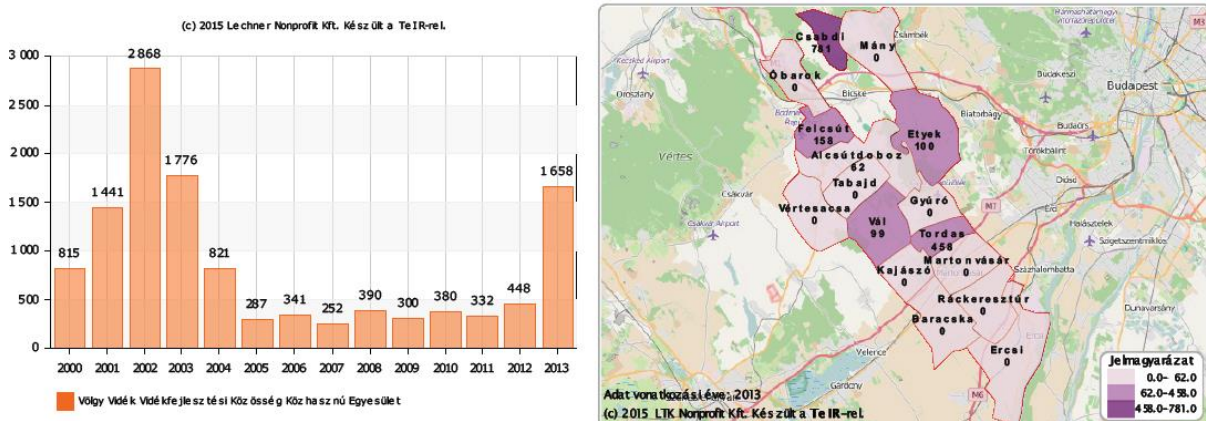
(2001-2003 és 2010-2013 között) csak 10-20% között mozgott vagy az alatt maradt mindkét szegmensben, jelentősen alulmúlva a területi átlagokat. Ez összefüggésbe hozható a szerény kapacitásokkal, amelyeket a térség időszakosan nagyobb arányban megvalósított nemzetközi rendezvényei vagy eseményei is nagyobb mértékben meghatároznak. Az átlagos tartózkodási idő a térség szálláshelyein (2013-ban 1 és 1,3 nap a kereskedelmi és a falusi szálláshelyeken), egyes kiugró évektől eltekintve (2005, 2007 és 2011), rendre a megyei és az országos átlagok alatt marad.

10. ábra Vendégéjszakák számának változása a kereskedelmi szálláshelyeken országos és megyei összevetésben (db, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

11. ábra Vendégéjszakák számának változása a falusi szálláshelyeken országos és megyei összevetésben (db, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

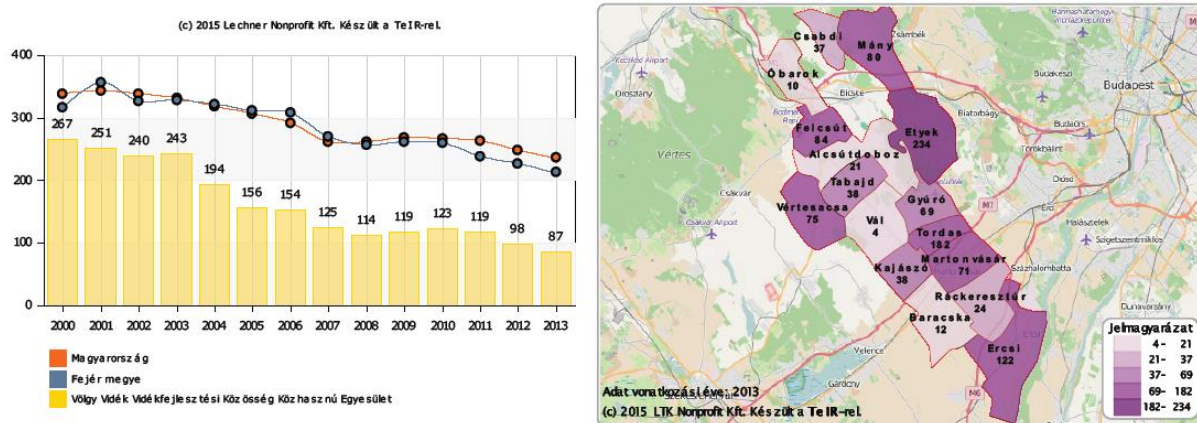
A szállásadás és vendéglátás magasabb színvonalú helyszínei – besorolásuktól függetlenül – a térség legfontosabb rekreációs és egyedi élményt nyújtó vonzerői közelében telepedtek meg. Ezek a vonzerők a következők:

- ✓ borturisztikai, gasztronómiai és filmközpont Etyeken
- ✓ Western falu és kalandpark Tordason
- ✓ Pancho Aréna, fociakadémia és kisvasút Felcsúton
- ✓ fesztiválok, kiemelt művészeti események Etyeken, Martonvásáron, Bicskén, Ercsiben, Alcsútdobozon és Óbarokon
- ✓ Arborétum és golfpálya Alcsútdobozon
- ✓ golfközpontok, lovaspólok Tabajdon és Etyeken
- ✓ kastélyok Bicskén, Tordason, Martonvásáron, Válon, Ráckeresztúron
- ✓ lovardák és lovas turisztikai szolgáltatások minden településen

- ✓ nemzetközi, országos és térségi jelentőségű múzeumok Martonvásáron, Ercsiben, Bicskén, Válon és Vértesacsán
- ✓ értékes vadász- és horgászterületek
- ✓ Föngyöskert Gyógyító Völgy Vértesacsán
- ✓ Mezítláb Park Tabajdon
- ✓ Mária-út és egyéb zárandok-helyszínek

Közművelődés tekintetében a kultúráközvetítés intézményei, a könyvtár (12. ábra), a közösségi ház vagy valamilyen típusú közösségi színtér megtalálható a településeken. Kiemelt partnerségi és szervező erővel rendelkeznek a kisvárosi kulturális központok és népművelés-szervezők (Brunszvik-Beethoven Központ Martonvásáron, Eötvös József Művelődési Ház Ercsiben, Petőfi Sándor Művelődési Központ Bicskén), valamint egyes települések kiemelt kultúraszervező központjai (pl. Etyeki „Magyar-kút” Művelődési Központ, Tordasi Hangya Művelődési Ház, Teremtőkert, nagyegyházi Hangistálló). Színes a skálája az öntevékeny művészeti csoportoknak: kórusok és népdalkörök, zenekarok, néptánc együttesek, melyek közt több országos hírű és rangos minősítésű (pl. Martonvásári Százszorszép Táncegyüttes, fúvósok, Tordasi Pillikék, martoni, völgyvidéki művészek).

12. ábra Száz lakosra jutó települési könyvtárból kölcsönzött könyvtári egységek számának változása országos és megyei összevetésben (db, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

Völgy Vidéken a kézművességgel foglalkozó szakkörök és személyek is szép számban jelen vannak, a népi kismesterségek üzői minden településen képviselnek valamely, vagy többféle hagyományos szakmát. Virágzását éli a hagyományörzés, mely a helyi termékek felértékelődésével, bemutatókon és vásárokon egyre gyakrabban mutatkozik be, indul el a térségi ismertség útján.

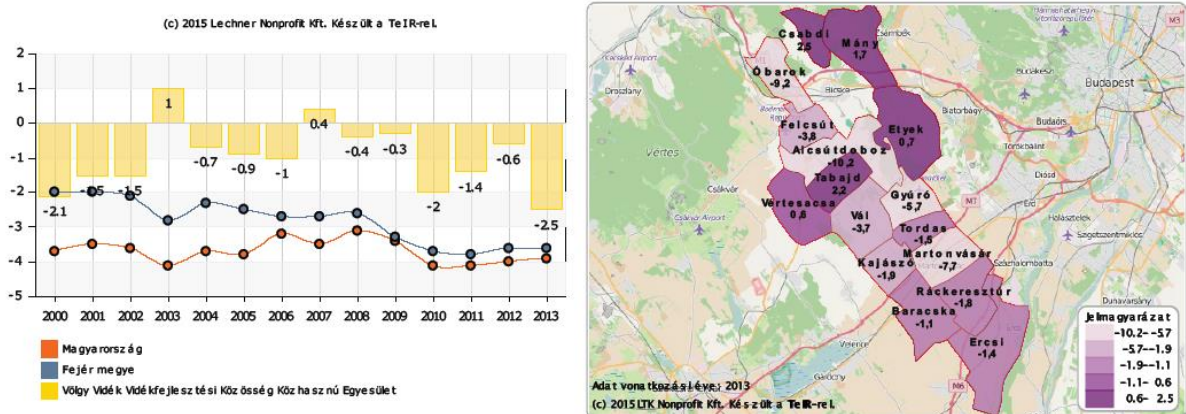
A sporthoz és az aktív mozgáshoz kapcsolódó társadalmi szolgáltatások egy része szintén minden településen elérhető (sportpálya, beltéri sportolási lehetőségek, lovaglás stb.), emelt szintjei azonban csak legfeljebb minden 2-3. településen (tornacsarnok, műfüves pálya, tenisz, bowling, kalandpálya, uszoda stb.). Kiemelt jelentőséggel, nagytérségi hatókörrel rendelkezik sportterületen a gyúrói sportrepülőtér, a nemzetközi alcsúti és etyeki golf-, a tabajdi lovaspólo pályák és a felcsúti Puskás Ferenc Labdarúgó Akadémia tevékenysége.

Összegzésként adódik a következtetés és abból a javaslat, hogy szükség van a térség egységes szabadidős-turisztikai menedzsment rendszerének kialakítására a meglévő vonzerők, turisztikai és szabadidős kínálat célzott, tudatos, komplementer és kreatív fejlesztése érdekében, amely az élmény-, a hagyomány- és az egyéb értékteremtő turisztikai szolgáltatások kiépítésén, koordinálásán és továbbfejlesztésén alapul. További elengedhetetlen feladat a kulturális és szabadidő-gazdaság erőforrásainak tematikus és célcsoport-specifikus összegyűjtése, összehangolása, térségi rendezvénynaptárba helyezése, hálózatba valamint egységes program-csomagokba szervezése, koordináló szervezetének kialakítása és működtetése, illetve egyes elemeinek kiemelt jelentőségűvé fejlesztése a 2014-2020-as időszakban, amelyben a helyi fejlesztési stratégia kiemelt szerepet kap.

4.1.4 Társadalmi helyzetkép

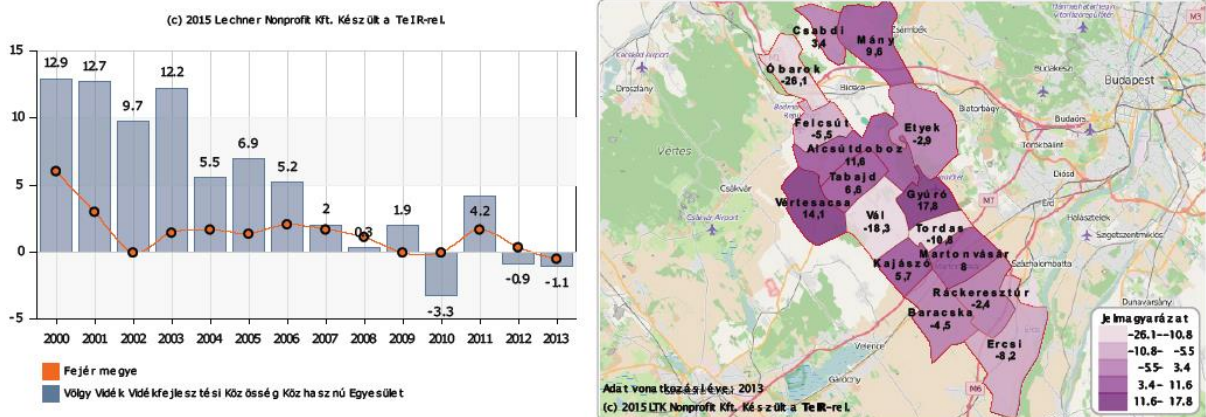
A Völgy Vidék térség népesedése hűen leképezte az országos és a nagyvárosok környéki vidéki térségek településeinek népesedési tendenciáit az elmúlt évtizedekben. Egy-egy térség népességszám növekedésének záloga a mai Magyarországon szinte kizárólag a pozitív vándorlási egyenleg tud lenni, mivel tartósan magas szintű az elhalálozás és alacsony szinten stabilizálódott a gyermekvállalási hajlandóság, amely ebben a térségben is jellemző. Jóllehet utóbbi értéke a 2000-es évek környéki családbarát intézkedéseknek köszönhetően átmenetileg emelkedett, de azóta visszaesett. Ugyanakkor még mindig átlagot meghaladó a negatív természetes szaporodás, azaz enyhébb a természetes népességfogyás, mint a megyében vagy az országban (13. ábra). Viszont a vándorlási egyenleg is negatívba fordult az elmúlt 4-5 évben több ok miatt is (pl. gazdasági válság hatása az ingatlanpiacra és építkezésekre, beköltözést támogató települési népesedéspolitikai intézkedések alacsony volumene), így a 2010-es évek elejéig tartó népességnövekedés megtorpant (15. ábra).

13. ábra A természetes szaporodás változása a Völgy Vidéken, Fejér megyében és Magyarországon (ezrelék, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (ezrelék, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

14. ábra A vándorlási egyenleg változása országos és megyei összevetésben (ezrelék, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (ezrelék, 2013)

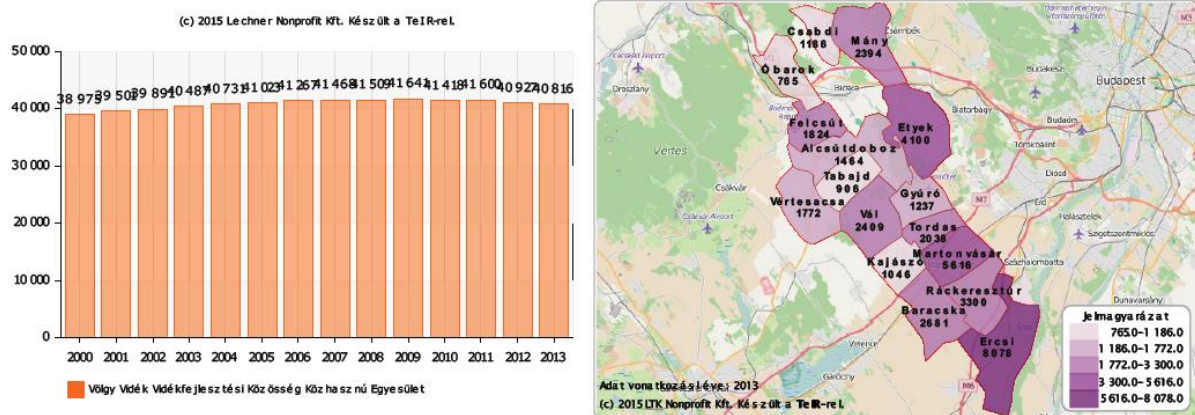
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A népességszám korábbi gyors növekedése főképp két trendnek volt tulajdonítható. Egyrészt az 1960-as évek végén, 1970-es évek elején beköltözők gyermekei nemrégiben léptek gyermekvállalási korba. Másrészt a vándorlási egyenleg jelentős mértékben pozitív volt, főként a fővárosi szuburbanizációs folyamatokból adódóan (14. ábra). A népességszám beköltözési alapú növelése fenntartható módon egy előremutató vidék-, terület- és településpolitikával akár még ma is tovább növelhető lenne, de a nagyváros-környéki kiköltözési folyamatok megváltozása (reurbanizáció), a gazdasági válság máig tartó hatásai és a szükséges helyi önkormányzati ösztönzők kimerülése miatt ez megtorpant. Az Európai unió

támogatások intenzitásának jelentősebb csökkenése a Közép-magyarországi Régióban azonban e téren is változást hozhat, mivel megindult a fejlesztést tervező vállalkozások szék- illetve telephelyeinek kitelepedése a szomszédos régiók határterületeire, amely folyamat nagyobb részben a munkaerő és kisebb részben a cégvezetők, tulajdonosok költözésével is járhat követő jelleggel.

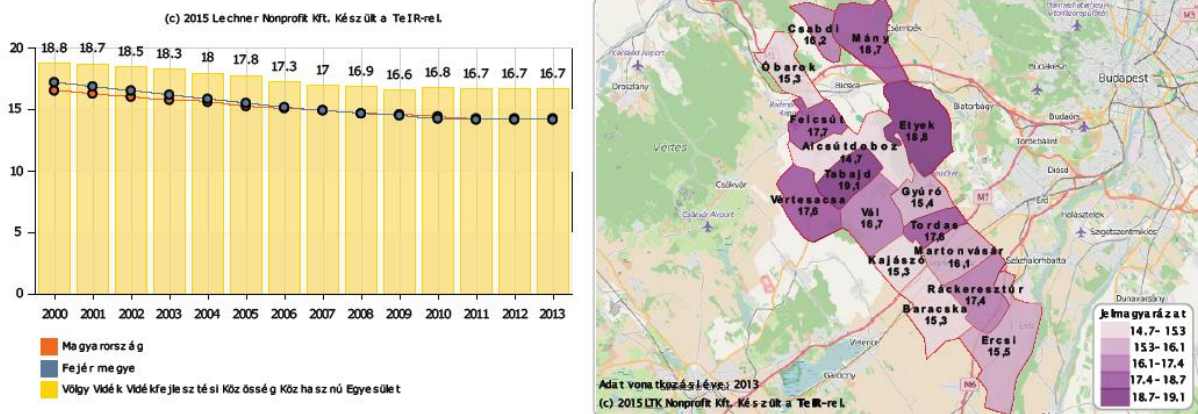
Az állandó népesség száma a térségben a KEKKH személyi adat- és lakcímnnyilvántartásának adatai alapján 42.267 fő volt 2015-ben (Bicskével együtt 54.604 fő), amely az 1990-es népességszámot több mint negyedrésszel meghaladja. A KSH adatai szerint a lakónépesség száma ennél némileg alacsonyabb (40.816 fő) az itt és máshol élők máshol illetve itt bejelentett tartózkodási helyének negatív egyenlege miatt (15. ábra). A népesség közel fele a térség három kisvárosában él (Bicske 12.337 fő, Ercsi 8.522 fő, Martonvásár 5.635 fő), a városlakók aránya Bicske nélkül azonban csak egyharmadot tesz ki. A térség minden negyedik lakója a rendszerváltozás után költözött ide (azaz „gyűttment vagy bebíró”).

15. ábra A lakónépesség számának változása a Völgy Vidéken, Fejér megyében és Magyarországon (fő, 2000-2013, fő) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (fő, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

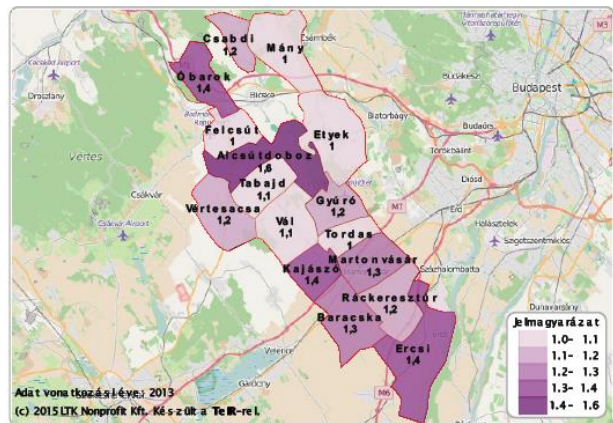
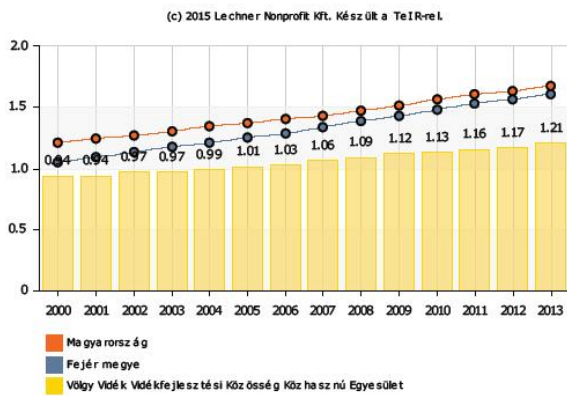
16. ábra A 0-14 éves gyermekkorú lakónépesség arányának változása a Völgy Vidéken, Fejér megyében és Magyarországon (2000-2013, ezrelék), valamint területi eltérései a Völgy Vidék településein (2013, ezrelék)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A korszerkezet kapcsán kiemelhető, hogy a Völgy Vidék térség népességstruktúrája egyelőre fiatalos, amely a vándorlásoknak a korábbiakban tartós pozitív különbözete, az arányaiban kiemelkedő fiatal felnőtt-korú betelepülők és gyermekeik javára írható, a gyermekkorúak relatívan magasabb arányának köszönhető (16. ábra). Az időskorúaknak a gyermekkorúak arányát mára már meghaladó korosztályos részesedése ugyanakkor ráirányítja a figyelmet az előregedés párhuzamosan zajló, de – területi összevetésben – még mindig mérsékelt előre haladására (17. ábra).

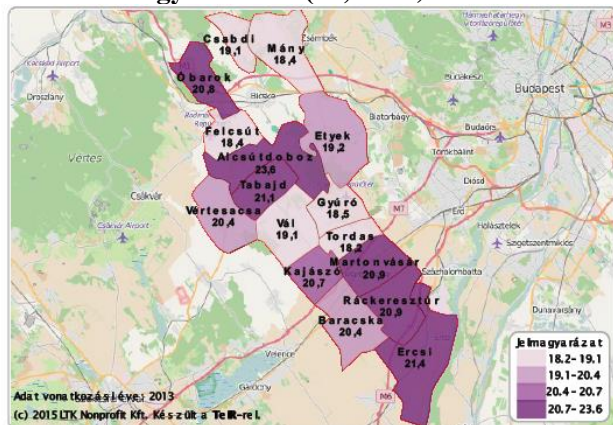
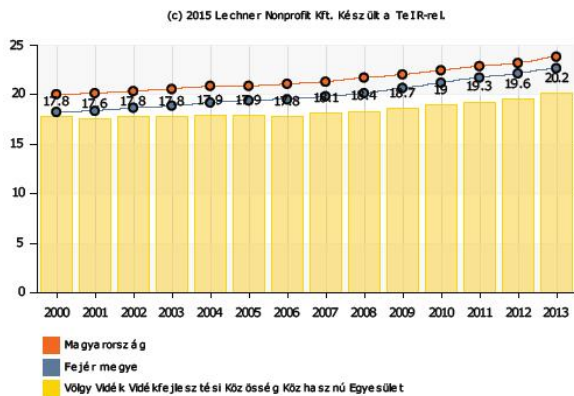
17. ábra Az öregedési index (időskorúak/gyermekkorúak) változása országos és megyei összevetésben (2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

Az idősek száma ugyanis jelentősen bővült 1990 óta. Ráadásul az 50-59 évesek népes korcsoportja jelentősen növelte számát és részarányát a 2000-es évek közepétől kezdődően, miközben az utána következő – szintén széles – 40-49 éves korosztály is hamarosan időskorba lép (18. ábra). Népesedési szempontból a települések többségének problémát okoz a fiatalok megtartása a kulturális és közösségi szolgáltatások hiányosságai és a térségi-helyi munkalehetőségek hiánya miatt.

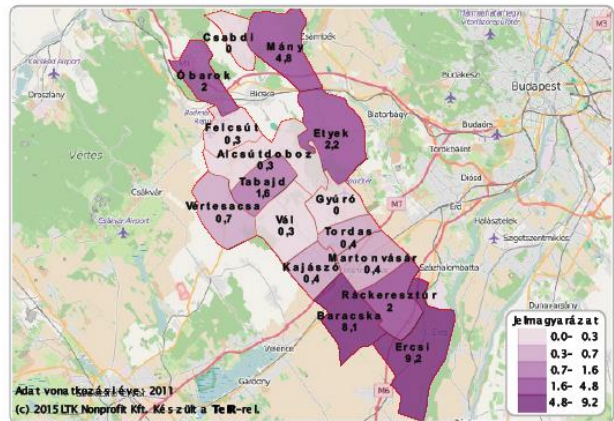
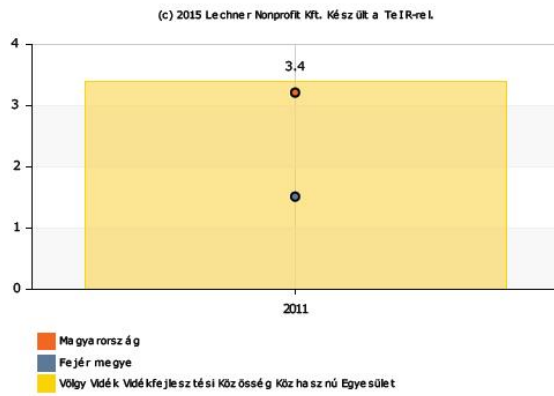
18. ábra A 60-x éves időskorú népesség arányának változása országos és megyei összevetésben (% , 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A térség etnikai és kisebbségi helyzetét tekintve országos átlag körüli az etnikai és nemzeti kisebbségek aránya. Ercsiben horvátok és romák, Óbarokon, Etyeken és Mányon németek és romák, Bicskén és Baracska romák, míg Vértessacsán németek működtetnek nemzetiségi önkormányzatot. Kis számban más településeken is élnek németek, illetve romák (19. ábra). A németek hagyományörzésben és rendezvényszervezés terén aktív és erős helyi közösségekkel rendelkeznek, és ugyancsak aktívak az ercsi rákok. A roma kisebbség Bicskén és Ercsiben, illetve a környékeiken koncentrálódnak, nemegyszer területileg is elkülönült, szegregált módon élnek (Ercsiben pl. kb. 1500 fő egy tömbben) egyes más településeken is. Körükben átlag feletti a munkanélküliség, a szociális segélyezés, foglalkoztatási lehetőségeik szűkösek, szervezeteik, partnerségi kapcsolataik nehézkesen működnek, életkörülményeik kedvezőtlenek. A népesség lakáshelyzete kedvező a Völgy Vidéken, mivel a térség kifejezetten egy lakó- és rekreációs zóna a főváros és agglomerációja, valamint a Budapesttől távolabbi üdülési területek, a Velencei-tó és Balaton között. Zömében a családi házas beépítés jellemző átlagos ingatlanárakkal, települési vagy településen belüli eltérései kisebbek.

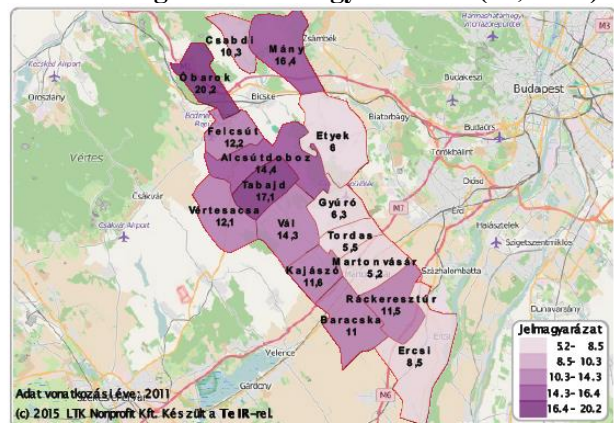
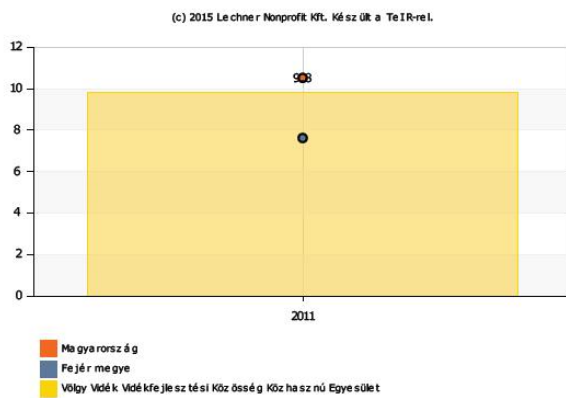
19. ábra A magukat romának vallók aránya a Völgy Vidéken és településein, Fejér megyében és Magyarországon (2011)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

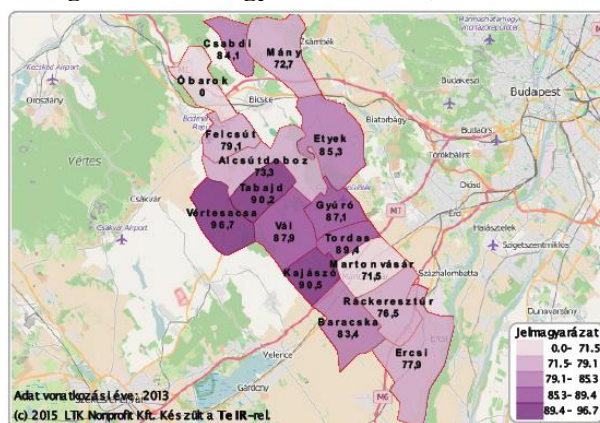
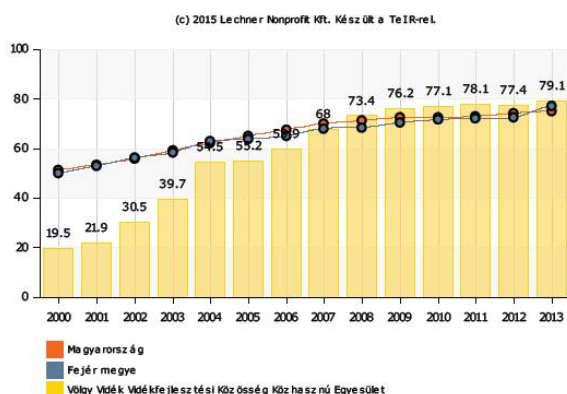
A lakások között az alacsony komfortfokozatúak aránya átlag alatti kivéve Bicske környezetét (20. ábra), ahol a korábbi bányászkolóniák, majorságok és az egyéb külterületi lakott helyek lakásainak komfortszintje alacsony.

20. ábra A komfort nélkül, félkomfortos, szükséglakások aránya a lakott lakásállományon belül országos és megyei összetételben (%), 2011) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (%), 2011)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

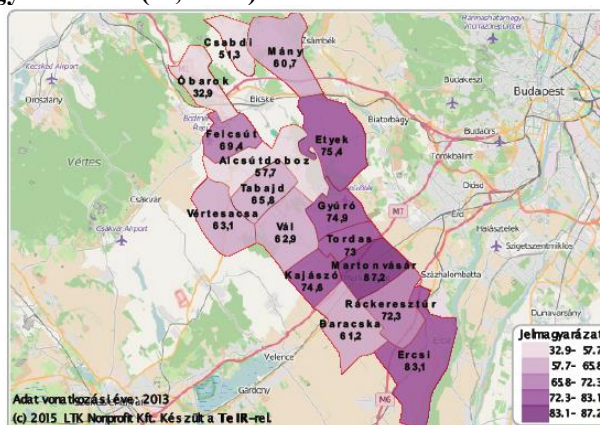
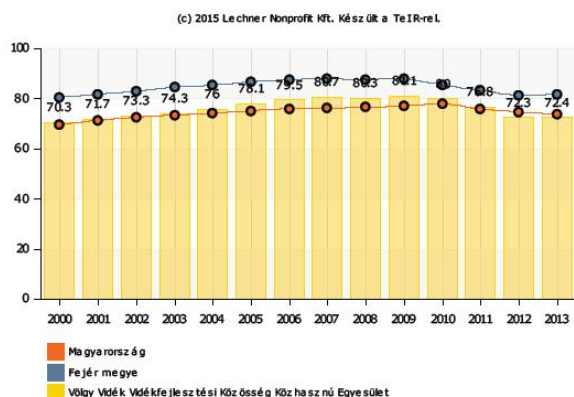
21. ábra Közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások arányának változása országos és megyei összetételben (% , 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A lakásépítések száma ebben a térségben is minimálisra csökkent (évi 5-6 új lakásépítés településenként), ugyanakkor relatív mutatói továbbra is meghaladják az országos és megyei átlagot. Akárcsak a 2000-es évek közepén zárult legutóbbi jelentősebb hálózatfejlesztések óta a lakásállomány infrastrukturális ellátottsága (vezetékes áram, víz, csatorna, gáz, telefon, kábeltelevízió és szélessávú internet-ellátottság illetve rákötési arány), amely nem jelenti azt, hogy esetenként egyes településrészek ellátása is teljes körűen megoldott lenne (főként a kisvárosok vannak elmaradásban pl. a csatornázás területén, illetve Óbarok kiépítetlen, továbbá Mány és Felcsút; 21. ábra). Ezért a további gerinchálózatbővítések és a minőséget érintő hálózati fejlesztések is elengedhetetlenek, mert ezeken a területeken komolyabb elmaradások vannak (pl. a legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezetékes internet-hozzáférés 5-6 településen is elérhetetlen vagy ott áll rendelkezésre, ahol a szolgáltató azt nyújtani képes, 22. ábra).

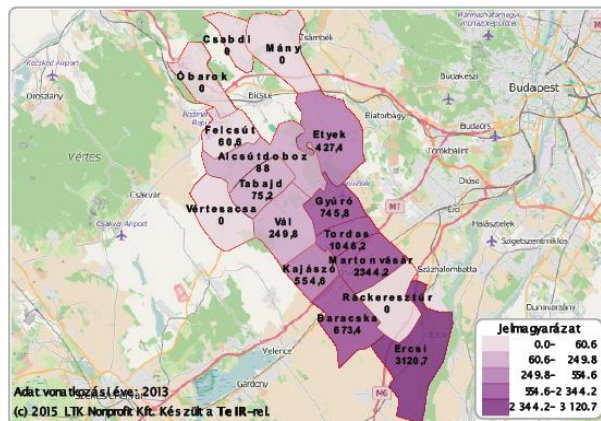
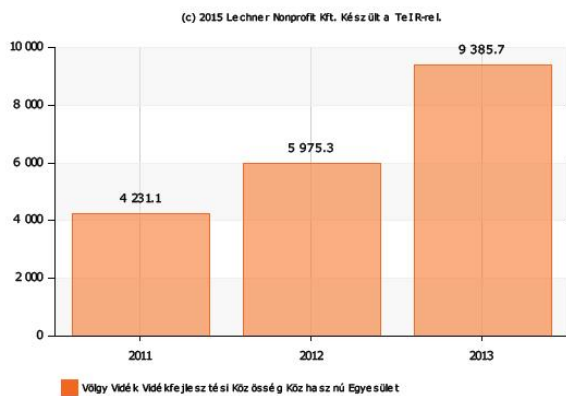
22. ábra Legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezetékes internet-hozzáféréssel rendelkező lakosság számának változása országos és megyei összetételben (fő, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (fő, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

Egyes esetekben a rácsatlakozások ösztönzése, más esetekben az energiahordozóknak való kitettség oldását szolgáló alternatív és energiatakarékos (megújuló és zöldfejlesztések, energiahatékonyság fokozása) megoldások alkalmazása is szükséges (a háztartási gázfogyasztók száma például csökkent a válság után a jövedelmek szűkülése és az árváltozásnak való kiszolgáltatottság miatt, ez a rezsicsökkentés hatására megtorpant, 23. ábra).

23. ábra Száz lakásra jutó háztartási gázfogyasztók számának változása országos és megyei összetételben (db, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2013)

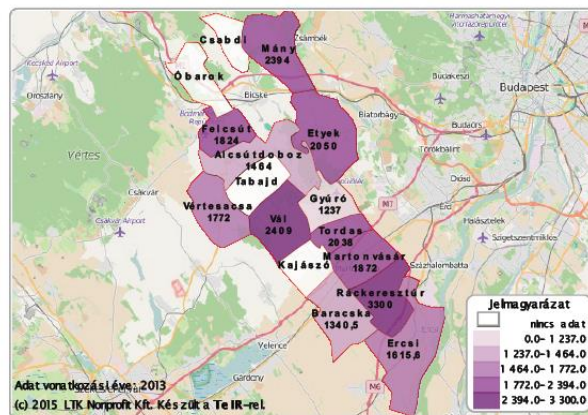
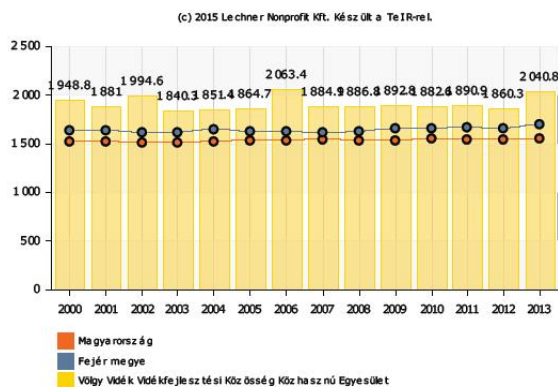

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

Ehhez kisebb részben a VP, nagyobb arányban a TOP és a KEHOP forrásaira szükséges támaszkodni annak érdekében, hogy a 2000-es évek végi állapotokon megrekedt közműellátási szintek tovább záródjanak. A belső utak, járdák, felszíni vízelvezetők állapota nagyrészt leromlott, mivel az önkormányzatoknak az intézmények működtetésén felül, komolyabb infrastrukturális és térségi fejlesztésekre fordítható forrása egyre kevésbé áll rendelkezésre. Ezért is célszerű a Vidékfejlesztési Program (7.2.1. és 7.4.1. műveletek) és a Széchenyi 2020 egyéb operatív programjainak (KEHOP, EFOP, IKOP, TOP) a forrásait nagyobb arányban a térségbe vonni.

A Völgy Vidék településeinek a társadalmi szolgáltatások jelenléte és működésének színvonala az átlagnál kedvezőbb. Két járási hivatal és kormányablak működik a térségben a járási székhelyeken, Bicskén és Martonvásáron, bizonyos kihelyezett funkciókkal Ercsiben is. Az egészségügyi és szociális alapellátás a térségben mindenhol biztosított: háziorvosi, illetve védőnői szolgálat valamennyi településen működik, fogászat, gyógyszertár több mint felében, gyermekorvos kevesebb, mint felében érhető el. Szakorvosi ellátást nyújtó egészségügyi központ Ercsiben és Bicskén működik, illetve a környező nagyobb városokban.

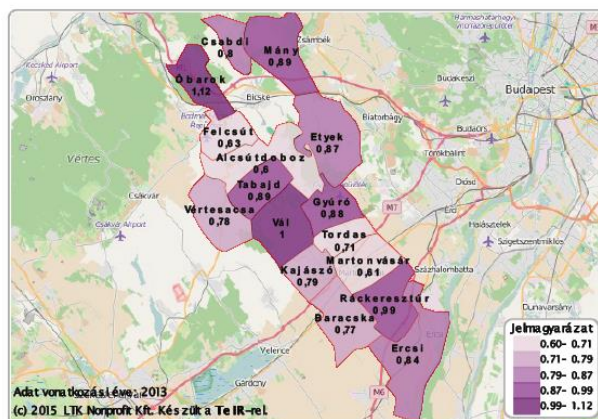
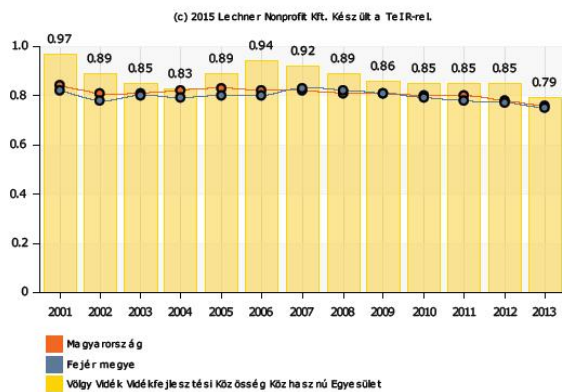
24. ábra Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok számának változása országos és megyei összevetésben (fő, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (fő, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A térségben minden településen évek óta átlagot meghaladó kihasználtság mellett működik egészségügyi (24. ábra) és közművelődési alapszolgáltatás, van óvoda, melyek kihasználtsága azonban fokozatosan csökken (25. ábra) a társadalom elöregedése miatt, amit az elmúlt 2-3 évben a negatívba forduló vándorlási egyenleg is tetézik a térségen kívüli más településeken nagy arányban igénybe vett ilyen irányú szolgáltatások mellett.

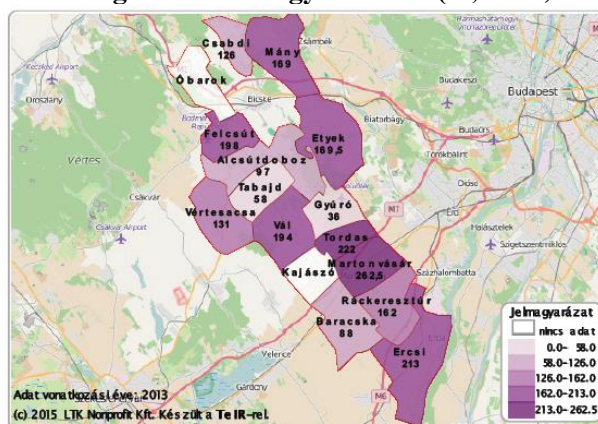
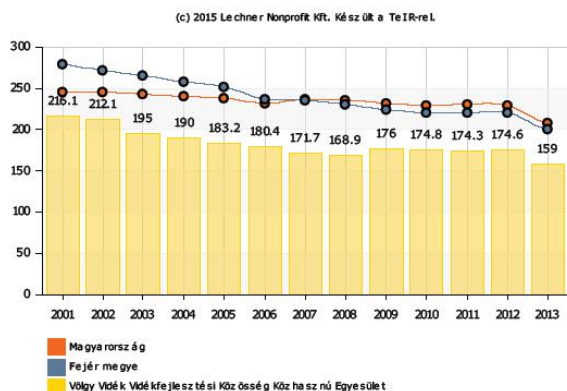
25. ábra Egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 évesek számának változása országos és megyei összevetésben (fő, 2001-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (fő, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

E folyamatok miatt az általános iskolákat már érintették összevonások, amelyek a csökkenő gyermeklétszámok miatt a későbbiekben is várhatók (26. ábra), ill. jellemzővé vált a központi fenntartásba történő átszervezésük. Középiszola kettő van a térségben (a felcsúti szakközépiszola mintegy évi 80 tanulóval, valamint a bicskei gimnázium és szakközépiszola), és a környező nagyvárosok is elérhető távolságban nyújtják ezt a szolgáltatást, akár csak a felsőfokú képzéseket. Az életminőséget javító szolgáltatások részben még mindig hiányosak. Egészségügyi szakellátó központok, szabadidős centrumok, civil házak nem jöttek létre az elmúlt két évtizedben, ugyanakkor jelentős előrelépések történtek e téren az elmúlt 4-5 évben (pl. szakorvosi ellátó-központok álltak szolgálatba Ercsiben és Bicskén, integrált közösségi szolgáltató terek jöttek létre Etyeken, Ráckeresztúron, Tordason, Váiban és Tabajdon).

26. ábra Általános iskolai feladat-ellátási helyek átlagos létszámának változása országos és megyei összevetésben (fő, 2001-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (fő, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A testi egészség és jól-lét, a prevenció biztosítására egészségfejlesztési iroda működik Ercsiben és Bicskén, de a lelki jól-léthez kapcsolódó gondozói, pszichológiai és mentálhigiénés ellátás nem intézményesült. A fogyatékos és segítséggel élők ellátása tekintetében ugyanakkor regionális jelentőségű (Ráckeresztúr, Martonvásár, Tordas, Bicske), valamint az idős-ellátási magán szolgáltatások terén is átlagot meghaladó (Martonvásár, Felcsút) az ellátás (önkormányzati kezelésben lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény egyedül Ercsiben üzemel). A személyes kapcsolattartás alternatív formái települési szinten átlagosan kiépültek, a modern lehetőségei hiányosak részben a korlátozott igények, részben a központi szervezethez és érdekeltség alacsony szintje miatt. A segítségnyújtás egyrészt a térségi hatókörű szociális ellátó központokon keresztül érhető el (Bicske, Martonvásár, Ercsi, Felcsút), részben kiépültek és működnek a települési köz- és magánrendszerei (pl.

polgárőrsek, szomszédok egymásért mozgalmak, nyitott szem csoportok, gombnyomásos, GPS alapú és e-segélyhívó rendszerek).

A Völgy Vidéken a civil szféra jelentős számban – de az országos és megyei arányokat meg nem haladó lakossági arányban – van jelen, és jelentős aktivitással képviselteti magát, a bejegyzett civil szervezetek száma – az egyházi szervezeteken kívül – 250 felett van a 16 településen. A szabadidő, a sport, a települési fejlesztések és értékvédelem, valamint a kulturális és oktatási területeken működő non-profit szervezetek száma a legkiemelkedőbb. Továbbá számos bejegyzés nélküli civil aktivitás szolgálja elsősorban a helyi közösségek megtartását és fejlesztését (klubok, szakkörök, kultúrházi kezdeményezések, stb.). A civil aktivitások közül hiányoznak a test és a lélek egészségét szolgáló, a jogvédő, a kutatási és a nemzetközi tevékenységek! A térségi civil szektor erőforrás-hiányos, az egyetlen alkalmazottat sem foglalkoztató szervezetek aránya 80% felett van, míg az évi 20 millió Forintnál nagyobb bevételű szervezetek aránya nem éri el a 2%-ot.

A völgyvidéki civil szervezetek közti együttműködés kezdeti lépései inkább a térség déli településein lelhetők fel, melynek színtere az utóbbi években megrendezett civil fesztivál. Jelentősebb szakmai, ágazati együttműködésre, kiemelten a Völgy Vidék térség szintjén kevés példa adódik. Alacsony a szervezetek érdekérvényesítő képessége, önkormányzati feladatot szinte csak a polgárőr egyesületek látnak el. Fontos feladat a civil szervezetek kapacitásbővítése, szakmai fejlesztése, együttműködések, érdekérvényesítő képességük fejlesztése. Mindezek eléréséhez fontos eszköz az együttműködésre, forrásszerzésre, jogszabályi keretek megismerésére irányuló képzések szervezése, illetve igény mutatkozik egy kapcsolatszervező és szolgáltató térségi civil iroda létrehozására is.

A Völgy Vidék minden településén élnek fogyatékos emberek, a legtöbben közülük részt vesznek az országos, ill. megyei szervezeteik helyi közösségében (pl. a MEOSZ tagszerveiként az Ercsi és Térsége Mozgáskorlátozottak Egyesülete). Az esélyek egyenlőségét biztosító megoldások azonban csak részlegesen vannak jelen a településeken, ami főként csak a hivatalok, intézmények megközelíthetőségére korlátozódik. Tordason működik a Fővárosi Önkormányzat értelmi fogyatékosok számára létesített szociális otthona, az enyhe és közép súlyos értelmi fogyatékosoknak Martonvásáron található térségi készségfejlesztő iskolája, szakiskolája, gyermek- és diákotthona. Az egyenlő esélyek szempontjából leginkább a látás- és hallássérültek csoportjainak térségi lehetőségei maradnak el az elvárhatótól. A megváltozott munkaképességű embereknek a foglalkoztatás terén kedvezőbbek a lehetőségeik a térségben, mint országosan, köszönhetően néhány, a szempontjaikat előtérbe helyező helyi munkáltatónak (főként Martonvásáron, Etyeken és Ercsiben).

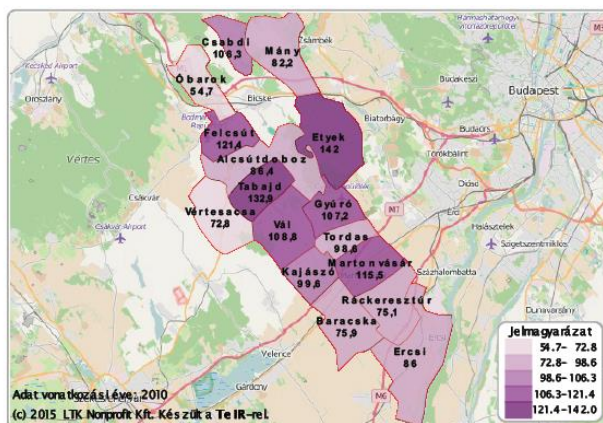
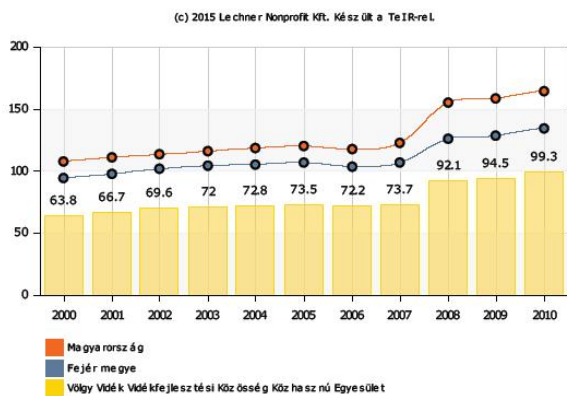
A Völgy Vidék térség lakossága a vallási összetételt tekintve nagyrészt katolikus, de egyes településeken jelentős a reformátusok, az evangélikusok, a baptisták, illetve egyes új egyházak tagjainak a száma is (pl. Jehova Tanúi, Hit Gyülekezet). A vallási hovatartozástól függetlenül azonban ebben a térségben is egyre nagyobb a szekularizáció mértéke, a helyi társadalom többségét jórészt a vallásukat nem gyakorlók, ill. a nem hívők alkotják. A hitbéli elköteleződés alacsony szintjének következményei egyes társadalmi-gazdasági adatok, folyamatok alakulására is hatással lehetnek (pl. demográfiai, egészségügyi, közbiztonsági, szociális területeken).

A Völgy Vidék egyes területein és a társadalom egyes rétegeiben megindult a szociális olló szétnyílása, a tartós munkanélküliség, a csökkenő jövedelmek, a testi és lelki jól-lét romlása miatti elszegényedés, deklaszálódás. E trend megállítása érdekében elengedhetetlen a felszámolását, az elterjedésének és a hatásainak mérséklését célzottan támogató szolgáltatások és kísérleti programok fejlesztése.

4.1.5 Gazdasági folyamatok

A Völgy Vidéken a gazdasági, vállalkozási aktivitás látszólag magas: 100 lakosra átlagosan 9,5 regisztrált gazdasági szervezet jut (vidéki átlag 6), és 10,2 regisztrált vállalkozás (vidéki átlag 6,3; 27-28. ábra).

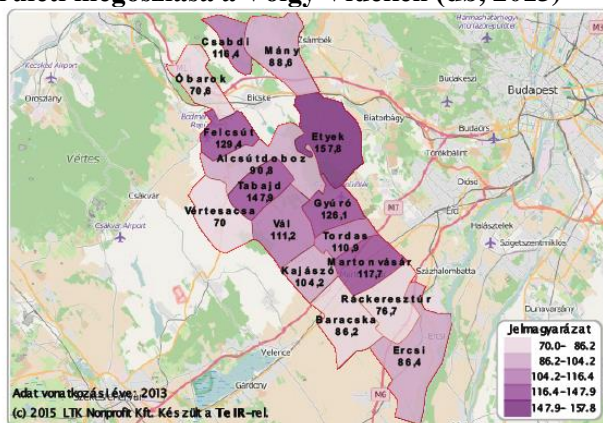
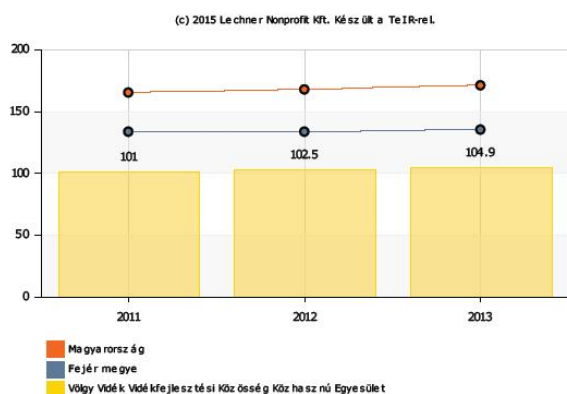
27. ábra Regisztrált társas vállalkozások ezer lakosra jutó számának változása országos és megyei összehasonlításban (db, 2000-2010) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2010)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A működő társas vállalkozások száma folyamatosan nő (az elmúlt öt évben kb. 980-ról 1020-ra), az östermelők száma egy 2013-ig tartó növekedés után 800 főről visszaesett 600 fő körüli értékre, míg az egyéni vállalkozások száma 2010 óta tartóan fogy (1000-ról mára 750 fő körüli értékre), és ezzel összességében a működő – és közte az agrár – vállalkozásoké is (2008-2012 között 100 lakosra vetítve 47,4-ről 43,2-re). A vállalkozások döntő többsége ugyan 10 főnél kevesebbet foglalkoztat (96%), de ez elmarad az országos aránytól, így némileg magasabb az átlagos vállalkozásnagyság, amelyet a vállalkozói szféra jelzett átalakulása is támogat.

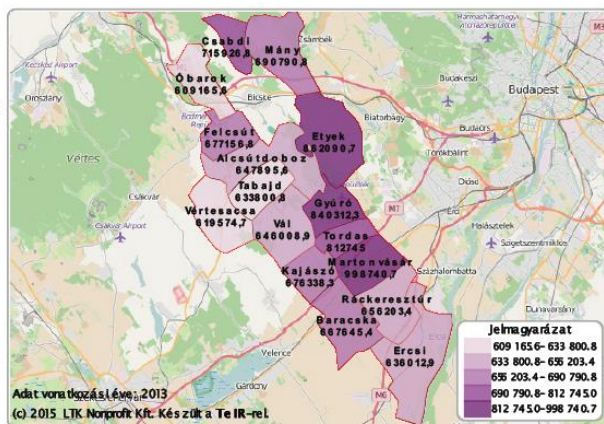
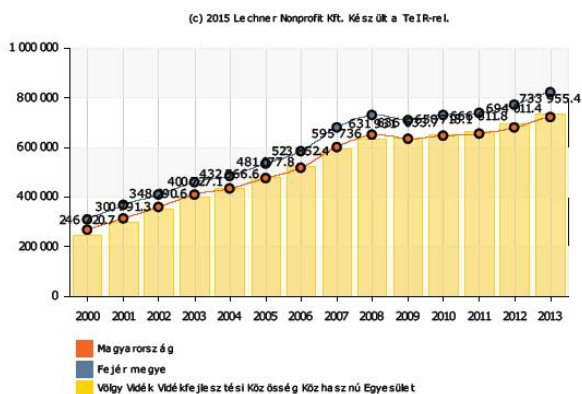
28. ábra Regisztrált társas vállalkozások ezer lakosra jutó számának változása országos és megyei összvetésben (db, 2011-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (db, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A működő társas vállalkozások száma folyamatosan nő (az elmúlt öt évben kb. 980-ról 1020-ra), az östermelők száma egy 2013-ig tartó növekedés után 800 főről visszaesett 600 fő körüli értékre, míg az egyéni vállalkozások száma 2010 óta tartóan fogy (1000-ról mára 750 fő körüli értékre), és ezzel összességében a működő – és közte az agrár – vállalkozásoké is (2008-2012 között 100 lakosra vetítve 47,4-ről 43,2-re). A vállalkozások döntő többsége ugyan 10 főnél kevesebbet foglalkoztat (96%), de ez elmarad az országos aránytól, így némileg magasabb az átlagos vállalkozásnagyság, amelyet a vállalkozói szféra jelzett átalakulása is támogat. A vidéki átlagnál magasabb vállalkozói aktivitás ugyanakkor vélhetően a térségbe költözők érdekltségébe tartozó, szolgáltató jellegű vállalkozások székhelye térségbe történő áthelyezésének köszönhető. Valós tevékenységük és foglalkoztatásuk azonban csak részben – sokszor csak papíron – kötődik a térséghez, még ha bevételeik, nyereségeik, adóforintjaik nagyrészt itt is jelennek meg, főként az agglomeráció közvetlenül szomszédos településein kiemelkedő arányban (29. ábra).

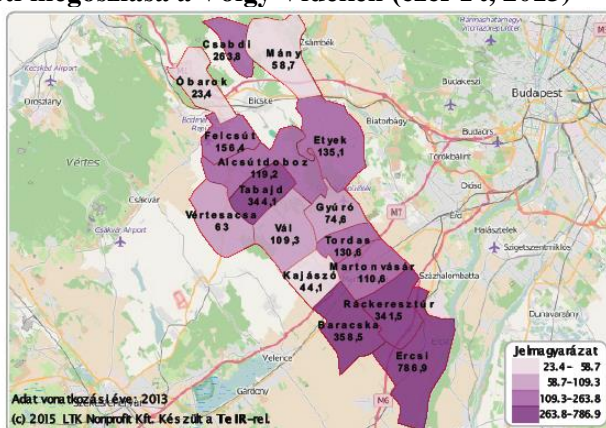
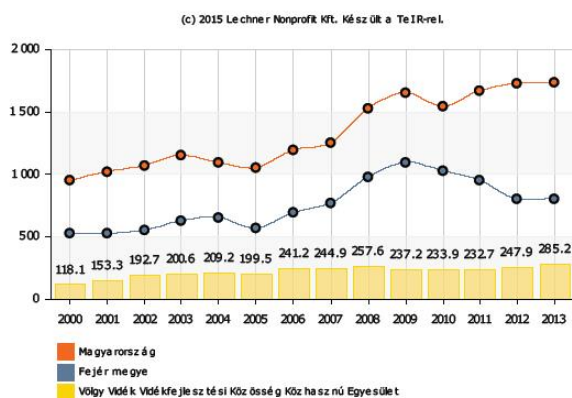
29. ábra Az egy lakosra jutó önkormányzati iparüzési adóbevétel változása országos és megyei összvetésben (ezer Ft, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (ezer Ft, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

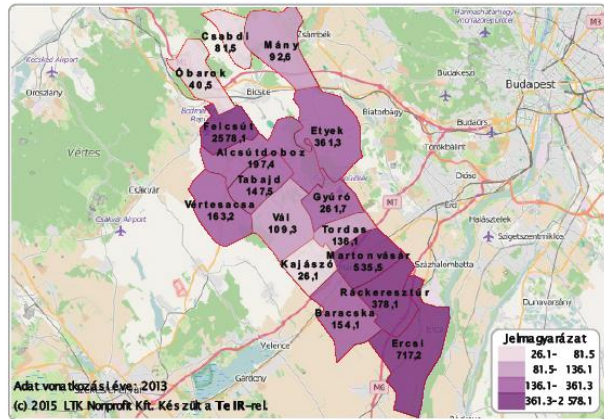
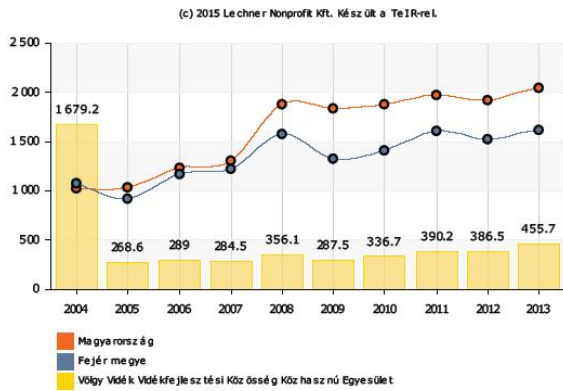
A vállalkozások száma szerint a térségre leginkább jellemző ágazati szektorok: a különböző gazdasági szolgáltatások, valamint az agrárium. A vállalkozások csak mintegy 5,5%-a tevékenykedik a feldolgozóiparban, ugyanakkor a foglalkoztatásban sokkal jelentősebb a szerepük. A pénzügyi-biztosítási tevékenység, valamint a mezőgazdaság területén regisztrált vállalkozások aránya 24 és 22%. A vállalkozási szerkezetből gyakorlatilag hiányoznak az ipari termelő tevékenységet folytató és/vagy jelentős foglalkoztató gazdálkodó szervezetek, amely a vállalkozások gyenge tőkeellátottságában (30. ábra), alacsony jövedelemtermelő képességében is megmutatkozik (31. ábra).

30. ábra A társas vállalkozások egy lakosra jutó jegyzett tőkéjének változása országos és megyei összehasonlításban (ezer Ft, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (ezer Ft, 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

31. ábra A társas vállalkozások egy lakosra jutó bruttó hozzáadott értékének változása országos és megyei összehasonlításban (ezer Ft, 2000-2013) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (ezer Ft, 2013)

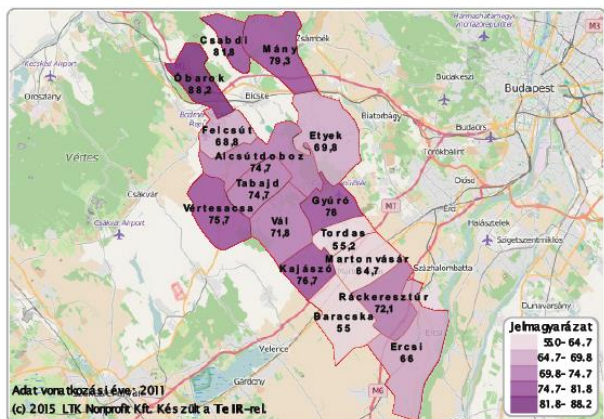
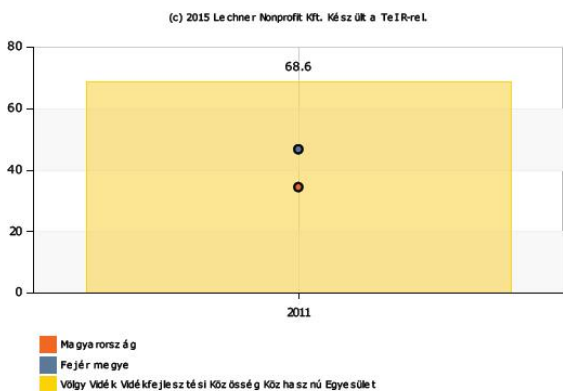

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A szolgáltatási szektor mellett legnagyobb arányban még az iparban és az építőiparban helyezkedtek el a munkavállalók (37%). Ezt követi a szolgáltatások közül a közigazgatás és a közfeladatok (oktatás, egészségügy) ellátása (20%), és kiemelkedik a kereskedelmi, javítási tevékenységet folytatók csoportja is (13%).

A helyi adottságokra épülő agro-businesshez⁷ kötődő szolgáltatások, a kreatív, kulturális és rekreációs területek szolgáltatásai, a kisléptékű feldolgozóipar és az ipari termelés meghonosodását szolgáló beruházás-ösztönzés területén van a legnagyobb lehetőség további vállalkozások alakítására, illetve a helyben történő foglalkoztatás növelésére. Vagy akár áttételesen, az ide ingázó munkavállalók lakosként is ide történő vonzására, letelepedésük ösztönzésére.

32. ábra A naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya (% , 2011) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2011)

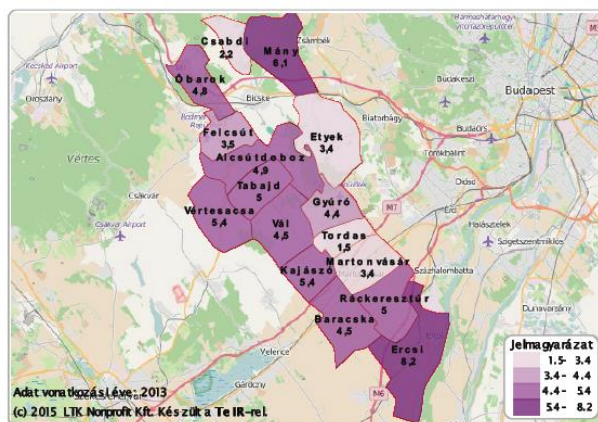
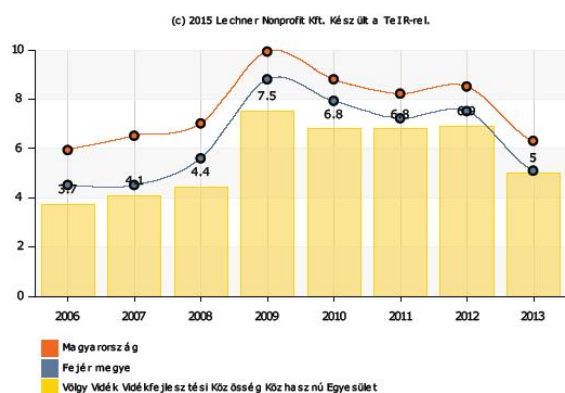
Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A Völgy Vidéken a munkaképes korú lakosság aránya (65%) magasabb az országos átlagnál, amely a jelentős bevándorlási többletnek, illetve az abból adódó fiatalos korszerkezetnek köszönhető. A térség foglalkoztatási aránya meghaladja az országos átlagot (61%), ami kiemelkedő arányú munkavállalási célú ingázás révén valósul meg a környező városi térségek felé (32. ábra), és az is következik belőle, hogy a munkanélküliségi ráta jóval kedvezőbb alakul, mint országosan (2015. októberében 3,38%, Fejér megyében 3,93%, míg országosan 4,95%). A legnagyobb foglalkoztatók a térségben az önkormányzatok, valamint az élelmiszeripar és a feldolgozóipar kisebb helyi üzemei (például a Musashi Kft. és a 2000 ZS Kft. Ercsiben), az MTA ATK Martonvásáron, illetve a nagy mezőgazdasági

⁷ Az agro-business magába foglalja a mezőgazdaságot, az erdőgazdálkodást, az élelmiszeripart (együtt: élelmiszeripar), de az ezeket kiszolgáló szolgáltatások körét is, mint például a finanszírozás és a logisztika (szállítás, terménytárolás, raktározás, stb.).

termelő cégek. A helyi foglalkoztatásban a mikro- és kisvállalkozásokra épülő szolgáltatásoknak a szerepe a meghatározó, melyek megerősítése a HFS elsődleges célja.

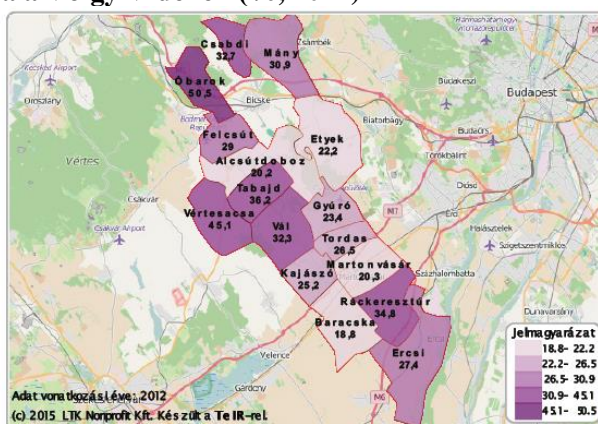
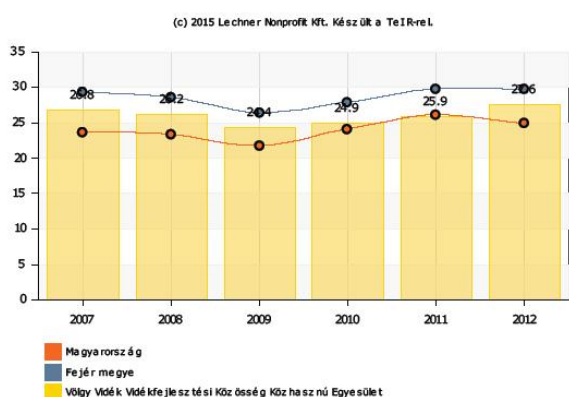
33. ábra A munkanélküliségi ráta változása országos és megyei összetételben (% , 2006-2013), és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2013)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A munkanélküliség Ercsit, Tabajdot, Óbarokot és Vértesacsát sújtja rendszeresen erősebben. Csabdi, Felcsút, Tordas, Etyek és Martonvásár településeken a munkanélküliségi ráta a korábbi transzformációs, pénzügyi és egyéb válságok és az elhúzódó legutóbbi világgazdasági válság folyamán is elenyésző volt (<4%, 33. ábra).

34. ábra Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban (FEOR 7-9) foglalkoztatottak megoszlásának változása az aktív korúak arányában országos és megyei összetételben (% , 2007-2012), és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2012)

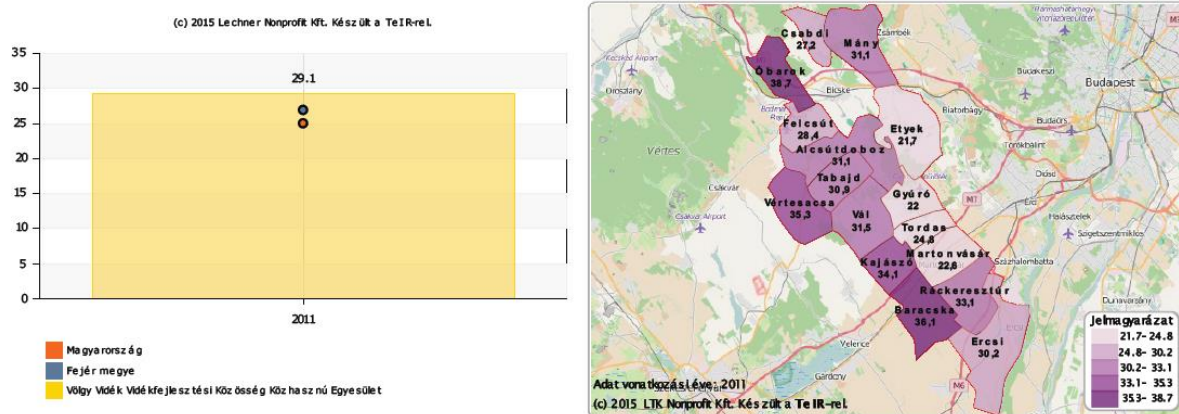

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

A tartós munkanélküliség elsősorban Bicske és Ercsi körzetében van masszívan jelen korrelációt mutatva az átlagot meghaladó roma kisebbségi arányokkal (19. ábra), de a térség központi zónájában, főként Alcsútdobozon, Vértesacsán, Tabajdon és Válon is jelentős, ahol szintén magas a foglalkoztatottak nélküli háztartások és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya (egyenként 40% körüli vagy azt meghaladó). Továbbá jelentős az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban dolgozók aránya (>30%, 34. ábra), valamint átlagot el nem érők az iskolázottsági mutatók. Miközben az alacsony iskolázottság a tartós munkanélküliek többségére jellemző, akárcsak a fiatal- vagy az időskorú korosztályok felül-reprezentációja. A közcélú foglalkoztatásban dolgozók aránya minimális a térségben (<1%), ugyanakkor jelentős erőforrásokat és ráfordításokat igényel az önkormányzatok részéről, és egyes falvakban a munkaerő-foglalkoztatás helyi közösségi formáinak az egyik legfontosabbikává vált annak ellenére is, hogy félpiaci formái kialakulatlanok és a térségben nem terjedtek el (pl. szociális szövetkezet, városokon kívüli

településüzemeltető cégek, térségi foglalkoztatók). A Völgy Vidék térségben élők országosnál alacsonyabb átlagos iskolai végzettsége (20-21. ábra) szűk körben teszi lehetővé magasabb színvonalú szakmunkák végzését, amihez az is hozzájárul, hogy a népesség több mint fele semmilyen szakképzettséggel nem rendelkezik!

35. ábra Legfeljebb 8 osztályt végzett 7 éves és idősebbek aránya (% , 2011) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2011)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

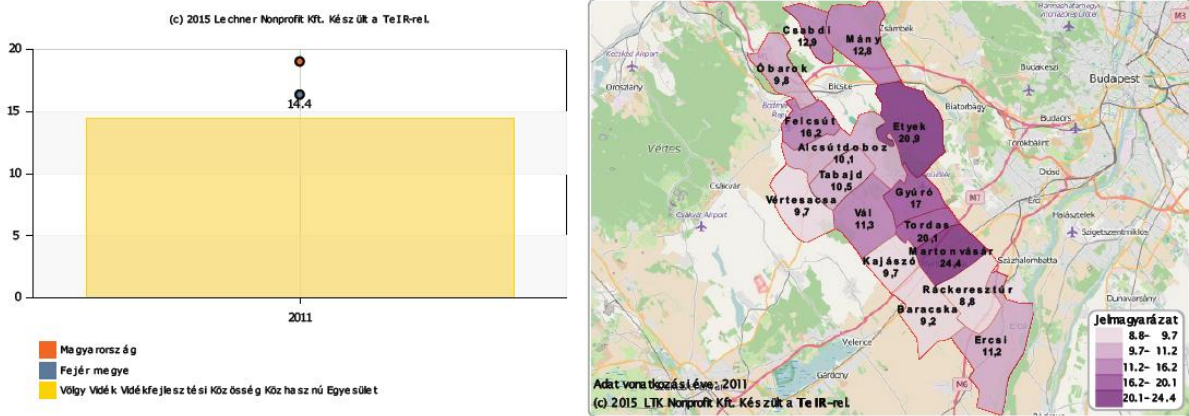
Ennek változása az elmúlt két népszámlálás között Etyeken, Óbarokon, Mányon, Kajászón, Ráckeresztúron és Gyúron alakult a legkedvezőbbben nem függetlenül a beköltözésektől és az erőteljesebb helyi iskoláztatási trendektől, mert ezeken a településeken korábban arányaiban igen kevés felsőfokú végzettséggel rendelkező élt, ugyanakkor a felsőfokú végzettségük aránya még mindig nem kimagasló, főleg országos vagy megyei összehasonlásban (35-36. ábra). Arányaiban kevesen vannak helyben azok az önfoglalkoztatók és vállalkozók is, akik a helyi lakosságot nagyobb mértékben alkalmaznák. Ez, párosulva a nagyobb alkalmazotti létszámú munkáltatók térségi hiányával (mindössze 5 vállalkozás foglalkoztat 50 főnél többet!), jelentős mértékű mindennapos munkahelyi ingázást tart fenn a környező foglalkoztatási központok felé (32. ábra). Mindez több oldalról is megterheli mind a családokat, mind a környezetet!

A mezőgazdaságnak, a vállalkozások számában betöltött kiemelkedő aránya ellenére, a foglalkoztatásban betöltött szerepe mérsékelt. A dolgozók 9%-a tevékenykedik itt, de ez így is mintegy másfélszerese az országos átlagnak. Azt is tükrözi azonban, hogy a mezőgazdasági tevékenységek igen jelentős mértékben elaprózott gazdasági szervezeti formákban (egyéni vállalkozók, egyéni cégek, családi gazdaságok, östermelők), sokszor kényszer-jelleggel zajlanak (amely más profilú vállalkozási tevékenységeknél is tetten érhető, pl. kiskereskedelem, építőipar, turisztika).

A gazdaság szerkezeti jellemzők alapján a 2014-2020-as időszakban továbbra is cél kell, hogy legyen a mezőgazdasághoz kötődő, de bevételeiben nagyobb arányban nem mezőgazdasági vállalkozásból származó jövedelemmel rendelkező vállalkozások megerősítése, és a helyben történő foglalkoztatás általuk történő növelése. Részvételükkel a térség helyi piacainak további kialakítása, fejlesztése és folyamatos ellátásának biztosítása mellett a helyi lakosság tudatos fogyasztói közösséggé formálása és a közvetlen ellátásának a további egyedi formáinak a megszervezése elengedhetetlen a rövid ellátási láncok révén, valamint a felesleg térségen kívüli értékesítésének a növelése is, az egyedi Völgy Vidék termékek előállításának és feldolgozásának arányának emelésével és népszerűsítésével párhuzamosan.

A szolgáltatások közül a 2014-2020-as időszakban az agráriumtól elszakadó, valamint a szabadidő- és a kreatív kulturális gazdasághoz köthető foglalkoztatók élveznek előnyt (pl. étel-miszer-ellátás, vendéglátás, kézműves- és házi kisipar, tematikus szórakoztatás, személyi szolgáltatások, rekreáció, javítás, tanácsadás, pénzügyi és adminisztratív szolgáltatások, oktatás-képzés, stb.). Ezzel a Völgy Vidék térségre jellemző természeti és kulturális értékekre épülő innovatív és kreatív gazdaság kis léptékű fejlesztése és támogatása valósul meg.

36. ábra Felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebbek aránya (% , 2011) és területi megoszlása a Völgy Vidéken (% , 2011)

Forrás: KSH T-STAR, TEIR

Általános helyi gazdaságfejlesztési cél továbbá a vállalkozói környezet rugalmasabbá tétele a következő időszakban, a helyben megtermelt javak feldolgozottsági szintjének emelése, a termelés és az értékesítés összhangjának fokozása, a szelektív befektetés-ösztönzés és a több lábra állás lehetőségének biztosítása kiegészítő tevékenységek támogatásával. Foglalkoztatás tekintetében az elsődleges vidékfejlesztési cél a helyben történő munkahelyteremtés, a térségi adottságokra épülő foglalkoztatási lehetőségek bővítése a mikro- és kisvállalkozói körben. A jövőbeni fejlődés további záloga e helyi vállalkozások megerősítése, hogy képesek legyenek nagyobb létszámú foglalkoztatóvá előlépni. A foglalkoztatási szerkezetátalakítás a másik részről a szakképzettség arányának növelésére épül, ezért a vállalkozói támogatások homlokterébe a szakmai továbbképzés, a helyi piacélénkítés és a beruházás-ösztönzés kerül.

4.2 A 2007-2013-as HFS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

A 2007-2013 közötti időszakban 126 támogatási kérelmet nyújtottak be a Darányi Ignác Terv ÚMVP III. tengely forrásaira a projektgazdák a Völgy Vidék Közösséghez, amelyből 80 nyerte el (63%) az Európai Unió támogatását az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból (EMVA). A fejlesztések megoszlása az egyes intézkedések között az első három támogatási körben közel azonos volt. Falumegújításra 29, vidéki örökség megőrzésére 26, turisztikai célra 24 és a mikrovállalkozások fejlesztése jogcímre 21 kérelem érkezett. A negyedik támogatási körben csak turisztikai célú fejlesztésekre lehetett pályázni a térségben, ekkor a benyújtott 27 kérelemből 24 nyert. A különböző horizontális intézkedések között a legsikeresebb a turisztikai fejlesztések területe volt, amelyen az összesen beadott 50 támogatási kérelem 72%-a nyert. A falumegújítás intézkedésben összesen 19 kérelem felelt meg az elvárásoknak (66%), a mikrovállalkozások fejlesztése intézkedésben 13 projekt (62%), míg a vidéki örökség megőrzése területén 12 projekt nyert a beadott 26 kérelemből (46%). A 80 nyertes projekt összes támogatástartalma 1,328 Mrd Ft volt, amelynek 56%-a turisztikai fejlesztéseket, egyötöde falumegújítást (21%), 13%-a vidéki örökség megőrzését, fennmaradó egytizede pedig mikrovállalkozások létrehozását és fejlesztését (9%) szolgálta.

Az egyes támogatási körök nyeresi arányának emelkedéséből következik, hogy a rendszer egyre ismertebbé és népszerűbbé vált a projektgazdák körében, egyre több lett jól kidolgozott projekt és jutott támogatáshoz, ami egyúttal az akciócsoport projektgenerálási tevékenységének eredményességét is mutatja. Az első körben még csak az összes támogatás 15%-át nyerték el, a második körben a 17%-át, a harmadikban a 29%-át, végül már a 40%-át.

Az elnyert támogatások földrajzi eloszlása – érthető módon – csak a turisztikai fejlesztések intézkedés alatt nem volt egyenletes, ezen kívül felfelé egyik település sem emelkedett ki. Az egynapos turizmussal jelentősebb mértékben érintett Csabdi és Etyek jutott kiemelkedő nagyságrendű támogatáshoz (18% és 16%) az utolsó kör turisztikai célú fejlesztései révén. Ugyanakkor alacsonyabb volt a részesedése Ercsinek, Kajászónak, Martonvásárnak és Tabajdnak, illetve a területükön működő szervezeteknek,

melyek közül azonban Ercsi és Martonvásár csak a külterületével volt jogosult III. tengelyes támogatásokra.

A különböző szektorok eltérő intézkedések esetében voltak aktívabb támogatásigénylők, amely nagyjából következik az igénylők vagy az ingatlanulajdonosok körének meghatározottságából. A falumegújítás pályázatait főként önkormányzatok és civil szervezetek nyújtották be, a vidéki örökség megőrzésének támogatásait egyházi szervezetek, míg a turisztika és mikroállalkozások fejlesztésének támogatásait vállalkozások igényelték.

A IV. tengely LEADER fejlesztéseire összesen 653.245.377 Ft támogatást nyújtott a Völgy Vidék Közösség 2007-2013 között. Ennek kevesebb, mint a fele volt az eredetileg tervezett forrás (287.596.396 Ft). A különbséget egyrészt az Euro/Forint árfolyamváltozás okozta, másrészt két alkalommal is kapott fejlesztési (és működési) többlet-forrásokat a HACS, valamint a nyertes, de nem megvalósított projektek előzetesen lekötött támogatási összegeinek folyamatos 'visszacsoorgása' is emelte a hat évre előzetesen kalkulált összes támogatás összegét.

A három támogatási kör során tervezett módon fokozatosan egyre több célterületet nyitott meg a HACS a pályázók előtt. Az első körben mintegy 60 millió Ft-ot ítélt oda a projektgazdáknak 16 nyertes projektre. Ekkor még csak négy terület volt nyitva: a vállalkozás alapú fejlesztés, a rendezvény, a térségen belüli együttműködés és a tervek, tanulmányok célterületek. Ebből adódóan kiemelkedően magas volt a támogatott térségi rendezvények száma (12). A második körben már lényegesen magasabb, 268 millió Ft volt a forráskeret. Az első kör célterületei kiegészültek a képzésekkel (8.484.912 Ft) és a közösségi célú fejlesztésekkel (184.801.986 Ft), amelyek kitették a támogatások zömét ekkor. A harmadik kör legnagyobb, 325.481.222 forintnyi támogatási kerete nagyjából a versenyképesség (56%), kisebb részt az életminőség javítását szolgáló (44%) célterületekre jutott.

Több ok miatt is változó az, hogy településenként mennyi LEADER fejlesztési forrást igényelnek, nyerne el és hajtanak valóban végre a projektmegvalósítás során a helyi közösségek (pl. aktivitás, egyedi igények, megvalósulás során felmerülő problémák, önrész rendelkezésre állása stb.). A legkevesebb pályázatot Csabdi, Lovasberény (azóta kilépett), Kajászó és Ráckeresztúr településekről nyújtották be. A 10 vagy annál több projektet kidolgozó települések összesen 53 db támogatást nyertek el, ami épp a fele a 106 nyertes projektnek, és ez összesen 287.252.853 Ft támogatást jelentett, ami a teljes összeg 45%-a. A jövőre vonatkozóan kihívásként jelentkezik az alacsonyabb forráslelválási aktivitással rendelkező települések és szervezetek kiemelt ösztönzése (elsősorban Ercsi, Ráckeresztúr, Kajászó és Tabajd), mely kapcsán már megtörténtek az első lépések.

Az időszakban a HACS kötelezően ellátandó feladatai között szerepelt a támogatások odaítélésével kapcsolatos adminisztráció, amit a kifizető ügynökség delegált a szervezetre, és amelyet az jelentős túlmunkával és új munkatársak felvételével oldott meg. Tovább nehezítette a feladatellátást a jogszabályi környezet gyakori változása, a közigazgatási gyakorlat hiánya, amelyet az MVH és az IH, mint a község tagjai is egyaránt elvártak, és amelynek az eljárásrendszerben a támogatáskezelés zajlott, a támogatási konstrukciók kapcsán a rövid véleményezési és felkészülési időszakok, a nehezen értelmezhető és megoldható támogatási, működési, végrehajtási rendeleteknek való megfelelés. Szervezési és adminisztrációs nehézségeket okozott, hogy a támogatási időszakok csak alkalmanként voltak „nyitva”, ami jelentős időszakos adminisztrációs terheket, túlmunkákat okozott. Mindezek együttesen sokszor ellehetetlenítették a helyi partnerek megfelelő szintű tájékoztatását, az önként vállalt feladatok professzionális megoldását.

A munkaszervezet a kezdetektől fogva úgy gondolta, hogy nem csak adminisztrációs és koordinációs feladatai vannak, hanem közvetlenül a fejlesztésben is részt vehet. Ehhez minden lehetőséget megragadott és kiegészítette a saját működési forrását egy-egy céltámogatás megszerzésével. A Völgy Vidék Közösség a korábbi időszakban mindvégig kiegyensúlyozott, biztonságos és takarékos költségvetéssel működött. Ez biztosította pénzügyi stabilitását, miközben önmaga is mindvégig működési hitelkeret terhére, utófinanszírozású támogatásokból működött. Az illetékességi területén kiváló kapcsolatokat ápol a helyi szereplőkkel függetlenül attól, hogy az tagja-e az egyesületnek vagy sem. Elsősorban információszerzési, adatszolgáltatási szempontból fontos, hogy jó a kapcsolat a megyei kamarával, a civil házzal, valamint a közművelődési intézményekkel, oktatási szereplőkkel is. A kapcsolatok az MVH-val mindvégig kiegyensúlyozottak maradtak a számos, sokszor eltérő megítélésű, de közösen megoldott probléma mellett.

A VVK HACS jelentősebb hiba nélkül látta el a feladatait 2007-2013 között. Közreműködő civil szervezetként ösztönözte a helyi szereplőket, hogy egymással együttműködésre lépjenek, és a támogatási kérelmi időszakokban kérelmeket, pályázatokat nyújtsanak be közösen. A kifizetési kérelmek kapcsán ellátta tájékoztató, segítő feladatát, hogy a nyertes projektgazdák minél zökkenő mentesebben jussanak hozzá a támogatásokhoz. A pályázatokat előzetesen is elbírálta, amikor kellett, attól függően, hogy melyik támogatási körben az eljárásrendek hogyan szabályozták ezt a feladatot. A kötelező támogatáskezelési és az önkéntes vidékfejlesztési, projektgenerálási, tanácsadási feladatok ellátásán túl az önadminisztráció, illetve a saját pályázatok megvalósítása kimerítette a kapacitásokat. A 2007-2013 közötti HVS megvalósítása során Völgy Vidék Közösség eredeti stratégiai jövőképe szerint egy olyan térséggé kívánt válni, ahol egyre nagyobb arányban helyi identitású emberek, helyi termékeket állítanak elő, és kereskednek velük, valamint felkutatják, őrzik, megteremtik és hirdetik a helyi értékeket. Erre épült a helyi gazdaságfejlesztés, a helyi kultúra fejlesztése és az infrastruktúra fejlesztése is. A felülvizsgálatok során sem a célokon, sem az eszközökön nem volt szükséges változtatni. Csak a forrásallokációt korrigálta a 2013-as felülvizsgálat, amely nagyobb arányú gazdaságfejlesztést javasolt, így a gazdaságfejlesztést ösztönző támogatások javára átcsoportosítás történt, amely a megvalósítás során is egyértelműen megjelent. A HVS eredeti forrásallokációja éppen megfelelt a gazdaságfejlesztésre szánt minimális 45%-os aránynak, amelyet a stratégia a gyenge vállalkozói réteggel, illetve az – utófinanszírozás rendszere miatt szükséges – önerő feltételezett/becsült hiányával magyarázott. A felülvizsgálat alkalmával ezen azért lehetett emelni, mert úgy tűnt az első két támogatási kör tapasztalatai alapján, hogy a térség gazdasági szereplői képesek önrésszel is finanszírozni a pályázati projekteket. Ezért a 3-4. támogatási időszakokban már közel kétharmados volt a gazdaságfejlesztés részesedése a forrásokból.

Ahogy már a felülvizsgálatok is megállapították a HVS céljainak megvalósítása 2007-2013 között részben teljesült. A fejlesztések a különböző intézkedési célterületeken megfeleltek a stratégiában támasztott elvárásoknak, ugyanakkor a fejlesztők, beruházók közötti együttműködések elmaradtak a várakozástól. Kevés igazán komplex projektre pályáztak a szereplők, a megvalósult sikeres III. tengelyes projektek között elvéve találunk ilyen (megjegyzendő azonban, hogy erre az akciócsoport hatása mindvégig közvetett maradt). Ezért a Völgy Vidék Közösség egyik kiemelt stratégiai elképzelése az volt, hogy az együttműködés, a felzárkóztatás, a fenntarthatóság és az innováció elveinek teljesülését sokkal jobban biztosítsa a LEADER fejlesztések, projektek során. További alapelveket is megfogalmazott, ugyanakkor azokat sem csak a LEADER forrásból finanszírozott projektek esetében kívánta betartani, hanem egyéb fejlesztések esetén is ellenőrizte teljesülésüket.

A LEADER megvalósítását sokkal nagyobb befolyással, az egyes támogatási körökben csak bizonyos intézkedések meghirdetésével is irányítani tudta a HACS. A preferált projektek települések között, több szervezet együttműködésével megvalósuló fejlesztések lehettek csak. A beruházásokat kötelezően 'szoft' elemekkel kellett kiegészíteni (rendezvények, képzések, tájékoztatók, akciók, kampányok, kiadványok, egyéb kommunikáció stb.). A közösség figyelembe vette a szakmai tárgyú, ún. funkcionális feladatelosztást az együttműködések során, azaz az együttműködés indokoltságát, tartalmát is ellenőrizte. Ezen kívül fontos szempont volt az, hogy a fejlesztés tárgya illeszkedjen a HVS helyi kultúra és a helyi érték megőrzése irányelvekhez. Így képes volt azt is kontrollálni, hogy mindvégig valóban a helyi emberek összefogásával a helyi értékek megőrzésén és fejlesztésén maradjon a hangsúly.

A kérdőíves felmérések, fórumok, konzultációk, interjúk eredményei, tapasztalatai alapján a térség szereplői alapvetően sikeresnek ítélik meg a civil együttműködések, a helyi értékek megőrzése, a helyi érdekeltégű kulturális rendezvények és termékvásárok területén végbevitt fejlesztéseket, változásokat. További sikerként könyvelik el, hogy a térségen belüli szervezetek, vállalkozók, civilek „egymásra találtak”, azaz sokan ismerkedtek meg, új kapcsolatokat építettek a vidékfejlesztési egyesület munkája nyomán. Egyre több ember, helyi lakos tudja, mi az a LEADER, felismeri a kifejezést, megismeri a vidékfejlesztési közösséget, mint szervezetet, ismeri a tagjait. Egyre többen értették meg, hogy miért érdemes pályázatokat beadni. Általában nőtt az időszak folyamán a szervezettel és a vidékfejlesztési programmal kapcsolatos megértés és bizalom. Az EMVA III. és IV. tengelyes forrásai jelentős fejlesztési eszköznek bizonyultak a Völgy Vidék térség, a szervezeti és lakói, és összességében is a vidék életében 2007-2013 között.

A 2014-2020-as HFS tervezést ugyancsak támogatják a 2007-2013-as időszakban készült tervek és tanulmányok. Ezeket a tanulmányokat, amelyek a helyi termékek és szolgáltatások minősítési rendszerét, valamint a 2014-20-as tervezést alapozzák meg, a honlapunkon tettük nyilvánossá:⁸

- A Völgy Vidék LEADER térség népességszámának várható alakulása 2020-ig és főbb társadalmi-gazdasági hatásai
- Völgy Vidék helyi termékei és fejlesztési lehetőségeik
- Gazdasági helyzetkép a Völgy Vidéken
- A Völgy Vidék természeti és épített értékei
- Völgy Vidék Arculati Kézikönyv
- Völgy Vidék Védjegy Arculati Kézikönyv
- Völgy Vidék Tanúsító Védjegy Szabályzat

4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások

4.3.1 Külső koherencia, kiegészítő jelleg

A HFS szorosan kapcsolódik a 2014-2020-as térséget érintő központi és ágazati tervezési folyamatokhoz és tervdokumentumokhoz, így a 2014-2020-as ágazati operatív programokhoz is. Természetesen tervezi a HACS a LEADER intézkedéseken kívüli 2014-2020-as források bevonását, illetve ennek térségi támogatását is, gondolunk itt mindenekelőtt a

- VP más tengelyeinek és intézkedéseinek forrásaira (kiemelten például REL, fiatal gazdák fejlesztései) – tekintettel a VV erős mezőségi agrár adottságaira
- a Terület- és településfejlesztési Operatív Program (TOP) megyei kiírásaira, kiemelten a kisebb léptékű turizmus, térségi és helyi gazdaságfejlesztési, településfejlesztési és társadalmi felzárkózási, közszolgálati fejlesztésekre – tekintettel a VV gazdasági, turisztikai adottságaira, szükséges településfejlesztési, társadalmi felzárkózási és részben további közszolgálati fejlesztési igényeire
- az ágazati OP-k közül elsősorban a
 - GINOP, kiemelten például a KKV gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási és munkahely teremtési, turisztikai területekre – tekintettel a VV gazdasági, turisztikai adottságaira, kevés helyben meglévő munkahelyére
 - az EFOP, kiemelten társadalmi felzárkózási, lelki egészséghez kapcsolódó ERFA és ESZA fejlesztésekre – tekintettel a VV társadalmi adottságaira és hiányzó lelki egészségi szolgálataira
 - a KEHOP kiírásokra, kiemelten például az energiahatékonysági és vízgazdálkodási területekre – tekintettel a VV ezeken a területen felmerülő fejlesztési igényekre.

Kiemelten kapcsolódó ágazati OP-k és prioritások, intézkedések ⁹		Specifikus célok				
		1.	2.	3.	4.	5.
VP	Termelői csoportok létrehozása és rövid ellátási lánc együttműködések kialakítása (REL)			X		
VP	Fiatalközvetítő induló támogatása és mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése			X		
VP	Nem mezőgazdasági tevékenységek elindítása és fejlesztése, valamint kis gazdasági szereplők és a szolidáris gazdálkodás együttműködései	X	X	X		
VP	Agrár-innovációs operatív csoportok kialakítása és innovatív projektjeik beruházásai	X		X		
VP	Kisméretű infrastruktúrák és alapvető szolgáltatások fejlesztése a vidéki térségekben			X	X	X
VP	Minőségrendszerhez történő csatlakozás, tájékoztatás és promóció	X	X			
TOP	Települési infrastruktúra, intézményrendszer és közszolgáltatások fejlesztése				X	X
EFOP	Emberi erőforrások fejlesztése – társadalmi felzárkózás				X	X
GINOP	K+F+I és a KKV szektor beruházásainak támogatása, Turizmus fejlesztés	X	X			

⁸ <http://www.volgyvidek.hu/tanulmanyok.html>

⁹ Részletesem lásd a Mellékletben

KEHOP	Környezetvédelmi és energiahatékonysági fejlesztések, vízgazdálkodási fejlesztések		X		X	X
--------------	---	--	---	--	---	---

4.3.2 Területi, települési szintű tervezési kapcsolódás, illetve jelentősebb tervezett fejlesztések

A HFS szorosan kapcsolódik a 2014-2020-as térséget érintő területi tervezési folyamatokhoz és tervdokumentumokhoz, így a Nemzeti Fejlesztési Konceptióhoz, az Országos Területrendezési tervhez, valamint kiemelten a Fejér megyei 2014-2020-as fejlesztési tervdokumentumokhoz. Ugyancsak szorosan kapcsolódnak a különböző települési szintű fejlesztési tervdokumentumokhoz, így az egyes VVK városi településeken elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégiákhoz, valamint a Gazdaságfejlesztési Programhoz, s egyéb tematikus szakmai tervekhez és programokhoz.

A VVK HFS kapcsolódik a Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértes Térség *középtávú stratégiai cselekvési programjához*, valamint integrálni és kiegészíteni kívánja az *egyes települések* különböző 2014-2020-as fejlesztési elképzeléseit és stratégiáit is, s a maga szűkös eszközeivel igyekszik támogatni, kiegészíteni a kitűzött helyi fejlesztési elképzeléseket is.

A Fejér megyei területfejlesztési koncepciója és programja átfogó céljaihoz való kapcsolódás bemutatása:

A Fejér megyei Területfejlesztési Program átfogó céljai	VVK HFS SPECIFIKUS CÉLOK	VVK HFS INTÉZKEDÉSEK
A helyi közösségtudat, a kohézió, a népességmegtartó képesség erősítése, a vállalkozó – innovatív társadalom megteremtése	1.: Identitásában erősödő közösség a Völgy Vidéken 4.: Erős, együttműködő és teremtő kisközösségek a Völgy Vidéken	1.: Térségi identitást, együttműködést, hálózatosodását és integritását ösztönző kulcsfejlesztések 5.: Közösségi szolgáltatásfejlesztési és együttműködési programok a helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében
Az élhető környezet minőségének javítása, a meglévő erőforrások védelme	3.: Élhető és fenntartható Völgy Vidék térség	4.: Az életminőség javítását, a jól-létet és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések
A gazdasági vezető szerep megőrzése és további pozícióerősítés, gazdasági megvalósítása	2.: Bővülő térségi-helyi kreatív és szabadidő-gazdaság a Völgy Vidéken	2.: A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése 3.: Térségi, helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai

A TOP 2014-2020-as tervezés alatt álló Fejér megyei terület- és településfejlesztési beavatkozások közül kiemelten kapcsolódhatnak a következők:

- 1.1.1.: Ipari parkok, ipari területek fejlesztése – kiemelten Martonvásáron
- 1.1.2.: Inkubátorházak fejlesztése – kiemelten a VV városi jellegű települései
- 1.1.3.: Helyi gazdaságfejlesztés – a VV-i önkormányzati és nonprofit szervezetek 50-150 millió Ft közötti fejlesztései
- 1.2.1.: Turizmusfejlesztés – a VV-i turisztikai és szabadidős vonzerők és szolgáltatók szervezetei 50 millió forintnál nagyobb fejlesztések
- 1.4.1.: Óvodai, gyermekellátási szolgáltatások – minden település pályázhat
- 2.1.3.: Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések – kiemelten a városi térségekben
- 3.1.1.: Fenntartható közlekedésfejlesztés – kiemelten a VVK-i hivatásforgalmú kerékpáros fejlesztések körében
- 4.1.1.: Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése – a még hiányzó VV-i településeken
- 4.2.1.: Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése – a VV-i fejlesztési szükségletek egy részének megvalósítása a szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti szolgáltatások terén

5.1.2.: Helyi foglalkoztatási együttműködések – kapcsolódva a megyei és LEADER helyi gazdaságfejlesztési projektekhez helyi önkormányzatok és társulások

5.2.1.: A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok – kizárólag a VVK városai jogosultak

5.3.1.: Helyi közösségi programok megvalósítása – kizárólag a VVK városai jogosultak

A fenti megyei TOP intézkedések jelzik azt is, hogy mely területeken nem szükséges párhuzamos fejlesztéseket tervezni és indítani (pl. óvodai, gyermekellátási szolgáltatások, szociális alapszolgáltatási infrastruktúra fejlesztések, egészségügyi alapellátást szolgáló infrastruktúra fejlesztések), miközben azt is meg lehet határozni, hogy mely párhuzamos fejlesztésekből lehet kizárni a városi jogállású településeket, illetve hol húzhatók meg a támogatási határok (pl. VVK-i turizmus és szabadidő-gazdasági fejlesztések 50 millió Ft alatti összeggel).

4.3.3 A HFS tartalmát befolyásoló, a térség gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások

A VV HFS elsősorban az ilyen kiemelt fejlesztésekhez kapcsolódóan elsősorban, az ezeket kiegészítő fejlesztéseket tud a rendelkezésre álló szűkös forrásokból megvalósítani. Ezért a kapcsolódó HFS fejlesztésekben elsősorban a kiegészítő jelleg tud érvényesülni, ezek elsődlegesen a kapcsolódó szolgáltatásokra, a térségi beágyazódásra, integrációra, helyi termék és szolgáltatási együttműködésekre, valamint a kapcsolódó fejlesztésekre, rendezvényekre és promóciós-információs tevékenységekre tudnak vonatkozni. Az általunk ismert még hiányzó elemek vagy kapcsolódó beavatkozási pontok, amelyekre, a HFS reagálni tud a következők:

A 2014-2020-as tervezett fejlesztések közül már ismert közvetlen térségi kapcsolódást jelentenek a *Nemzeti Kastély- és Várprogram* térséget érintő első körös fejlesztései közül a *bicskei kiemelt kastélyfejlesztés*, egy későbbi 2017. évi harmadik fázisban ehhez további térségi felújításra szoruló kastélyok közül a kormánydöntés értelmében a *váli Ürményi-kastély* kapcsolódhat.¹⁰

A kiemelt városi fejlesztések közül összegében is a legnagyobb az *MTA Martonvásári agrár-innovációs centrum* kialakítása, összesen mintegy 7,8 milliárd forint fejlesztési forrás biztosításával, amelynek eredményeket a martonvásári önkormányzat egy mintegy 150 hektáros ipari parkként hasznosítható területhez, valamint egy 21 hektáros rekreációs fejlesztési területhez jut.¹¹

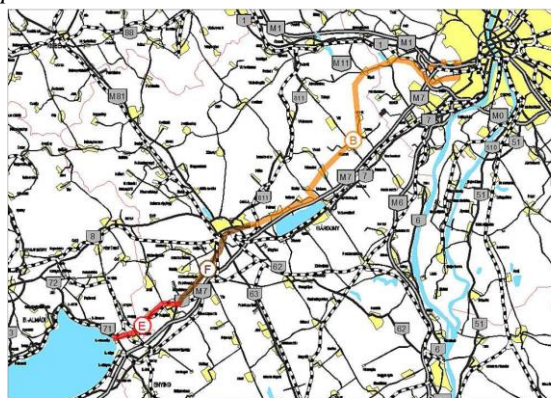
A 2014-2020-as *TDM fejlesztésekhez* való kapcsolódás egyik előfeltétele egy, a Völgy Vidékre is kiterjedő hatókörű turisztikai egyesület, mint TDM szervezet és munkaszervezetének a megalapítása, s ennek révén egy Velencei-tó–Völgy Vidék–Vértés (VVV) térségi turisztikai együttműködés megvalósítása. Szintén a turizmus területéhez tartozó kiemelt térségi fejlesztés az *Etyeki Gasztrosztány* kialakítása és fejlesztése.

Ugyancsak kapcsolódnak a *Bejárható Magyarország „gerinc-útvonalas”* fejlesztések, kiemelten a VV térséget érinti *két kiemelt kerékpáros gerincút hálózat fejlesztés* is, egyik a Budapest – Velencei-tó – Balaton EUROVELO kerékpárút fejlesztés kiemelt projekt részeként az Ercsi – Gyúró – Tordast érintő fejlesztés, a másik a Váli völgybe tervezett kerékpárút fejlesztés, valamint az ezekre ráfűződő Bicske-Csabdi-Tarján irányában megvalósuló kerékpáros fejlesztések. Ehhez kapcsolódhatnak a gerinc utat kiszolgáló kerékpáros szolgáltatásfejlesztések, a Nemzeti Lovas program keretében helyi lovas utak kijelölése, a Nemzeti Zarándok Programhoz kapcsolódó helyi Szent Anna zarándokutak fejlesztései, illetve további völgyvidéki tematikus útvonalak. A Bejárható Magyarország Program egyes további jár módjaihoz (pl. horgász, túraútvonal) kapcsolódó térségi fejlesztések szintén számos új lehetőséget jelenthetnek 2014-2020 között.

¹⁰ A Kormány 1977/2015. (XII. 23.) Korm. határozata a Nemzeti Kastélyprogrammal és a Nemzeti Várprogrammal kapcsolatos egyes feladatokról, valamint az ezekkel összefüggő kormányhatározatok módosításáról

¹¹ A Kormány 1963/2015. (XII. 23.) Korm. határozata a martonvásári agrár-innovációs centrum (a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont új kutatási tömbje) kialakításával és egyes agrárturisztikai fejlesztések támogatásával kapcsolatos intézkedésekről

A Budapest – Velencei-tó – Rálaton keréknárút avartes nyomvonal te

1. ábra: Győztes nyomvonal

A korábbi fejlesztési döntések eredményeként a térséget érintő *további már ismert új fejlesztések* a *Bicskét Felcsúttal összekötő kisvasút* megépítése vagy a *martonvásári szabadtéri sportközpont és sportcsarnok* megvalósítása is.

A központi társadalmi felzárkózási és esélyegyenlőségi programok (pl. Biztos Kezdet Program) mellett ugyancsak fontosak a *közmunkaprogramok és foglalkoztatási paktumokhoz* való részbeni kapcsolódás biztosítása is.

Ugyancsak jelentős térségi fejlesztés a *KEHOP 1.5.0 keretében kiemelt projektként nevesített, 3,5 milliárd forint összértékű „A Váli-völgy vízrendezési feladatai” c. projekt*, ennek része például egy várhatóan rekreációs célt is szolgálható 27 km hosszú üzemút megépítése, valamint a *bicskei tározó és az alcsútdobozi záportározó* fejlesztése.¹²

Szintén fontosak a térség jobb megközelíthetőségét szolgáló, tervezés alatt álló *belső úthálózati fejlesztések* (pl. Vereb-Gyúró-Vál), valamint az *új autópálya-lehajtók, csomópontok* kialakítása (pl. kiemelten a Váli-völgyi lejáróé). A térség megközelíthetőségét jelentősen javítja a bicskei intermodális csomópont fejlesztése az IKOP keretében.

A stratégia ugyancsak fontosnak tartja és kiemelten kívánja ösztönözni a *direkt uniós, illetve nemzetközi fejlesztési együttműködések és források* lehetséges térségi, illetve helyi mintaértékű bevonását és integrációját is 2014-2020 között.

4.4 SWOT elemzés

A térség SWOT-analízise meghatározza a Völgy Vidék pozitív és negatív helyi, azaz belső adottságait: az erősségeket (strengths) és gyengeségeket (weaknesses), valamint a külső hatásokból és tényezőkből adódó lehetőségeket (opportunities) és veszélyeket (threats).

¹² Váli-völgyi Konzorcium (Országos Vízügyi Főigazgatóság és a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság konzorciuma): A Váli-völgy vízrendezési feladatai. Megalapozó tanulmány, 2015.

Természeti és épített környezet				
	Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
Természeti, táji értékek	<ul style="list-style-type: none"> -kedvező tájképi (völgyvidéki) megjelenés -jó termőföld -történelmi borvidék része és központja -értékes vizes élőhelyek, ökológiai folyosók -számos ismert, védett természeti érték -rekreációs tevékenységekhez lovagláshoz kedvező táji és talajadottságok 	<ul style="list-style-type: none"> -szárazföldi élőhelyek elszigeteltsége, mozaikossága -egyes védett fajok és élőhelyeik felméretlenek -alacsony erdősültség 	<ul style="list-style-type: none"> -vizes élőhelyek védelme -természeti értékek felmérése -tájképi szempontok fokozott figyelembe vétele a fejlesztéseknél -biológiai sokféleség növelése -zöldfelületek minőségi fejlesztése, rekreáció erősítése -természet közeli turizmus fejlesztése -különböző természeti területek kialakítása 	<ul style="list-style-type: none"> -időszakonként kevés csapadék, jég, illetve ezek extrém lefolyása -tájképi szempontokat figyelmen kívül hagyó fejlesztések -forráshiányból adódó degradáció -beépítettség növekszik, természetes tájlemek aránya csökken -a feltáratlan élőhelyek eltűnése
Környezeti	<ul style="list-style-type: none"> -tiszta levegő, ipari eredetű légszennyezés nincs -jó átszellőzési viszonyok -talajok állapota jó 	<ul style="list-style-type: none"> -jelentős korom és porszennyezettség az utak mentén -szennyezett élővizek -intenzív mezőgazdasági művelés 	<ul style="list-style-type: none"> -vizes élőhelyek rekreációs célú hasznosítása -biogazdálkodás -extenzív állattartás -szelektív hulladékgyűjtés -környezettudatos szemléletformálás 	<ul style="list-style-type: none"> -növekvő közlekedési légszennyezés -fosszilis energia-felhasználás nő -helytelen mg.-i gyakorlat -illegális hulladéklerakás
Épített értékek	<ul style="list-style-type: none"> -jelentős épített értékek -rendezett faluképek -vidékiek és falusias szerkezet 	<ul style="list-style-type: none"> -épített örökség leromlott állapota -légvezetékek -értékrend torzulása, uniformizált építészeti korszakok megléte 	<ul style="list-style-type: none"> -népi építészeti elemek védelme -faluházak, tájházak létesítése -kulturális turizmus fellendítése -épített értékeket bemutató kiadványok készítése -két völgyet összekötő keresztirányú utak megépítése -tömegközlekedés fejlesztése -kerékpárutak, lovas és szekérutak építése -energiatakarékosságot célzó fejlesztések -megújuló energiaforrások alkalmazása -szolgáltatások színvonalának növelése -turisztikai infrastruktúra bővítése 	<ul style="list-style-type: none"> -falusias jelleg elvesztése -lakóparkok -népi építészeti elemek fogyása -identitástudat elvesztése -multik megjelenése -jelentős tehergépjármű-forgalom miatt leromló térségi jelentőségű utak -nagy ellátórendszerek meghibásodása miatt ellátási zavarok -fosszilis energiaforrások drágulása
Infrastruktúra	<ul style="list-style-type: none"> -közeli fekvés és kedvező közlekedési kapcsolatok a főváros és a nagyvárosok irányába -jó mennyiségi közműellátottság -szabadidő eltöltésének infrastrukturális háttere sokoldalú 	<ul style="list-style-type: none"> -belső utak, járdák, felszíni vízelvezetők állapota leromlott -keresztirányú közlekedés hiánya -időnként és helyenként nagy gépjárműforgalom -megújuló energiaforrások hiánya -nagy ellátási rendszeri kiszolgáltatottság -települési infrastruktúra színvonala alacsony -hiányos turisztikai infrastruktúra -szolgáltató szektor hiányosságai 	<ul style="list-style-type: none"> -keresztirányú utak megépítése -tömegközlekedés fejlesztése -kerékpárutak, lovas és szekérutak építése -energiatakarékosságot célzó fejlesztések -megújuló energiaforrások alkalmazása -szolgáltatások színvonalának növelése -turisztikai infrastruktúra bővítése 	<ul style="list-style-type: none"> -jelentős tehergépjármű-forgalom miatt leromló térségi jelentőségű utak -nagy ellátórendszerek meghibásodása miatt ellátási zavarok -fosszilis energiaforrások drágulása

Társadalmi és gazdasági környezet

	Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
Népesedés	<ul style="list-style-type: none"> - növekvő népességszám, fiatalos korszerkezet - magas foglalkoztatottság, alacsony munkanélküliség 	<ul style="list-style-type: none"> - ingázó életmód, helyben dolgozók alacsony aránya - néhány településen mély szegénységben élő, szegregált roma kisebbség - alacsony képzettség 	<ul style="list-style-type: none"> - betelepedés feltételeinek javítása - helyben foglalkoztatás növelése a kézműves ágazatban, kreatív iparban, szabadidő gazdaságban, iparban - képzések szervezése, egymásra építése 	<ul style="list-style-type: none"> - városi munkahelyek növekvő lakossági elszívó hatása - fiatalok elköltözése - idősek növekvő száma - deklasszálódás
Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> - magas gazdasági, vállalkozási aktivitás - gazdasági szolgáltatások magas aránya - széleskörű agrárpotenciál - folyamatosan bővülő turisztikai és szabadidős kínálat 	<ul style="list-style-type: none"> - elaprózott szervezeti formában zajló mezőgazdasági tevékenység - hiányzó nagyobb ipar és foglalkoztatók - vállalkozók csak részben kötődnek a térséghez - kevés helyi munkahely - hiányzó ipari parkok - egyes minőségi szálláskategóriák hiánya - átutazó turizmus 	<ul style="list-style-type: none"> - agro-business szolgáltatások fejlesztése - szabadidős és értékturizmus - kisléptékű és környezetkímélő feldolgozóipar - helyi vállalkozások megerősítése - szolgáltató szektor bővítése - helyi piacélnépszerűsítés - egyedi helyi termékek fejlesztése, hálózatba szervezése - turisztikai programtervezés, kreatív vonzerők és szolgáltatások 	<ul style="list-style-type: none"> - aránytalan gazdasági fejlődés - káros nagyipar letelepedése - agrártevékenységek leértékelődése - átutazó turizmus erősödése - szakemberek ki- és elvándorlása
Intézmények, kultúra	<ul style="list-style-type: none"> - kielégítő alapszolgáltatások - hátrányos helyzetűek ellátását biztosító térségi intézmények - élő hagyományok és azokra épülő intézmények, szervezetek, szolgáltatások - magas színvonalú művészeti oktatás - helyi rendezvények széles köre - kedvező lehetőségek sportoláshoz 	<ul style="list-style-type: none"> - kulturális és közösségi szolgáltatások hiányossága - közösségi terek száma kevés, meglévők állapota leromlott - finanszírozási nehézségekkel küzdő közellátás, közoktatás a kistelepüléseken 	<ul style="list-style-type: none"> - intézményes ellátás bővítése - családok, fiatalok számára programok, klubfoglalkozások szervezése - rendezvények színvonalának emelése egyedi programokkal, megjelenésekkel - különálló rendezvények programba szervezése - rendezvényhelyszínek fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> - térségi központ közelsége miatt egyes intézmények megszűnése, függősége - helyi rendezvények egysíkúvá válása
Civil élet, szervezetek	<ul style="list-style-type: none"> - sok civil szervezet - helyenként jelentős civil aktivitás - öntevékeny művészeti csoportok - népi kismesterségek, kézművesség, hagyományörzés igénye 	<ul style="list-style-type: none"> - hiányzó egészségügyi, jogvédő, lelki „egészségi”, kutatási és nemzetközi civil aktivitás - csekély forrásbevonó képesség, foglalkoztatás, partnerség 	<ul style="list-style-type: none"> - civil szervezetek kapacitásbővítése, együttműködéseik, érdekérvényesítő képességük, marketing-tevékenységük fejlesztése - szakmai képzések - identitás erősítése térségi, helyi civil rendezvényekkel 	<ul style="list-style-type: none"> - közösségi érdekek alárendelése az egyéni érdekeknek - érdeklődés elvesztése, nem törődés - bizonyos szervezetek megszűnése

4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása

A helyzetértékelés gazdasági téren egyértelműen rámutatott, hogy a Völgy Vidék térség kapcsolódása az agglomerációs és nagytérségi fejlesztési tengelyekre erőteljes, de ennek implementációja gyenge, helyi elterjesztése és ezzel együtt a térségi-helyi gazdaság erősítése, a globális gazdaság ki- és belépési pontjaira történő felfűzése indokolt. Zömmel kisebb vállalkozási formák jelen ebben a térségben is, akárcsak az ország más vidékein, nagyobb munkáltatók inkább a közsférához vagy piaci oldalról csak szék- illetve telephellyel, és nem helyben történő foglalkoztatással kapcsolódnak a térséghez. A kisebb vállalkozások ugyanakkor nagyjából tőke- és információhiányosak, a párbeszéd, az együttműködés, a tematizálódás és a hálózatosodás kezdetleges formái jellemzik őket. A korábbi DIT ÚMVP és a LEADER program megvalósítása során sok vállalkozás jutott fejlesztési forráshoz, zömében kisléptékű beruházásokkal és a szolgáltatásokhoz, főleg a szabadidő-gazdasághoz kapcsolódva.

A tagság, alakosság és a térségben működő civil szervezetek és vállalkozások megkérdezésének módszerei a következők voltak: tematikus szakmai fórumok és fókuszcsoporthoz beszélgetések (célcsoportonként és szektoronként külön-külön civil, vállalkozói, turisztikai és szabadidő-gazdasági, helyi termék előállító, őstermelő). A személyes találkozókat kiegészítettük online megkérdezésekkel. Bizonyos szereplőkkel (vállalkozók, polgármesterek) egyéni mélyinterjú beszélgetéseket folytattunk. Ezen mind a tagság, mind a lakosság és a térségben működő civil szervezetek és vállalkozások tájékoztatása, illetve megszólítása, „kikérdezése” megtörtént szakmai fórumokon és fókuszcsoporthoz keresztlátogatásánál. A fórumok célja a tájékoztatás volt, míg a fókuszcsoporthoz, workshopos beszélgetéseken a civilek, vagy vállalkozók véleményeinek, fejlesztési ötleteiknek összegyűjtésére törekedtünk. Összességében a tervezési folyamatot *több mint 25 partnerségi rendezvény és tevékenység támogatta, kísértte* 2015. április és 2016. márciusa között. Ezek közül: 2 db elnökségi ülés, 3 db közgyűlés, 9 db workshop, 11 db szakmai fórum konzultáció, műhelymunka, fókuszcsoporthoz megbeszélés, egyeztetés. A széles nyilvánosság térségi igényfelmérése érdekében 2015. őszén projektötlet adatlapot küldtünk ki, melyekből eddig összesen 188 db érkezett be, ennek beadása a tervezés során folyamatosan fennálló lehetőség a VVK által lefedett térség intézményi és helyi aktorainak a számára. A javaslattevők 12%-a volt önkormányzat vagy önkormányzati intézmény, 50%-a civil szervezet és 38%-a vállalkozó (kiszűrve és egyszer számba véve a több típusú szervezetet is egy személyben képviselőket). A legtöbb fejlesztési igény a következő csoportokra érkezett:

- eszközbeszerzés 25 db, rendezvényszervezés 21 db, képzés 14 db, turizmus, szabadidő-gazdaság 13 db, táboroztatás 13 db, egyéb 13 db, közösségi tér fejlesztés 12 db, marketing fejlesztés 12 db
- továbbá telephelyfejlesztés 9 db, szálláshelyfejlesztés 9 db, gépbeszerzés 6 db, külső felújítás 6 db, kertépítés 4 db, nemzetközi 4 db

A fentiekén kívül érkeztek még fejlesztési igények többek között a következő területekre is: játszótér fejlesztés, energetikai és energiahatékonysági fejlesztések, helyi piac fejlesztések, stb.

Ugyancsak a térségi fejlesztési igények felméréséhez és becsatornázásához kapcsolódóan településszintű adatgyűjtést folytattunk az önkormányzatok közvetlen megkeresésével 2015. május és október között. A tervezés alapjául és a fejlesztési igények azonosításául szolgáló további információkat, amelyekre a helyzetelemzést és a 2014-2020-as HFS céljainak és intézkedéseinek a fókuszait meghatároztuk részben az elmúlt évek során készített helyi kutatásokból, elemzésekből nyertek, melyet kiegészítettünk a KSH-TEIR adatbázisból származó adatokkal (2015. augusztus-november).

A fentiekből is kiderül, hogy továbbra is ezen a két területen (helyi termékek előállítása és feldolgozása, ill. vidéki szolgáltatások) van szükség – és forrásoldalról gyakorlatilag csak, mint lehetőség is – kiegészítő jellegű gazdaságélénkítő intézkedésekre, hogy a kisebb vállalkozások a kisléptékű fejlesztéseikkel növekedni vagy kapcsolódni tudjanak a nagyobb piacokhoz, beszállítókhöz, vagy ők maguk azokká válhassanak. Gazdasági területen a Völgy Vidék Helyi Termék és Védjegyrendszer kialakítása megtörtént, a bevezetése azonban elmaradt, mivel hiába lenne jó a kezdeményezés és erősítené is akár a területet, ha nincs szervező erő és központi kapacitás, de legfőképp elegendő helyi termék és bevonható vállalkozó ahhoz, hogy kritikus tömeget alkotva egy valóban hosszabb távon is fenntartható program jöjjön létre. Az elkövetkezendő időszak fontos célkitűzése ezért egy, a helyi termékekhez és a szabadidő-gazdaság aktív, hálózatba szervezhető szolgáltatásaihoz kapcsolódó

központi kapacitás és menedzsmentszervezet kialakítása és felépítése, valamint feladatként jelentkezik a potenciális termékek és szolgáltatások, azaz az előállító vállalkozások bekapcsolása az együttműködési rendszerbe, a közös koordináció, programcsomagok kialakítása, a turisztikai kapcsolódási 'forró' pontokra történő összpontosítás és 'rászervezés', egységes marketingkommunikáció, stb. szervezése.

A helyzetértékelés a társadalmi és egyéb vonatkozásokban szintén kettős képről tanúskodik, mely szerint a települések, a helyi közösségek, a táji, a természeti és az épített értékek megújulása folyamatban van, amelyhez a vidékfejlesztési program nagyban hozzájárult, főleg a horizontális intézkedésein keresztül. Sok helyen várat még magára azonban az örökségek és a közösségi infrastruktúra megújítása, a közösségi terek és szolgáltatások fejlesztése, mivel azok leromlott állapotba jutottak az elmúlt évtizedekben, és nem tudják betölteni vonzó és megtartó erejüket. Az ezekhez a helyszínekhez kötődve, az itteni és/vagy a saját infrastruktúrát használva szolgáltatásokat nyújtó szervezetek többsége a működés oldaláról is nehézségekkel küzd. Korlátozott éves költségvetéssel és/vagy bizonytalan támogatásokból próbálják ellátni kötelező és önként vállalt társadalmi feladataikat, melyekhez minden kisebb támogatás is célravezető. A korábbi időszakban példaértékű összefogásokat valósítottak meg, a kisebb támogatás mellé komolyabb külső forrásokat is megmozgattak, számos, akár hiánypótló térségi rendezvényt és kisebb-nagyobb programot valósítottak meg a támogatott civil közösségek, tehát innovatívak voltak és a minőségfejlődés útján jártak, és minden kezdeményezésünket szívesen fogadták. Fő célunk továbbra is a társadalmi aktivitás növelése az értékeink hagyományörző megőrzésére, bemutatására és felelevenítésére építve, de további hármassal kiegészülve: egyrészt a civil segítő közösségi szolgáltatásokat működtetők tevékenységének fejlesztése, a hátrányos helyzetű csoportokat előtérbe hozó aktivitások ösztönzése, valamint a térségi és a helyi identitást fenntartható módon támogató kezdeményezések, egyúttal az életminőséget javító hálózati jelleggel történő táj- és település-képfelkészítő beavatkozások felkarolása. Ezzel elő kívánjuk segíteni a helyi közösségek erősödését, az emberek helyben tartását és testi-lelki jól-lét megalapozását, amelyhez a LEADER keret mellett más pályázati és fejlesztési lehetőségek bevonása is elsődlegesen szükséges (*ld. 4.3.3 és 8. fejezetek, Kiegészítő információk 5.*), hiszen a LEADER ezekhez az innovatív kapcsolódási megoldásokat kínálja.

5. Horizontális célok

A LEADER program lényegét a végrehajtás módszere adja, amely a vidékfejlesztésre irányuló intézkedések közötti kapcsolódások megteremtését jelenti, valamint a helyi, térségi jellegzetességekhez való szoros kapcsolódást. E szemlélet megjelenését és erősítését szolgálják a Völgy Vidék Közösség alapelvei és az a 18 kritérium is, amelyek közül a LEADER által támogatott projekteknek legalább négynek meg kellett felelniük eddig, és a projektgazdáknak a pályázataik benyújtását megelőzően a megfelelést a projekt-adatlapjaikon be kellett mutatniuk. Köztük voltak kötelezően teljesítendő horizontális szempontok is az esélyegyenlőséghez és a fenntarthatósághoz kapcsolódva. A projektnek a VVK HVS fő célkitűzéseire rendelt helyi prioritásokhoz is illeszkednie kellett. Az együttes megfelelést a VVK Helyi Bíráló Bizottság vizsgálta a pályázat benyújtását megelőzően beadott projekt adatlapok alapján, és nyilatkozatban döntött a projektek támogathatóságáról.

A VVK HFS megvalósítása során ezt a szemlélet kívánjuk folytatni a megújított alapelveink mentén, amelyek a következők:

- ✓ fenntarthatóság alapelve,
- ✓ térségi együttműködések prioritásának alapelve,
- ✓ ökológiai és társadalmi korlátok figyelembe vételének alapelve,
- ✓ a „kicsi szép” humánökológiai alapelv,
- ✓ komplexitásra törekvés alapelve,
- ✓ innovativitásra és integráltságra törekvés alapelve,
- ✓ integrált megközelítés: ágazatközi gondolkodás és tervezés alapelve,
- ✓ nyilvánosság biztosításának alapelve,
- ✓ esélyegyenlőség alapelve,
- ✓ térségi és területi horizontális elvek érvényesítése,
- ✓ a térségi és helyi gazdaság fejlesztését szolgáló elvek érvényesítése,
- ✓ a tudatos fejlesztési koncentrációra, kulcs fejlesztésekre törekvés alapelve,

- ✓ a magas hozzáadott értékre törekvés alapelve,
- ✓ térségi horizontális és vertikális szakmai szervezői erő professzionális szervezeti biztosításának alapelve,
- ✓ élményszerűség, kreativitás és egyediség megjelenítésének alapelve,
- ✓ a fejlesztési paritás biztosításának alapelve.
- ✓ az „egész-ségességre”, a gyarapodásra, a testi és lelki megújulásra, jól-létre és a biztonságra törekvés alapelve.

A Völgy Vidék HACS az esélyegyenlőség és környezeti fenntarthatóság biztosítását szolgáló stratégiai megközelítést az alábbi szempontok érvényesítésével kívánja meg biztosítani a VVK HFS tervezése, megvalósítása és monitoringja során.

5.1 Esélyegyenlőség

Helyi ökoszociális érdekelttség és társadalmi felelősség vállalás: a VVK HFS segítse elő, hogy az erőforrások használata felelősségtudatos és fenntartható körülmények között történjen, és a helyi közösségek érdekeit szolgálja;

Társadalmi méltányosság: a VVK HFS járuljon hozzá a vidéken élők megélhetésének javításához, kiegészítéséhez, a szegénység és a szegregáció leküzdéséhez, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, nemzetiségek és kisebbségi közösségek felzárkózásához;

Tudásalapú vidékfejlesztés: A VVK HFS segítse elő a Völgyi Vidéken élők, dolgozók és a mezőgazdaságban dolgozók képzését, hozzáférését az információhoz és a tudáshoz, segítse a gazdálkodást támogató helyi szellemi kapacitások, szolgáltatások kiépítését, fejlesztését;

Társadalmi kohézió: a VVK HFS segítse, hogy a vidéki közösségek kitalálják, szükség esetén újrafogalmazzák és megvalósítsák saját jövőképeiket, küldetésüket, megerősítsék identitásukat, továbbá támogassa a térségek, települések társadalmi probléma importjának kikerülését (pl. városról kiköltözők vidéki szegregációja);

Szolidaritás, területi kohézió: A VVK HFS segítse elő az élelmiszertermelő, feldolgozó és fogyasztó egymásra utaltságának felismerését, valamint a gazdaközösségek, a szakmai termékcsoportok, szakemberek, vállalkozások, önkormányzatok, közintézmények és a helyi társadalom kapcsolatának javítását;

Nemzedékek közötti igazságosság és társadalmi esélyegyenlőség: az erőforrások értékvédő, takarékos, hosszú távú szempontokat szem előtt tartó kezelését és gazdálkodását kell megvalósítani a VVK HFS révén, oly módon, hogy a nők, gyermekek, idősek, fogyatékkal élők, nemzetiségek és kisebbségek esélyegyenlősége is biztosított legyen;

Társadalmi részvétel: a VVK HFS segítse a gazdatársadalom és az érintett helyi közösségek, civil és szakmai szervezetek párbeszédét, részvételét és felelősségét a vidékfejlesztési döntésekben, támogassa a vidéki civil társadalom önszerveződését, együttműködését és fejlődését.

5.2 Fenntarthatóság

Hozzájárulás a térségi és helyi fenntarthatósághoz: a VVK HFS azzal járul hozzá a helyi fenntarthatósághoz, hogy egyedi értéként kezeli a Völgy Vidék helyi mezőgazdasági, táji, természeti és környezeti adottságait, továbbá a térségi és helyi gazdaság erősítésén, a térségi kötődésű, helyi adottságokra építő, helyi erőforrásokat felhasználó vállalkozások támogatásán keresztül segíti a termék és nyersanyag, energia behozatalának kiváltását.

Hozzájárulás a globális fenntarthatósághoz: a globális fenntarthatósághoz azzal járul hozzá, hogy a „környezet megóvása” és az „örökségek megőrzése” prioritásokon belül kiemelten kezeli az éghajlatváltozás megelőzésére, a biológiai sokféleség megőrzésére, valamint a vízkészletek és a talaj megóvására irányuló kezdeményezéseket.

Hozzájárulás a vidéki életmód, kultúra és hagyományok sokféleségének megőrzéséhez: a VVK HFS intézkedései elősegítik a vidéki életmód, kultúra és hagyományok sokféleségének megőrzését, biztosítják a természeti és épített értékek fennmaradását, óvják a biológiai sokféleséget és a környezet állapotát. A mezőgazdasági szerkezetváltáson belül a természet-megőrző, környezetkímélő és biológiai gazdálkodás kerül előtérbe. A vidéki életmód javítása, a vidék megtartó- és vonzerejének növelése,

megismertetése az „életminőség fejlesztése” és a „völgyvidéki értékeket bemutató turizmus fejlesztése” prioritások kiemelt célja.

Hozzájárulás a tudatossághoz és etikussághoz: a VVK HFS intézkedései a helyi fenntarthatóságot a tudatos élelmiszertermelés és fogyasztás magatartásának és szokásainak terjesztésével, illetve az étikus termelés és kereskedés keretei kialakításának ösztönzésével is segítik, továbbá az érdekek védelemének felvállalásával és a területi fejlettségbeli különbségek mérséklésével.

Természetmegőrző vidékfejlesztés: a VVK HFS-nek egyértelműen támogatnia kell a természeti értékek, a biológiai sokféleség, a genetikai állomány és a természetes táj és térszerkezet megőrzését;

Ökológikus vidékfejlesztés: a gazdálkodási tevékenységek, valamint a föld- és tájhasználat során az erőforrás-igény és környezethasználat vegye figyelembe a környezet korlátozott eltartó képességét és a helyi természeti adottságokat;

Szennyezés megelőzés, minimalizálás: a fejlesztések törekedjenek a szennyezések és a hulladékok kibocsátásának megelőzésére, illetve ahol ez nem lehetséges, e kibocsátások minimalizálására (a helyi környezetet csak az eltartó-képességéig terheli);

Tovagyrűző negatív hatások minimalizálása: mérsékelnie kell a mezőgazdaság okozta kedvezőtlen környezeti hatásokat; a projektek különösen nem erősíthetik az elszivatagosodás, az éghajlatváltozás, a szélsőséges vízjárás, a talajpusztulás kedvezőtlen környezeti hatásait, továbbá nem vezethet a különböző környezeti rendszerek közötti szennyezés-átterhelésekhez;

Dematerializáció: a felhasznált ipari nyersanyagok (pl. műtrágya, növényvédő szer, agrotechnika) és energiahordozók mennyiségét, a szállítási és raktározási igényeket minimalizálni kell a VVK HFS projektekkel;

Újrahasznosítás: az intézkedéseknek és projekteknek elő kell segíteniük a szennyvizek, a hígtrágyák és a hulladékok, mezőgazdasági melléktermékek újrahasznosítását;

Takarékosság a kimerülő készletekkel: a meg nem újuló természeti erőforrások és lételemelek igénybevételét minimálisra kell szorítani;

Ertékvédő gazdálkodás a megújuló erőforrásokkal: a feltételelesen megújuló természeti erőforrások és környezeti elemek készleteit, állapotát és önszabályozó képességét fenn kell tartani és ezeket csak megújuló képességük mértéke és üteme figyelembevételével lehet igénybe venni;

Ágazati integráció: a VVK HFS segítse elő a fenntartható közlekedéspolitikát, fenntartható energiapolitika, az ökológiai szemléletű tájgazdálkodás érvényre juttatását.

6. A HFS integrált és innovatív elemeinek a bemutatása

A stratégia integrált és innovatív jellemzői a következő pontokban összesíthetők, továbbá a kohéziót és újszerűséget támogató lenti elvek megvalósítás során történő érvényesítésében jelennek meg:

- lényegesen kevesebb rendelkezésre álló forrás és ezért kevesebb prioritás, kevesebb célkitűzés és integrált beavatkozások
- koncentráció a valódi és hozzáadott értéket jelentő prioritásokra
- kiegészítő központilag koordinált és támogatott kiemelt fejlesztések, az eddigi pályázati és pontszerű fejlesztések mellett
- a térségi identitás erősítését és a hálózatosodást szolgáló integrált fejlesztések
- innovatív és kreatív egyedi fejlesztések támogatása
- tudatos integrációja a helyi kulturális-kreatív és tudás tőkének
- lehetőség biztosítása a kreatív és innovatív szolgáltatásfejlesztésnek
- kísérleti és máshol már bevált hazai és nemzetközi innovatív és kreatív fejlesztések helyi adaptációja és támogatása
- a térségi koordinációs-szervező intézményi erejének növelése, s ezáltal további források bevonási lehetőségeinek a növelése
- a térségben megvalósuló fejlesztésekhez való stratégiai kapcsolódás, kapcsolódó, ráhordó és kiegészítő fejlesztések lehetővé tétele
- a térségi fejlesztési szükségletek tudatos megosztása az egyes források és programok között
- a munkaszervezet fenntarthatóságának a biztosítása, szakértői és szakmai feladatainak bővítése

A HVS-ben érvényesítendő térségi-helyi gazdaságfejlesztési szempontok és elvek

Prosperáló vidéki térségi és helyi gazdaság: a VVK HFS segítse elő a magas hozzáadott értéket előállító térségi és helyi gazdaságfejlesztést (termékek, szolgáltatások, feldolgozás, kereskedelem és fogyasztói közösségek), gazdálkodást, a mezőgazdasági ágazat tökehiányának mérséklését, a gazdálkodás stabilitását és kiszámíthatóságát;

Integrált termékpolitika és rövid értékesítési lánc: segítse elő a VVK HFS az integrált termékpolitika érvényesülését azáltal, hogy a termelői és fogyasztói mintázatok átalakításának iránya az anyag és energia intenzív termékek és szolgáltatások körétől, az anyag és energia szegény, inkább tudás és kultúra alapú termelés és fogyasztás, valamint a rövid értékesítési láncok irányába mutasson;

Decentralizált és paritáson nyugvó vidékfejlesztés: nem vezethet egyes vidéki települések indokolatlan mértékű fejlesztéséhez a többi településhez képest, valamint a mezőgazdasági vállalkozások indokolatlan koncentrációjához, és elő kell segítenie a vállalkozások sokszínűségét, versenyegyenlőségét;

„Termelj helyben, fogyassz helyben”: segítse elő a helyi piacra jutást, a közösségi önellátást, támogassa a helyi élelmiszer-termelést, feldolgozást, forgalmazást és értékesítést, valamint a tudatos térségi és helyi termék és szolgáltatásfogyasztást;

„Dolgozz helyben”: a VVK HFS járuljon hozzá a helyben foglalkoztatáshoz, a helyi kisvállalkozások fejlődéséhez, a családi, kisközösségi gazdálkodási formák elterjesztéséhez, támogassa a vidéki, falusi, illetve alternatív életmód, a hagyományokon alapuló megélhetési formák megőrzését, és ismételt térnyerését;

Minőségi termékek, innováció, kreativitás: a VVK HFS segítse elő a vidékfejlesztésben és a mezőgazdaságban az innovációt, a kreativitást, az innovatív és kísérleti fejlesztési megoldások, gazdálkodási technikák elterjesztését és a minőségi agrártermelést;

Diverzifikált vidéki termék kínálat: a VVK HFS támogassa a sajátos, egyedi recepten alapuló, helyi őshonos alapanyagokon nyugvó, egyedi feldolgozási technológiájú, diverzifikált értékesítésű, egyedi minőségű termékek és szolgáltatások (pl. Hungarikum, térségikum, lokalikumok) előállítását.

A HVS-ben megjelenő területi szempontok és érvényesítendő területi elvek

Térségen belüli termelési együttműködések, rövid ellátási láncok: a VVK HFS erősítse a térségen, településen belüli termék-feldolgozási láncolatok és fogyasztói közösségek kialakítását, a termelők, gyártók, egyéni és intézményi fogyasztók egymásközti kereskedelmi és egyéb kapcsolatainak javítását.

Térségi vagy területi szemléletű fejlesztés: a VVK HFS mindig és minden fázisban vegye figyelembe egy adott fejlesztés vagy kezdeményezés alapvető földrajzi adottságait, területi komplexitását és térségi összefüggéseit.

Térségileg integrált szemléletű fejlesztés: a VVK HFS mindig vegye figyelembe a különböző ágazati és egyéb szervezetek, intézmények, vállalkozások, civil szervezetek a Völgy Vidék térségben megvalósuló, a térséget érintő, vagy arra hatással levő tervezett és/vagy megvalósítás alatt álló fejlesztéseit. A számos szereplő és ágazat közötti fejlesztéseket és beavatkozásokat igyekezzen összehangolni a térségben, nemcsak azok hatékonyabb megvalósításának érdekében, hanem a beavatkozások egymás közötti kölcsönhatásainak optimalizálására, térségileg komplementer kiegészítésére is.

A tervhierarchiák vertikális és horizontális érvényesítésének elve: a VVK a tervezés, a megvalósítás és a monitoring során maximálisan érvényesítse a nemzetközi, nemzeti, régiós, megyei, térségi, különböző ágazati, illetve szakmai programokban, jogszabályokban megfogalmazott szempontok betartását, az esetlegesen felmerülő konfliktusokat igyekezzen valamennyi illetékes szerv és szervezet bevonásával rendezni és egyeztetni.

Területi kohézió érvényesítése: a VVK HFS járuljon hozzá a diverzifikált endogén területi és települési fejlődéshez, támogatja a térségi, helyi erőforrásokon nyugvó fejlődést, a területi-települési felzárkózás és kiegyenlítést, a funkciók és erőforrások területileg paritáson megosztását, s ily módon a területi kohézió érvényesítését.

Területi fenntarthatóság és harmonikus területi fejlődés elve: a VVK HFS azzal járuljon hozzá a helyi területi fenntarthatósághoz, hogy egyedi értéként kezeli a Völgy Vidék helyi mezőgazdasági, táji, természeti és környezeti adottságait. Továbbá a térségi és helyi autonóm gazdaság, társadalom erősítésén, a térségi kötődésű, helyi adottságokra építő, helyi erőforrásokat felhasználó vállalkozások

támogatásán keresztül segíti a termék és nyersanyag, energia behozatalának kiváltását, valamint az energiakímélő rendszerek és megoldások bevezetését, s így a területileg harmonikus fejlődés elvét.

Területi partnerség elve: a VVK a térséget érintő tervezési, fejlesztési feladatok, programok, projektek vagy beavatkozások tervezése, megvalósítása, valamint az eredmények disszeminációja során maximálisan biztosítja a térségi kiemelt partnerek tudatosan megtervezett bevonását, a térségi transzparens kommunikáció, információszolgáltatás és a partnerség érvényesítését.

Terület felhasználási elvek érvényesítése: a VVK HFS a tervek, a fejlesztések és a tervezett beavatkozások, programok, projektek során maximálisan vegye figyelembe a területrendezési, táji és területhasználati elveket, valamint a vidékfejlesztést érintő területrendezési, területfejlesztési, építési és környezeti jogszabályokat és előírásokat.

A területi monitoring és értékelés elve: a VVK jogszabályokban előírt módon és gyakorisággal végezze el a tervezési dokumentumot és a térséget érintően előírt kötelező területi monitoring és értékelési fázisokat, különösen a stratégiai környezeti vizsgálatot, az időszakosan elvégzett területi értékeléseket, a területi monitoringot és a területi hatásvizsgálatokat.

7. A stratégia beavatkozási logikája, jövőképe és célrendszere

7.1 A stratégia jövőképe – a Völgy Vidék térség és a Völgy Vidék Közösség jövőképe

A Völgy Vidék Közösség az alapelvei mentén kialakított, a térségi együttműködésekre épülő komplex stratégiája magában foglalja a térségre jellemző alapvető értékeket és célokat, azaz a Völgy Vidék térség jövőképét és a Völgy Vidék Közösség (HACS) jövőképét is.

7.1.1 A Völgy Vidék térség jövőképe

A Völgy Vidéken a legfontosabb kihívás az itt élők közös identitásához, teremtő fejlesztési víziójához, exkluzív kitörési pontjainak azonosításához, továbbá helyben tartásához és a betelepülők helyhez kötéséhez kapcsolódó társadalmi-gazdasági feltételek olyan kreatív meghatározásában, szellemi-lelki átforgalmazásában és tudatos stratégiai fejlesztésében rejlik, amely megteremti a tájjal és a környezettel, a társadalmi és a gazdasági szervezetekkel, valamint az egymással történő harmonikus együttélést, és hosszabb távon is fenntartható módon biztosítja a kedvező életszínvonal, életminőség és életkilátások lehetőségét. A VVK közép- és hosszú távú térségi jövőképe a fentiek alapján a következő:

A Völgy Vidék térség jövőképe

Egy mondatban:

A Völgy Vidék egy ismert, erős identitással bíró vonzó szabadidős desztináció és kultúrtáj, családbarát, egész-séges és erős közösségekből álló lakóhely, kreatív térségi és helyi termékeket, szolgáltatásokat előállító környezet, gazdaságilag és társadalmilag tudatosan és folyamatosan fejlődő térség.

Vagyis kicsit bővebben:

Az Élmény és Rekreációs Völgy Vidék egy olyan kapcsolódást, élményeket és egészséges termékeket, kreatív szolgáltatásokat, erős közösségeket nyújtó teremtő kultúrtáj és vonzó szabadidős és rekreációs vidéki élmény desztináció a közelben, ahol a vidéki környezet nyugalma az aktív kapcsolódás kreatív lehetőségeivel, míg a kulturális feltöltődés az innovatív közösség nyújtotta értékekkel párosul.

A Kreatív és Egészséges Völgy Vidék egy olyan egységes és együttműködő, identitásában egyre erősödő és jól szervezett térség, ahol a helyben megtermelt egészséges és kreatív térségi és helyi termékek, szolgáltatások fogyasztása, helyi és közeli értékesítése, valamint a nyugodt vidéki környezetben eltöltött kreatív és értékes szabadidős szolgáltatások hozzájárulnak a helyben élők életszínvonalának és az ide látogatók, itt dolgozók és itt befektetők számának az emeléséhez, vagyis egy folyamatosan fejlődő és gyarapodó Völgy Vidék megteremtéséhez.

Az Élhető és Együttműködő Völgy Vidék kreatív, kulturális, kapcsolati, lelki és tudástökében erős, identitásában kiteljesedett, kreatív, integrált, önálló és fenntartható erős térségi és helyi gazdaság és társadalom, szoros és átvitt értelemben vett természetes és „egész-séges” élőhely, mind többek választott munkahelye és nyugodt otthona, kulturálisan sokszínű, társadalmilag felelős és befogadó közösség, ahol az itt élők és az ide érkezők egyaránt jól érzik magukat.

A fenti stratégiai és integráló jövőképek mentén válik a Völgy Vidék egy egyre erősödő és együttműködő vidéki térséggé. A Völgy Vidék egységes belső identitásának (önképének) és a külvilág számára is vonzó képének (sugallt képének) a megteremtéséhez elengedhetetlen egy tudatos és következetes térségi marketingmenedzsment és kommunikáció biztosítása. Ehhez elengedhetetlen azoknak a rövid üzeneteknek (jelmondatok, szlogeneknek) a megtalálása, meghatározása, amelyek egyaránt integráló erővel és vízióval bírnak a térség lakosai számára, s egyszerre vonzóak a Völgy Vidék terméket fogyasztó, ilyen szolgáltatásokat igénybe vevő, vagy az ide látogató, ide települni akaró vagy itt befektetni szándékozó emberek, családok és szervezetek számára.

A stratégiai pillérek a következő képen változtak a Völgy Vidék esetén:

2007-2013 Kiindulás	2007-2013 Felülvizsgálat	2014-2020
Helyi termék	<i>Völgy Vidék Helyi Termék</i>	Egészséges és Kreatív Völgy Vidék: egészséges helyi termékek és kreatív szolgáltatások
Helyi érték	<i>Völgy Vidék Érték</i>	Élmény és Élhető Völgy Vidék: a sokszínű és kreatív szabadidőkert és élhető otthon
Helyi ember	<i>Völgy Vidék Ember</i>	Völgy Vidéket Teremtő Kreatív Közösségek: az alkotó, együttműködő, szolgáló és gyarapodó életért

7.1.2 A Völgy Vidék Közösség (HACS) jövőképe

A Völgy Vidék Közösség célja összefogni a Váli-víz és a Szent László patak völgye, valamint a Vértesalja és az Etyeki-dombság egymással szomszédos települési önkormányzatait, valamint a területükön működő Völgy Vidék vidékfejlesztésért, turizmus és szabadidőgazdaság-fejlesztését és helyi gazdaság- és közösségfejlesztésért elkötelezett intézményeket, vállalkozásokat, civil szervezeteket, egyházakat és magánszemélyeket. A Völgy Vidék Közösség elsődleges feladata a fenti szervezetek vidékfejlesztéssel és igény szerinti egyéb koordinációs szakmai és fejlesztési feladatokkal összefüggő tevékenységeinek, fejlesztéseinek ösztönzése, szakmai támogatása, koordinációja és széleskörű partnerségük, horizontális és vertikális együttműködésük megteremtése.

A Völgy Vidék HACS kiemelt célja a fenti feladatok magas színvonalú és professzionális biztosítása érdekében a munkaszervezet pénzügyileg és szakmailag stabil és fenntartható működésének a megteremtése és biztosítása.

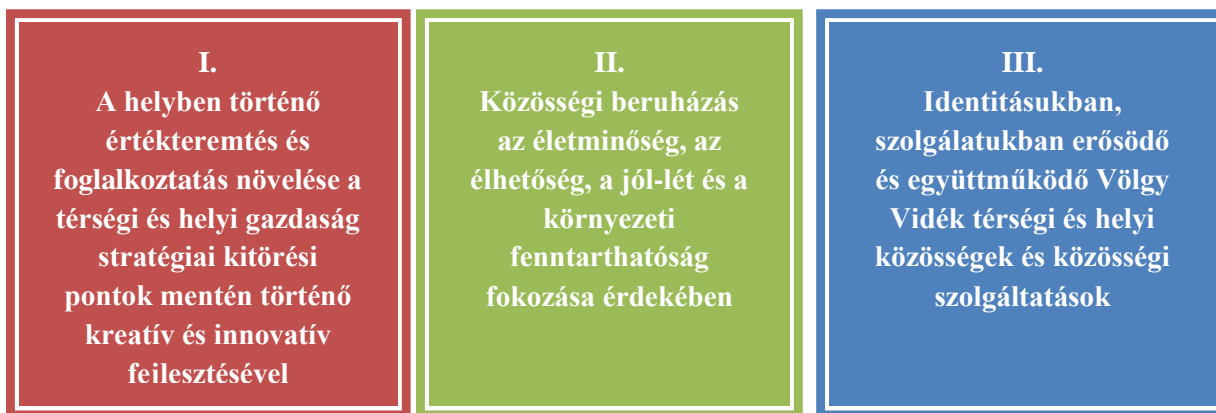
Egy mondatban:

A Völgy Vidék Közösség (HACS) a Völgy Vidék térség vidékfejlesztésért felelős méltán elismert fejlesztő, szolgáltató és proaktív koordinációs szervezete és fejlesztői közössége, mely a vidékfejlesztési feladatok magas színvonalú és professzionális biztosítása mellett tevékeny szerepet vállal a térséget érintő egyéb fejlesztések indukálásában, ezen feladatok magas színvonalú és professzionális biztosítása érdekében a munkaszervezet szakmailag évről-évre egyre stabilabb és pénzügyileg egyre tervezhetőbb és fenntarthatóbb módon működik.

7.2 A stratégia célhierarchiája – célrendszer

A VVK HFS célrendszerét, vagyis a 2014-2020-as fejlesztési időszak céljait és célhierarchiáját a következő ábra összesíti.

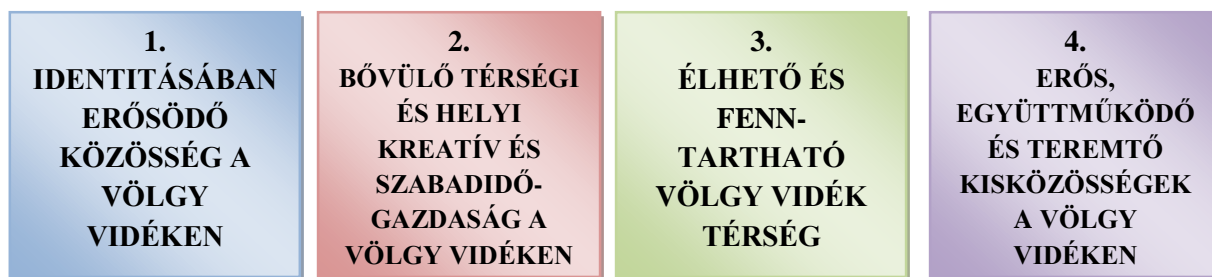
VVK HFS ÁTFOGÓ CÉLOK 2014-2020

VVK HFS HORIZONTÁLIS ELVEK ÉS SZEMPONTOK 2014-2020

Esélyegyenlőség
Környezeti fenntarthatóság
Integrált és innovatív elemek és elvek

VVK HFS SPECIFIKUS CÉLOK 2014-2020

VVK HFS LEADER INTÉZKEDÉSEK (BEAVATKOZÁSOK) 2014-2020

1)	<i>Térségi identitást, együttműködést, hálózatosodást és integritást ösztönző kulcsfejlesztések</i>
2)	<i>A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzeróinak fejlesztése</i>
3)	<i>Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai</i>
4)	<i>Az életminőség javítását, a jól-létet és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések</i>
5)	<i>Közösségi szolgáltatásfejlesztési és együttműködési programok a helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében</i>

7.2.1 Átfogó célok

A VVK HFS a helyzet- és a szükségletfeltárás eredményei alapján a térségi-helyi gazdaság és a közösségek erősítéséhez kíván hozzájárulni a kisléptékű agrár-feldolgozóipar és a kapcsolódó szolgáltatások integráltsági fokának növelésén keresztül, a természeti, a gazdasági és a társadalmi környezet állapotának javításával, élhető és rekreációs célú továbbfejlesztésével. Valamint a társadalmi jól-lét növeléséhez kapcsolódó kis értékű beruházásokkal, eszközfejlesztésekkel, akciókkal és kulturális

szolgáltatásfejlesztéssel, kiemelt figyelemmel az esélyegyenlőség, a szegénység elleni küzdelem és a környezeti fenntarthatóság szempontjaira is.

Átfogó cél(ok)	
1.	A helyben történő értékteremtés és foglalkoztatás növelése a térségi és helyi gazdaság stratégiai kitörési pontok mentén történő kreatív és innovatív fejlesztésével – azaz a helyi termékek, a feldolgozóipar, a kreatív szolgáltatások és fogyasztói közösségek együttműködésével, valamint a turizmus, a kulturális és szabadidő gazdaság hálózatos és fenntartható fejlesztésével
2.	Közösségi beruházás az életminőség, az élhetőség, a jól-lét és a környezeti fenntarthatóság fokozása érdekében
3.	Identitásukban, szolgálatukban erősödő és együttműködő térségi és helyi közösségek és közösségi szolgáltatások – erősödő térségi és helyi identitás és együttműködés, a társadalmi felelősségvállalás, az egyenlő esélyek, a szegénység elleni küzdelem, a testi és lelki egészség, valamint a bővülő közösségi együttműködések fokozása érdekében

A VVK HFS átfogó céljainak kiválasztását a helyi feldolgozóipar nélküli mono-kulturális gazdálkodási rendszerek elterjedtsége és oldásának igénye, a megújulást nyújtó szabadidő-gazdaság infrastruktúrájának és szolgáltatásainak erős pozíciója és továbbfejlesztési elképzelései, valamint a térségben élők helyben maradását támogató jól-léti funkciók, közösségi együttműködési és közösségi fejlesztési igények átlagos színvonala emelésének kitapintható igényei indokolják.

A gazdaságfejlesztés terén a Völgy Vidék Közösségnek olyan utat kell járnia, amely enyhíti függőségét a nagy, számára befolyásolhatatlan piacoktól, energia- és termékellátásoktól, de egyúttal lehetővé teszi az itt megtalálható és a Völgy Vidék térséget is szolgáló adottságok kedvező kihasználását is (kiemelten innovatív és kreatív térségi és helyi termékek, szolgáltatások, turizmus és szabadidő-gazdaság, helyi piacok és munkahelyek, oktatási, egészségügyi és egyéb közszolgáltatások, közösségi szolgáltatások, új beruházások bevonása). Ez az út, egyrészt a mainál sokkal jobban az önellátásra törekvő térségi-helyi társadalmi-gazdasági rendszerre való fokozatos áttérés útja, kiegészítve az évszázados meghatározottságot jelentő nagyváros-ellátó gazdasági és kreatívan szolgáltató berendezkedéssel. A gazdaságfejlesztést, a munkahelyteremtést és a K+F+I fejlesztésének elsődlegességét figyelembe vevő kormányzati stratégiai és fejlesztési forrásallokációs hangsúlyokkal párhuzamosan, a VVK HVS-nek az eddigieknél sokkal jobban kell a vidéken élők helyben megtartását elősegítő, az életminőséget hathatósan javító helyi gazdaságfejlesztést és turizmus-szabadidőgazdaságot ösztönző, a munkahelyteremtő és megőrző tevékenységekre koncentrálnia.

A településfejlesztés és a környezeti fenntarthatóság fejlesztése során figyelembe kell venni a fejlesztési paritásra és a fejlesztési forrásokhoz való önkormányzati hozzáférés érvényesítésének szempontjait, hiszen a kisebb községek esetén a LEADER jelenti szinte az egyedüli települési és környezeti fenntarthatóságot szolgáló 2014-2020-as forrásokat.

A közösségi szolgáltatások és társadalomfejlesztés terén kiemelt cél a térségi identitás, s a térségi vertikális és horizontális együttműködések ösztönzése, a civil, egyházi és közösségi szolgáltatások fejlesztése, míg a környezetfejlesztés során a természeti értékek megőrzése, fenntartható turisztikai hasznosítása, valamint a környezettudatos cselekvés ösztönzése lehet.

7.2.2 Specifikus célok

A specifikus célok hozzárendelik a célcsoportokat az átfogó célokhoz, és meghatározzák azokat az eredménymutatókat, amelyek a megcélzott eredmények elérését mérhetővé teszik a tervezett forrásbevonás hatására. Az 1. specifikus cél célértékének eléréséhez a tervezett kulcs térségi fejlesztések minimális számát vettük alapul, a 2. specifikus cél esetén a minimálisan megvalósítani kívánt térségi és helyi gazdaságfejlesztési és szabadidő-gazdasági fejlesztésekkel és várható eredményekkel számoltunk. A célérték meghatározásánál a Vidékfejlesztési Program és a TOP helyi gazdaságfejlesztési komplementer intézkedéseit vettük figyelembe. A 3. célnál figyelembe vettük a Fejér megyei TOP tervezett kiírásainak korlátozásait is. Míg az 4. célnál pedig az EFOP és TOP várható kiírásaira tekintettel határoztuk meg a célértéket.

	Specifikus cél(ok)	Eredménymutató	Célérték
1.	IDENTITÁSÁBAN ERŐSÖDŐ KÖZÖSSÉG A VÖLGY VIDÉKEN: A térségi identitást, együttműködést, a térségi és helyi gazdasági fejlesztésekben, a szabadidős és kulturális tevékenységekben érdekelt térségi szereplők térségi szintű gondolkodásának, együttműködésének további megerősítését szolgáló és erre épülő integrált térségi kulcsfejlesztések, programok, projektek megvalósítása	<ul style="list-style-type: none"> Megvalósuló térségi identitás erősítését szolgáló együttműködési programok és részprojektek száma (db) 	5
2.	BŐVÜLŐ TÉRSÉGI-HELYI KREATÍV ÉS SZABADIDŐGAZDASÁG A VÖLGY VIDÉKEN: A térségi és helyi gazdaság, vállalkozások, szolgáltatások, termékek exkluzív és minőségi, kreatív és innovatív, fenntartható kisléptékű fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> Megvalósuló térségi, helyi gazdasági és rekreációs fejlesztési programok és projektek száma (db) Létrehozott új munkahelyek száma (FTE) 	20 4
3.	ÉLHETŐ ÉS FENNTARTHATÓ VÖLGY VIDÉK TÉRSÉG: Az életminőség, a jól-lét javítása és a környezeti fenntarthatóság növelése a Völgy Vidéken	<ul style="list-style-type: none"> Megvalósuló életminőséget javító programok és projektek száma (db) A fejlesztések révén fejlesztéssel, felújítással, rendezéssel és karbantartással érintett terület nagysága – típusok szerint (nm) 	10 500
4.	ERŐS, EGYÜTTMŰKÖDŐ ÉS TEREMTŐ KISKÖZÖSSÉGEK A VÖLGY VIDÉKEN: A térségi és helyi közösségi együttműködések és közösségi szolgáltatások teremtő fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> Támogatott térségi karakterrel is bíró rendezvények száma összesen (db) Összetartó, erős, az értékeiket ismerő és büszkén bemutató vidéki közösségi és közszolgáltatás fejlesztési programok és projektek száma (db) A fejlesztések révén közvetlenül elért személyek száma (fő) 	10 8 1000

7.2.3 LEADER intézkedések (beavatkozási területek)

A Völgy Vidék jövőképe a térség meglévő erőforrásain és lehetőségein – kedvező földrajzi adottságok, természeti és kulturális értékek, lokálpatriotizmus, munkaképes lakosság – és az itt élők létező igényein – erősödő identitás, helyben foglalkoztatás, hagyományörzés, magasabb színvonalú helyi szolgáltatások – alapul, reális és elérhető, a térségnek jövőt és küldetést mutató és integráló célokat fogalmaz meg.

LEADER intézkedések (beavatkozási területek)		Hozzájárulás specifikus célhoz			
		1.	2.	3.	4.
1.	Térségi identitást, együttműködést, hálózatosodást és integritást ösztönző kulcsfejlesztések	x	x	x	
2.	A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzeróinak fejlesztése	x	x		
3.	Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai	x	x		
4.	Az életminőség javítását, a jól-létet és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések		x	x	
5.	Közösségi szolgáltatásfejlesztési és együttműködési programok a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében	x			x

Az átfogó célkitűzések szintén a térség szükségleteihez kapcsolódnak a térségi identitást és integrációt szolgáló együttműködésekben, a foglalkoztatásra épülő helyi gazdaság erősítésén (termékek,

szolgáltatások, feldolgozás, tudatos fogyasztói közösségek, értékesítés-ösztönzés), a helyi adottságokhoz illeszkedő kreatív turisztikai és szabadidős vonzerők, hálózatok és programok támogatásán, a térségre jellemző örökségek védelmén, az itt élők életminőségének javításán (falufejlesztés, közösségi szolgáltatások, civil támogatások), a helyi környezeti elemek állapotának javításán, valamint a közösségi együttműködések és szolgáltatások fejlesztésén keresztül.

A térségben hiányoznak a *térség turisztikai menedzsmentjéért és marketingjéért* felelős, valamint a térségi termékek piacra jutását, fejlesztését támogató *térségi gazdaságmenedzsment szervezetek*. Továbbá nincs még meg a szervező erő és a kritikus tömeg egy térségi, identitásában erősödő és ezek érdekében együttműködő, szakmailag és tematikusan hálózatosodó szervezetrendszer kialakulásához, valamint egy tudatosan helyi termékeket és szolgáltatásokat fogyasztó erős közösség létrejöttéhez.

Kiemelt Völgy Vidék térségi stratégiai kitörési pont a szabadidő exkluzív és tartalmas eltöltését célzó kreatív és innovatív turisztikai, rekreációs, kulturális üzleti és közösségi szolgáltatások fenntartható és kisléptékű fejlesztése. A térségre az átutazó turizmus és az egynapos szabadidő eltöltés, programturizmus jellemző, amely alapvetően a fővároshoz, illetve a környező nagyvárosokhoz való közelségből és a térségi turizmusszervezés és menedzsment hiányosságából és turisztikai szolgáltatások, kínálat számos területen érzékelhető korlátosságából ered (pl. időbeli, minőségi, ellátási, szórakoztatói, kapcsolt lehetőségbeli, marketingkommunikációs, programszervezési stb. korlátok). A Völgy Vidékre jellemző kulturális, teremtett és természeti értékekre épülő turizmus és szabadidő-gazdaság kapcsán elsődlegesen a program- és szabadidős turizmus, a bor-, a lovas-, továbbá a rekreációs és kulturális turizmus különböző válfajaihoz kapcsolódó turizmus kínálati és vonzerőformák a meghatározóak. A Völgy Vidéken számottevő természeti, épített és hagyományos érték lelhető fel, legtöbbször jelenleg is élő hagyományokban (arborétumok, kastélyok, nemesi kúriák, népi építmények, néphagyományok, nemzeti és etnikai kisebbségi emlékek, gasztronómia stb.), melyek megőrzése és ápolása az itt élők és az idetelepedők, a hagyomány-őrző és kulturális civil szervezetek vagy önkormányzatok számára egyaránt fontos. A térségi gazdasági, kereskedelmi, fogyasztói kapcsolatok kialakítása, ösztönzése mellett kiemelten kezeljük a szabadidő-gazdasággal kapcsolatos és a kreatív kulturális fejlesztési célokat is, hiszen mind a térség professzionális szabadidő menedzsmentjében és szervezésében, mind a szolgáltatások hálózat alapú fejlesztésében, és azok kommunikációjában, marketingjében is jelentős elmaradás tapasztalható a térségünkben. A rekreáció élénkítését szolgáló célkitűzésben azokat a fejlesztéseket támogatjuk, amelyek kihasználják a térségben rendelkezésre álló kreatív szolgáltatásokat, a természeti és épített örökség elemeire, mint helyi erőforrásokra és azok hálózatba szervezésére támaszkodnak.

A Völgy Vidék térség tartalmas szabadidő eltöltési jellegének erősítése, valamint a térségben található kulturális értékek, hagyományok és természeti kincsek, védett területek nagy száma megköveteli, hogy ezeken keresztül ösztönözzük a felelős önkormányzatokat, az elkötelezett civil szervezeteket és egyéneket, valamint a speciális tudással és eszközökkel rendelkező vállalkozókat, szolgáltatókat, hogy egymással együttműködve, hálózatba szerveződve támogassák ezen értékek és szolgáltatások piacra jutását. Illetve óvják és ápolják, tartásuk karban, fejlesszék és kreatívan hasznosítsák a rájuk bízott értéket. A Völgy Vidék térség fejlődésének az egyik alapfeltétele, hogy *térségi értelemben is integrálódjon*, és a térségi szabadidő-menedzsment, a marketingkommunikáció és a helyi termék- és gazdaságfejlesztés professzionális szervezeti háttere létrejőjön 2014-2020 között. Kiemelendő egyes szolgáltatók, vállalkozások, illetve civil vagy önkormányzati szervezésű kulturális programok kommunikációja, illetve annak egységesítése, térségi szempontból is. Ennek egyik formája új külső kapcsolatok kialakítása és a már meglévők továbbfejlesztése a közeli nagyvárosok intézményrendszerével, társadalmi-gazdasági szférái képviselőivel és az ott élőkkel.

A Völgy Vidék térség másik fontos kitörési pontja a kreatív és innovatív helyi gazdaságfejlesztés, a helyi termékek létrehozásához, helyben történő feldolgozásához és a helyben, ill. a közeli „agglomerációkban” történő értékesítéséhez, valamint a helyben igénybe vehető szolgáltatások fejlesztéséhez kapcsolódó célkitűzés alapja, hogy a gazdaságilag aktív korú foglalkoztatottak jelentős része nem helyben dolgozik. Mivel kevés a térségi munkahely a bejegyzett cégek magas számához viszonyítva, ezek ugyanis kisfoglalkoztatottak, akiket egyúttal alacsony beruházási volumen is jellemez. E körülmények akadályozzák a helyi foglalkoztatás bővítését is és a munkaerő helyben maradását. A helyben történő foglalkoztatás emelése érdekében, a kézműves és alkotói tevékenység, az alternatív

mezőgazdasági termékek kisléptékű termelése, a kisüzemi élelmiszergazdálkodás és a helyben történő feldolgozás jelentősége miatt szükséges kialakítanunk olyan programokat, helyi egyéni és közösségi termelők, illetve tudatos fogyasztói közösségeket, együttműködések, ellátási láncokat és hálózatokat, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a helyben előállított termékek elismertégéhez, valamint azok közvetlen helyi forgalmazását és külső piacra jutását egyaránt segítik.

A fentiekén túl az egyik legfontosabb további cél, hogy a térségben élők számára *élhető és környezetileg fenntartható Völgy Vidéket* alakítsunk ki és tartsunk fent az utókor számára. A helyzetelemzésből kitűnik, hogy a Völgy Vidékre is jellemző az a tendencia, mely szerint a fiatal generációk elhagyják a falvakat és városokba költöznek. Térségünkben ehhez hozzájárul még a nagyfokú ingázó életmód is, mely folyamatnak a végén még az alvó településekké válás is veszélyként jelentkezik. Ennek egyik mérséklő ereje lehet a céltudatos településfejlesztés, és ha az itt élők számára – a helyi foglalkoztatási rendszer kiterjesztése mellett – helyben elérhető szolgáltatásokat, kulturális és szabadidő eltöltési lehetőségeket kínál a térség, ill. annak helyi közösségei. Ezért az életminőség javításához kapcsolódóan olyan településfejlesztési és kulturális együttműködési és fejlesztési projekteket, programokat támogatunk, amelyek az itt élők, közte kiemelten a valamilyen vagy több szempontból is hátrányos helyzetű csoportok, emberek integrációját és bevonását szolgálják, és valódi résztvevőivé teszik az egyént a térségben zajló folyamatoknak. Ezen programok során el kell érniünk, hogy az emberek valóban „megéljék” a térséghez való tartozásukat, *kialakuljon egyfajta völgyvidéki identitás az itt élőkben*. A környezet fejlesztése több oldalról is csatlakozik a szükségletekhez. A térség kiemelkedő természeti értékeinek megóvása, a térség vonzerejének növelése elengedhetetlen a szabadidős és gazdaságfejlesztési célkitűzések megvalósításához. A lakosság ismereteinek növelése érdekében kiadványokkal, képzési programokkal, kampányokkal mozgósítunk a környezettudatosság témakörében, amelyek megalapozzák és lehetővé teszik a hosszú távú attitűd- és magatartásváltozást.

A *közösségi együttműködésekhez* kapcsolódó tényezők közül a hálózatosodáshoz és a közösségfejlesztéshez, a különböző speciális és hátrányos helyzetű csoportokat szolgáló segítő közösségi szolgáltatások integrációjához, a különböző társadalmi-gazdasági szférák szorosabb együttműködéséhez, a települések és a települési közösségek megújulásához, gyarapodásához, valamint a térség belső kohézióját meghatározó társadalmi területeken számos hátráltató vagy negatív tényező fejt ki hatását a térségben. Ilyenek adódnak pl. a felgyorsult életmód, a javak és szolgáltatások térségen kívülről történő nagyarányú beszerzése, az egészségtelen táplálkozás, a testi és lelki „egészség” romlása, a családok széthullása és a helyi társadalom atomizálódása, az elidegenedés, a városi életmód és szokások terjedése stb. hatásaiból, konfliktusaiból. Ugyanakkor a természeti meghatározottság társadalmi-gazdasági szempontból is összekötötést jelent az itt élők számára.

7.2.4 A fejlesztési célkitűzések és intézkedések számának változása 2007-2013 és 2014-2020 között

A fejlesztési célok változását 2007-2013 és 2014-2020 között a következő táblázat szemlélteti:

Cél- kitűzések	2007-2013 VVK HFS fejlesztési célkitűzések – 4 db	2014-2020 VVK HFS fejlesztési célkitűzések – 5db
1.	„Völgy Vidék helyi adottságaira építő vállalkozások fejlesztése”	IDENTITÁSÁBAN ERŐSÖDŐ KÖZÖSSÉG A VÖLGY VIDÉKEN
2.	„Völgy Vidék örökségeinek megőrzése”	BŐVÜLŐ TÉRSÉGI-HELYI KREATÍV ÉS SZABADIDŐGAZDASÁG A VÖLGY VIDÉKEN
3.	„Az életminőség fejlesztése a Völgy Vidéken”	ÉLHETŐ ÉS FENNTARTHATÓ VÖLGY VIDÉK TÉRSÉG
4.	„A völgyvidéki értékeket bemutató turizmus élénkítése”	ERŐS, EGYÜTTMŰKÖDŐ ÉS TEREMTŐ KISKÖZÖSSÉGEK A VÖLGY VIDÉKEN
5.	„A környezet megóvása a Völgy Vidéken”	
Intézkedések	18 db	5 db

A fejlesztési célok és intézkedések számának és tartalmának változása 2007-2013 és 2014-2020 között jól jelzi a két időszak közötti forrásbeli és fejlesztésbeli hangsúlyeltolódásokat.

8. Cselekvési terv

8.1 Az intézkedések leírása

8.1.1 Térségi identitást, együttműködést, hálózatosodását és integritást ösztönző kulcsfejlesztések

1. *Az intézkedés megnevezése:* Térségi identitást, együttműködést, hálózatosodását és integritást ösztönző kulcsfejlesztések

2. *Specifikus cél:* Identitásában erősödő közösség a Völgy Vidéken

3. *Indoklás, alátámasztás:* A Völgy Vidék a gyakorlatban egy alig hét éve „létező” vidékfejlesztési célú térség megnevezése, amely a 2007-2013-as időszakban jelentős lépést tett az egységes térségi identitás alapjainak lerakása érdekében. A térség belső kohézióját segítő, az egységes identitás erősítését szolgáló és az ezt támogató marketingkommunikációs, információszolgáltatási, valamint az egyes kiemelten fontos térségi együttműködési területeket érintő (szabadidő-gazdaság, helyi gazdaságfejlesztés, kultúra) szervező és koordinációs feladatokat egy egységesülő és erősödő szakmai együttműködés, koordináció mellett szükséges ellátni a jövőben. A völgyvidéki identitást, a hatékonyabb és professzionálisabb térségi koordinációt igénylő kiemelt kapcsolódó területek jövőbeni fejlesztésének biztosítása elengedhetetlenné és szükségessé teszi egyes kulcsfejlesztések központi tervezését, támogatását és megvalósítását. Ezt minden fórum, kiemelten az önkormányzati szereplők javaslatai, az ehhez kapcsolódó korábbi tanulmányok (egységes arculat, helyi termék és védjegyrendszer, természeti és kulturális értékkataszter), valamint a megvalósult és tervezett térségen belüli és térségközi együttműködési projektek (sajtút, pihenő pontok, Vadkacsa stb.) is alátámasztják.

4. *Támogatható tevékenységterületek meghatározása:*

- a Völgy Vidék térség identitásának és egységes kommunikációjának, arculatának, szervezeti együttműködések erősítéséhez kapcsolódó;
- a Völgy Vidék szabadidős desztinációs és térségi, helyi termék menedzsment szervezet létrehozásához, szervezeti kereteinek kialakításához kötődő; tematikus utak, hálózatok kialakítása, fogyasztói közösségek és térségi rekreációs szolgáltatások fejlesztéséhez kapcsolódó;
- tematikus utak, hálózatok marketingjéhez, kommunikációjához, promóciójához, bemutatásához kötődő;
- egyéb térségi fejlesztésekhez kapcsolódó (a helyi e-infópontok, helyi termék polcok/pontok kialakítása; térségi kommunikációs termékek készítése; egységes térségi, települési, szolgáltatói beléptető és információs táblák készítése és kihelyezése; online-értékesítések, térségi mobil applikációk és honlap fejlesztések; térségi és tematikus kiadványok és prospektusok készítése; térségi képzési, oktatási és egyéb programok megvalósítása; térségi pályázati, agrár, gazdasági és szakmai tanácsadás, tájékoztatók, képzések, akciók, ismeretterjesztések szervezése és marketingkommunikációja) költségek: bérköltség és járulékai; szervezési és rezsiköltségek; terület-előkészítés és területrendezés; infrastrukturális beruházások; eszközbeszerzés; képzés költségei; rendezvényszervezés költségei; terv- és tanulmánykészítés; marketingkommunikációs tevékenységek; hálózati tagdíj és védjegyhasználat költségei; egyéb költségek

5. *Kiegészítő jelleg, lehatárolás:* Az intézkedés speciális célja a hálózatosodás, a tematizálódás, a Völgy Vidék márka erősítése a közösen kialakított szabadidős desztináció menedzsment szervezet és a Völgy Vidék Termék védjegy fenntartásán, alkalmazásán és működtetésén keresztül is. Az intézkedés kizárólag a szabadidős desztináció menedzsment hálózatban résztvevő szereplők hálózati szerepvállalásához kötődő fejlesztéseinek megvalósításához biztosít keretet. A hálózati tagok további fejlesztéseiket az országos tematikus operatív programok, a Fejér megyei TOP és a VP más intézkedései (pl. VP 4.2.1., 6.2.1, 6.3.1, 6.4.1, 16.3.1. és 16.4.1) keretében kell, hogy végrehajtsák, akárcsak a nem tag térségi szereplők.

6. *Jogosultak köre:* önkormányzati társulás; nonprofit gazdálkodó szervezet.

7. *Kiválasztási kritériumok, alapelvek:*

- a) Alapelvek, definíciók: Szabadidős desztináció menedzsment szervezet: a Völgy Vidék Közösség által összefogott szolgáltatói hálózat, amely a Völgy Vidék térség, mint szabadidős desztináció termékeit és egyéb szolgáltatásait egységben, komplex módon kezelő partnerek

hosszú távú szervezett együttműködése annak érdekében, hogy a látogató élményét és a turisztikai hatásokat optimalizálják a fenntarthatóság szempontjait figyelembe véve.

- b) Kiválasztási kritériumok: Közvetlenül szolgálja a vidéki gazdaság fejlődését, térségi szabadidős szolgáltatást hoz létre vagy emeli annak minőségét. Közvetlenül hozzájárul a Völgy Vidék térség helyi identitása, sajátosságai, a szabadidős desztináció hálózat és menedzsment szervezet, valamint a Völgy Vidék Termék és védjegy megismertetéséhez és erősítéséhez. Kizárólag egynél több település egynél több megvalósítási helyét érintő fejlesztések támogathatók. Kizárólag olyan nonprofit gazdálkodó szervezet pályázhat, amely önkormányzat, nonprofit gazdálkodó vagy civil szervezet többségi tulajdonában áll, és benne legalább három települési önkormányzat résztulajdonos. A következő belső korlátokat szükséges tartani a projekt összköltségvetésének arányában: bér és járulékai 40%, marketingkommunikációs tevékenységek 40%, szervezési és rezsiköltségek 30%, képzés 30%, rendezvényszervezés 30%, terv- és tanulmánykészítés 20%.

8. Tervezett forrás:

- Intézkedésre allokált forrás nagysága: 50.000.000 Ft
- Támogatás aránya: 75-85%
- Projektméret korlátai: min. 5.00.000 Ft, de max. 25.000.000 Ft támogatás
- Támogatás módja: vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás, előleg igénybe vehető.

9. Megvalósítás tervezett időintervalluma: 2016. II. félév – 2020. II. félév

10. *Kimeneti indikátorok:* támogatott szervezetek száma (db), új és továbbfejlesztett térségi szolgáltatások, hálózati pontok és kiadványok száma (db), desztináció és helyi termék menedzsment szervezet taglétszáma (fő)

- Támogatott projektek száma (db): 2-5
- Támogatott kedvezményezettek száma típus szerint (db): 1-3 nonprofit gazdasági társaság, 1-2 önkormányzati társulás

8.1.2 A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése

1. *Az intézkedés megnevezése:* A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése

2. *Specifikus cél:* Bővülő térségi és helyi gazdaság a Völgy Vidéken

3. *Indoklás, alátámasztás:* A DIT ÚMVP III. tengely 2007-13 időszak közötti Völgy Vidék térségben történő végrehajtásának tapasztalatai alapján jelentős igény mutatkozott a turisztikai tevékenységek fejlesztése jogcím támogatásaira. A megvalósult beruházások egy része irányult azonban csak szálláshelyek kialakítására és kapacitásbővítésére, és nagyjából ezek sem a turizmushoz kapcsolódtak, hanem vendégházak, ifjúsági és falusi szálláshelyek voltak a rekreációt kiszolgálva. Míg a másik része egyértelműen a térségi szabadidő-gazdaság értékeinek, infrastruktúrájának és szolgáltatásainak fejlesztését szolgálta (pl. pincefelújítás, borteras, borkóstoló, pezsgőház, lovarda, pihenőpont, sétány, fitness-park, természeti bemutató helyek kialakítása, integrálása). Ez az igény továbbra is fennáll, amelyet a lakosság és a térségbe érkezők elvárásai (kérdőíves felmérések eredményei), a HFS tervezési folyamat során beérkezett ilyen irányú projekt-adatlapok és a tematikus fórumon elhangzottak is alátámasztanak. Ezek a fejlesztések hozzájárulnak a helyi gazdaság struktúrájának átalakulásához, az egészségmegőrzésen keresztül a jól-léthez és az életminőséghez, bővítik a vidéki kapacitásokat, valamint előkészítik a vendégéjszakához köthető turizmust, illetve annak egységes desztinációs rendszerben történő kezelését.

4. *Támogatható tevékenységterületek meghatározása:* a térség tartalmas szabadidő-eltöltési lehetőségeit erősítő rekreációs szolgáltatások segítése a kisebb vállalkozások következő tevékenységeik támogatásával: épület felújítása, bővítése vagy korszerűsítése; terület-előkészítés és területrendezés; infrastrukturális beruházások; eszközbeszerzés; képzési költségek; marketingkommunikációs tevékenységek; hálózati tagdíj és védjegyhasználat költségei; egyéb költségek.

5. *Kiegészítő jelleg, lehatárolás:* Az intézkedés speciális célja a hálózatosodás és a saját márka erősítése a szabadidős desztináció menedzsment szervezet működtetésén és a Völgy Vidék Termék védjegy alkalmazásán keresztül is. Az intézkedés kizárólag a szabadidős desztináció menedzsment hálózatban

résztevő szereplők hálózati szerepvállalásához kötődő fejlesztéseinek megvalósításához biztosít keretet. A hálózati tagok további fejlesztéseiket a VP más intézkedései keretében kell, hogy végrehajtsák, akárcsak a nem tag térségi szereplők (VP 4.2.1., 6.2.1, 6.3.1, 6.4.1, 16.3.1. és 16.4.1).

6. *Jogosultak köre:* Induló vállalkozás, mikro- és kisvállalkozás, adószámmal rendelkező magánszemély, nonprofit gazdasági társaság.

7. *Kiválasztási kritériumok, alapelvek:*

- a) Alapelvek, definíciók: Szabadidős desztináció menedzsment szervezet: a Völgy Vidék Közösség által összefogott szolgáltatói hálózat, amely a Völgy Vidék térség, mint szabadidős desztináció termékeit és egyéb szolgáltatásait egységben, komplex módon kezelő partnerek hosszú távú szervezett együttműködése annak érdekében, hogy a látogató élményét és a turisztikai hatásokat optimalizálják a fenntarthatóság szempontjait figyelembe véve. Nem igényelhet támogatást az a vállalkozás, melynek bevétele 50%-ot meghaladóan mezőgazdasági tevékenységből származik.
- b) Kiválasztási kritériumok: Hozzájárul a munkahelyteremtéshez vagy megtartáshoz. Közvetlenül szolgálja a vidéki gazdaság fejlődését, térségi-helyi szabadidős szolgáltatást hoz létre vagy emeli annak minőségét. Közvetlenül hozzájárul a Völgy Vidék térség helyi sajátosságai, a szabadidős desztináció hálózat és menedzsment szervezet, valamint a Völgy Vidék Termék és védjegy megismertetéséhez és erősítéséhez.

8. *Tervezett forrás:*

- a) Intézkedésre allokált forrás nagysága: 70.000.000 Ft
- b) Támogatás aránya: Vállalkozás (mikro és kis) 50%, Közösségi gazdaságfejlesztés 75%
- a) Projektméret korlátai: min. 500.000 Ft, de max. 10.000.000 Ft támogatás
- c) Támogatás módja: vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás, előleg igénybe vehető.

9. *Megvalósítás tervezett időintervalluma:* 2016. II. félév – 2020. II. félév

10. *Kimeneti indikátorok:* teremtett munkahelyek száma (FTE), támogatott vállalkozások száma (db), új és továbbfejlesztett rekreációs szolgáltatások száma (db), szabadidős desztináció menedzsment szervezet taglétszáma (db)

- a) Támogatott projektek száma (db): 14-40
- b) Támogatott kedvezményezettek száma típus szerint (db): 2-4 induló vállalkozás, 8-20 mikro- és kisvállalkozás, 2-8 adószámmal rendelkező magánszemély, 2-8 nonprofit gazdasági társaság

8.1.3 Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai

1. *Az intézkedés megnevezése:* Helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai

2. *Specifikus cél:* Bővülő térségi és helyi gazdaság a Völgy Vidéken

3. *Indoklás, alátámasztás:* A térségben évek óta csökken az egyéni vállalkozások és az őstermelők száma, ami szerencsésen együtt jár a társas vállalkozások számának emelkedésével. A LEADER 2007-13 időszak közötti végrehajtásának tapasztalatai szerint egyre többen foglalkoznak helyi termékekre épülő élelmiszergazdálkodással és kézműves termékek előállításával zömében kisipari, háziipari jelleggel. Ezeknek a termékeknek az előállítása bővíti a főállású alkalmazás mellett az alternatív foglalkoztatási formákat, valamint a fő jövedelemszerzés mellett kiegészítő jövedelmeket teremt. A termelés mennyiség és a termékpaletta bővítése és a feldolgozottság szintjének emelése, az értékesítési piacok helyben tartása, valamint az itt élőkhez történő eljuttatás formáinak szélesítése ugyanakkor kiemelt feladatként jelentkezik. A helyiek és a térségbe érkezők számára helyben igénybe vehető kis volumenű szolgáltatásokat nyújtók szintén növelik a térségi foglalkoztatást, hozzájárulnak az életkörülmények javulásához, színesítik a szolgáltatási palettát, támogatják a lakossági tépályák végpontjainak helyi szinteken, valamint az adózott jövedelmek helyi gazdaságban történő maradását. A *”Gazdasági helyzetkép a Völgy Vidéken”* és *„A Völgy Vidék helyi termékei és fejlesztési lehetőségeik”* c. tanulmányokban foglaltak, a vállalkozói fórumon elhangzott vélemények, hozzászólások és a vállalkozások részéről beérkező projektjavaslatok is támogatják az intézkedést.

4. *Támogatható tevékenységterületek meghatározása:* a térség helyi sajátosságait erősítő alulreprezentált kisebb vállalkozási formák segítése a következő gazdaságfejlesztési tevékenységeik

támogatásával: épület felújítása, bővítése vagy korszerűsítése; terület-előkészítés és területrendezés; infrastrukturális beruházások; gép- és eszközbeszerzés; képzési költségek; marketingkommunikációs tevékenységek; hálózati tagdíj és védjegyhasználat költségei; egyéb költségek.

5. *Kiegészítő jelleg, lehatárolás:* Az intézkedés speciális célja a hálózatosodás és a saját márka erősítése a Völgy Vidék Termék Hálózat működtetésén és a Völgy Vidék Termék védjegy alkalmazásán keresztül is. Az intézkedés kizárólag a hálózatban résztvevő szereplők hálózati szerepvállalásához kötődő fejlesztéseinek megvalósításához biztosít keretet. A hálózati tagok további fejlesztéseiket a VP más intézkedései keretében kell, hogy végrehajtsák, akárcsak a nem tag térségi szereplők (VP 4.2.1., 6.2.1, 6.3.1, 6.4.1, 16.3.1. és 16.4.1).

6. *Jogosultak köre:* Induló vállalkozás, mikro- és kisvállalkozás, őstermelő, adószámmal rendelkező magánszemély, nonprofit gazdasági társaság, civil és egyházi szervezet.

7. *Kiválasztási kritériumok, alapelvek:*

- a) Alapelvek, definíciók: A helyi termék, a helyi szolgáltatás, a Völgy Vidék Termék Hálózat és a Völgy Vidék Termék tanúsító védjegy definíciói, a rendszerleírás és a működési elveik megtalálhatók a következő honlapon szereplő vonatkozó – helyi termékes, védjegy arculati és a védjegyhasználatot szabályozó – tanulmányokban: www.volgyvidek.hu/tanulmanyok.html
- b) Kiválasztási kritériumok: Hozzájárul a munkahelyteremtéshez vagy megtartáshoz. Közvetlenül szolgálja a vidéki gazdaság fejlődését, helyi terméket vagy szolgáltatást hoz létre, annak feldolgozottsági szintjét vagy minőségét emeli. Közvetlenül hozzájárul a Völgy Vidék térség helyi sajátosságainak, a helyi termék és szolgáltatási hálózatának, a Völgy Vidék Termék és védjegy megismertetéséhez és erősítéséhez. Nem lehet piactorzító, kiszorító, helyettesítő hatása a fejlesztésnek. Nem igényelhet támogatást az a vállalkozás, melynek bevétele 50%-ot meghaladóan mezőgazdasági tevékenységből származik.

8. *Tervezett forrás:*

- a) Intézkedésre allokált forrás nagysága: 70.000.000 Ft
- b) Támogatás aránya: Vállalkozás (mikro és kis) 50%, Közösségi gazdaságfejlesztés 75%
- c) Projektméret korlátai: min. 500.000 Ft, de max. 10.000.000 Ft támogatás
- d) Támogatás módja: vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás, előleg igénybe vehető.

9. *Megvalósítás tervezett időintervalluma:* 2016. II. félév – 2020. II. félév

10. *Kimeneti indikátorok:* teremtett munkahelyek száma (FTE), támogatott vállalkozások száma (db), új és továbbfejlesztett helyi termékek és szolgáltatások száma (db), VVTH taglétszáma (db)

- a) Támogatott projektek száma (db): 14-40
- b) Támogatott kedvezményezettek száma típus szerint (db): 2-8 induló vállalkozás, 6-14 mikro és kisvállalkozás, 2-6 őstermelő, 3-8 adószámmal rendelkező magánszemély, 1-4 nonprofit gazdasági társaság, civil és egyházi szervezet.

8.1.4 Az életminőség javítását, a jól-létet és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések

1. *Az intézkedés megnevezése:* Az életminőség javítását, a jól-létet és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések

2. *Specifikus cél:* Élhető és fenntartható völgyvidék térség

3. *Indoklás, alátámasztás:* Az épített és a természeti környezet kedvező állapota nélkülözhetetlen az életminőség javításához a Völgy Vidék térségben, kiemelten a kistelepüléseken, illetve fejlesztésük szükséges azt szolgáló rendszerek működéséhez, a szabadidő-gazdaság fejlesztéséhez. A környezet természeti elemei több esetben csak átlagos vagy az alatti, míg épített elemei zömében leromlott állapotban vannak, amelyek rontják a tájképi szépséget és csökkentik a településképi összhangot. A környezet rendezettségét, a természeti élőhelyek védelmét, egységes megjelenését, arculatát szolgáló innovatív kisléptékű beruházásokat az épület-, gép- vagy infrastruktúra-fejlesztések háttérbe szorítják a 2014-2020-as időszak operatív programjainak támogatásai között is. A vidéki önkormányzatoknak, egyházi és civil közösségeknek ugyanakkor ezek megtervezésére és kialakítására is szűkösek az anyagi és emberi erőforrásaik, pedig az életminőségre gyakorolt jelentős hatásuk elvitathatatlan. „A Völgy Vidék természeti és épített értékei”, „A Völgy Vidék népességmegtartó ereje” és „A tehetséggondozás és a művészetoktatás helyzete a Völgy Vidéken” c. tanulmányokban foglaltak, a fórumokon és az egyéb

kommunikációs felületeken az önkormányzati szereplők részéről a települési és táji rendezettség kapcsán elhangzottak, valamint a részükről beérkező projektjavaslatok is alátámasztják az intézkedés relevanciáját.

4. *Támogatható tevékenységterületek meghatározása:* a testi és lelki jól-lét növelését szolgáló közösségi beruházások a környezetbe az önkormányzati és civil szféra következő tevékenységeinek támogatásával: terület-előkészítés és területrendezés; infrastrukturális beruházások; eszközbeszerzés; képzés; marketingkommunikációs tevékenységek; terv- és tanulmánykészítés; egyéb költségek.

5. *Kiegészítő jelleg, lehatárolás:* Az intézkedés speciális célja olyan kisebb léptékű települések és társadalmi-gazdasági szférák közti együttműködésre épülő beruházások megvalósítása a természeti és az épített környezet elemeibe, amelyek innovatívak, fenntarthatók, mintaértékűek és egységes Völgy Vidék térségi identitásformáló hatásuk van. És ezeken keresztül mégis nagyobb mértékben tudnak hozzájárulni a helyi közösségek életminőségéhez, a táj- és településkép javításához, valamint a lakosság testi és lelki jól-létéhez.

6. *Jogosultak köre:* települési önkormányzat, települési önkormányzati társulás, nemzetiségi önkormányzat, egyházi szervezet, civil szervezet.

7. *Kiválasztási kritériumok, alapelvek:*

- a) Alapelvek, definíciók: A fejlesztés a települési önkormányzat és több szféra (köz, civil és üzleti) tevőleges együttműködésével kell, hogy megvalósuljon, bizonyíthatóan innovatív és fenntartható kell, hogy legyen, valamint identitásteremtő és imázs-formáló hatású, azaz nagyobb mértékben járuljon hozzá a táj- vagy településkép javításához.
- b) Kiválasztási kritériumok: Hozzájárul a munkahelymegtartáshoz. Közvetlenül szolgálja a környezet fejlesztését vidéken új értéket létrehozva vagy a meglévők állapotának javításával. Nagyobb mértékben járul hozzá a Völgy Vidék térség helyi sajátosságaihoz és az életminőséghez az identitás és az imázs növelésén keresztül. A projektet kizárólag több támogatható tevékenység együttes megvalósításával, valamint több település vagy több társadalmi-gazdasági szféra együttműködése keretében lehet megvalósítani. A VP 7.2.1. és 7.4.1. pályázati kiírásokban, valamint a KEHOP 1-4 és a TOP 1-5 kódszámmal kezdődő konstrukcióiban meghatározott támogatható tevékenységek megvalósítására nem nyújtható be támogatási igény kizárólag abban az esetben, ha a projektméret nem éri el a párhuzamos konstrukcióban meghatározott minimális projektméretet, vagy ha olyan szervezet az igénylő, amely nem jogosult támogatásra a párhuzamos konstrukcióban. A következő belső korlátokat szükséges tartani a projekt összköltségvetésének arányában: eszközbeszerzés 50%, marketingkommunikációs tevékenységek 40%, képzés 30%, rendezvényszervezés 30%, terv- és tanulmánykészítés 20%.

8. *Tervezett forrás:*

- a) Intézkedésre allokált forrás nagysága: 100.000.000 Ft
- b) Támogatás aránya: 75%
- c) Projektméret korlátai: min. 1.000.000 Ft, de max. 6.500.000 Ft támogatás
- d) Támogatás módja: vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás, előleg igénybe vehető.

9. Megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017. I. félév – 2018. II. félév

10. Kimeneti indikátorok: rendszeresen karbantartott terület nagysága (nm), megtartott munkahelyek száma (db), területrendezési beruházások száma (db), támogatott szervezetek száma (db)

- a) Támogatott projektek száma (db): 15-35
- b) Támogatott kedvezményezettek száma típus szerint (db): 8-16 települési önkormányzat, 1-2 települési önkormányzati társulás, 1-4 nemzetiségi önkormányzat, 1-5 nonprofit gazdasági társaság, 1-5 egyházi szervezet, 3-5 civil szervezet

8.1.5 Községi szolgáltatási és együttműködési programok megvalósítása a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében

1. *Az intézkedés megnevezése:* Községi szolgáltatási és együttműködési programok megvalósítása a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében

2. *Specifikus cél:* Erős, együttműködő és teremtő kisközösségek a Völgy Vidéken

3. *Indoklás, alátámasztás:* Több településen problémát okoz a helyi közösségek térségi együttműködésének hiánya, mivel az érdektelenség, a motiválatlanság, a városi szokások átvétele, a részvételre épülő közösségi helyett az egyéni elektronikus megoldások preferálása vált jellemzővé a kultúrafogyasztás területén is (pl. online és házi mozizás, digitális könyvtár és e-könyv, online játékok, mobil applikációk, virtuális utazás). A térség települései ugyanakkor igen gazdagok a kulturális örökség épített értékeiben és reneszánszát éli a hagyományok ápolása, a népi és úri szokások felelevenítése, a természet értékeihez, rendjéhez és a mindennapi tevékenységekhez kapcsolódó rendezvények, kulturális események szervezése. A közösségformálás alapvető erőforrásai, intézményei, eszközei és alakító szereplői mindenhol rendelkezésre állnak, ugyanakkor az eredményei mégis eltérőek a helyi köz, magán és civil aktivitások, összefogások, lokális mentalitások nagyfokú különbözősége miatt. Folyamatosan szükség van a kisközösségek innovatív jellegű tematikus közösségi szolgáltatásnyújtásainak profilizálására, erősítésére, támogatására és eszközfejlesztésére, valamint az esélyegyenlőség szempontjait szem előtt tartó, a felzárkózást segítő, a környezetet fenntartható módon fejlesztő és a különféle szempontból hátrányos helyzetű csoportokat egyedülként megcélzó program- és fejlesztési projektek szervezésére. Célszerű a szűkös támogatásokat ezekre a területekre összpontosítani, a korábban kérdőívvel és a tervezést támogató lakossági fórumokon megszólított megkérdezettek véleménye szerint is.

4. *Támogatható tevékenységterületek meghatározása:* a teremtő és szolgáló civil kurázsit, a szélesedő közösségi szolgáltatásokat és a kulturális sokszínűség növelését szolgáló kreatív és innovatív helyi szolgáltatás-nyújtások, programszervezések speciális témában vagy célcsoportok számára az önkormányzati és civil szféra következő tevékenységeinek támogatásával: civil közösségi szolgáltatásfejlesztés és eszközbeszerzés költségei; szakmai programok és projektek megvalósítási, szervezési; rendezvényszervezés költségei; képzési költségek; marketingkommunikációs tevékenységek; egyéb költségek.

5. *Kiegészítő jelleg, lehatárolás:* Az intézkedés célja egyrészt a meglévő kreatív és innovatív közösségi szolgáltatások térségi együttműködésen alapuló fejlesztése, amelyek témájukban a felzárkóztatást, az egészséget, az esélyegyenlőséget vagy a hátrányos társadalmi helyzetek hatásainak mérséklését célozzák meg, különös tekintettel a hátrányos helyzetű célcsoportokra, továbbá bizonyíthatóan Völgy Vidék térségi közösségi identitásformáló vagy térségi társadalmi integrációs hatásuk van (*civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés*). Másrészt olyan térségi-helyi rendezvények, képzések, események, programok szervezése, amelyek kizárólagos célcsoportját hátrányos helyzetű csoport alkotja vagy témájukban a felzárkóztatást, az egészséget, az esélyegyenlőséget vagy a hátrányos társadalmi helyzetek hatásainak mérséklését célozzák meg (*térségi, helyi programszervezés*).

6. *Jogosultak köre:* egyházi szervezet, civil szervezet, nonprofit gazdasági társaság, nemzetiségi önkormányzat.

7. *Kiválasztási kritériumok, alapelvek:*

a) Alapelvek, definíciók:

Civil segítő közösségi szolgáltatás: bárki számára ingyenesen vagy mérsékelt térítési díj, hozzájárulás ellenében igénybe vehető nyilvános civil segítő (szociális, egészségi, pasztorális, kulturális) közösségi szolgáltatás, amelyet civil szervezet vagy közösség nyújt a közszolgáltatásokat kiegészítő jelleggel.

Térségi programszervezés: A térségi programszervezés célcsoportját a térség egészét célozza meg, bizonyíthatóan kreatív és innovatív, valamint térségi identitásteremtő és imázs-formáló hatású kell, hogy legyen, azaz szélesebb körű látogatói vonzereje révén a fejlesztése nagyobb mértékben járuljon hozzá a Völgy Vidék térség ismertségéhez.

Helyi programszervezés: esemény(sorozat), rendezvény(sorozat) vagy képzés(sorozat) elsődlegesen kulturális, környezetvédelmi, sport, oktatási-képzési, közbiztonsági, állategészségügyi vagy egyéb területen.

Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok a VVK HFS értelmezésében: 0-18 évesek, 25 év alatti pályakezdők, 50 évnél idősebb munkavállalók, 60-x évesek, nők, testi vagy szellemi fogyatékkal élők, mozgásukban korlátozottak és megváltozott munkaképességűek, alacsony iskolai végzettségűek, szakképzetlenek, munkanélküliek, romák, nagycsaládosok,

foglalkoztatást helyettesítő támogatásból élők, legalább két tíz éven aluli gyermeket nevelők, GYES/GYED-ről visszatérők.

- b) Kiválasztási kritériumok: A *civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés* hozzájárul az együttműködésen alapuló civil segítő közösségi szolgáltatások elterjedéséhez elsősorban szociális, kulturális és egészségügyi területen. Civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés esetén olyan szervezet jogosult támogatásra, amely a pályázat benyújtásakor minimum 1 fő bejelentett foglalkoztatottat alkalmaz legalább heti 20 órás főállásban, és ezt munkaszerződés mellékelésével igazolja a pályázat benyújtásakor. Civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés esetén kizárólag egynél több település egynél több megvalósítási helyét érintő fejlesztések támogathatók. Civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés esetén a pályázat benyújtásakor mellékelni kell részletes szolgáltatásfejlesztési tervet.

A *térségi programszervezés* nagyobb mértékben járul hozzá a Völgy Vidék térség sajátosságaihoz és az életminőség javulásához a térségi identitás és az imázs növelésén keresztül. Térségi programszervezés esetén kizárólag egynél több település egynél több megvalósítási helyét érintő fejlesztések támogathatók. Térségi programszervezés esetén a pályázat benyújtásakor mellékelni kell együttműködési megállapodást és részletes térségi programtervet. A térségi programszervezés kizárólag részletes program terv és együttműködési megállapodás csatolásával nyújtható be a pályázat benyújtásakor. Kötelező részeleme a Völgy Vidék név feltüntetése a rendezvény promóciós tevékenységében, a rendezvény térségi webes, illetve plakátos, szórólapos meghirdetése és a térségi helyi termékek és Völgy Vidéki kiadványok.

A *helyi programszervezés* hozzájárul a kulturális javakhoz való szélesebb hozzáféréshez, a társadalmi integrációhoz, a felzárkóztatáshoz, a hátrányos helyzetek hatásainak mérsékléséhez, az esélyegyenlőséghez és a környezeti fenntarthatósághoz. Közvetlenül szolgálja a kulturális sokszínűséget és a társadalmi környezet fejlesztését vidéken, új érték létrehozásával vagy a meglévő állapotának javításával. Helyi programszervezés esetén a pályázat benyújtásakor mellékelni kell részletes programtervet.

8. Tervezett forrás:

- a) Intézkedésre allokált forrás nagysága: 75.500.000 Ft
- b) Támogatás aránya: 85%
- c) Projektméret korlátai:
 - 1) Civil segítő közösségi szolgáltatásfejlesztés: min. 500.000 Ft, de max. 4.000.000 Ft támogatás
 - 2) Térségi programszervezés: min. 500.000 Ft, de max. 1.500.000 Ft támogatás
 - 3) Helyi programszervezés: min. 100.000 Ft, de max. 750.000 Ft támogatás
- d) Támogatás módja: vissza nem térítendő támogatás, hagyományos költségelszámolás, előleg igénybe vehető.

9. Megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017. I. félév – 2020. I. félév

10. *Kimeneti indikátorok*: térségi események, szolgáltatások száma (db), helyi események, szolgáltatások száma (db) támogatott kisközösségek száma (db), elért hátrányos helyzetű csoportok száma (db)

- a) Támogatott projektek száma (db): 20-40
- b) Támogatott kedvezményezettek száma típus szerint (db): 1-2 települési önkormányzati társulás, 1-3 nemzetiségi önkormányzat, 15-20 civil szervezet, 2-10 egyházi szervezet, 1-5 nonprofit gazdasági társaság

A cselekvési tervben a Vidékfejlesztési Program és más operatív programok intézkedéseivel is számolunk (*Kiegészítő információk 5.*).

8.2 Együttműködések

Az együttműködések tervezett tématerületei

A Völgy Vidék együttműködésének tervezett kiemelt tématerületei a következők:

- Völgy Vidék identitását növelő kulcsfejlesztések az önkormányzati társulásokkal és a Völgy Vidék Szabadidős Desztinációs és Helyi Termék Menedzsment Szervezettel
- A Völgy Vidék Szabadidős Desztinációs és Helyi Termék Menedzsment Szervezet és hálózat létrehozása
- Völgy Vidék tanúsító védjegy bevezetése és működtetése a térségi és helyi termék előállítókkal és szolgáltatókkal és a Völgy Vidék Szabadidős Desztinációs és Helyi Termék Menedzsment Szervezettel
- Völgy Vidék Termék Hálózat a térségi és helyi termék előállítókkal és szolgáltatókkal és a Völgy Vidék Szabadidős Desztinációs és Helyi Termék Menedzsment Szervezettel

A Völgy Vidék együttműködésének további tématerületei a következők:

- Völgy Vidék hálózatok népszerűsítése
- Völgy Vidéki információszolgáltatás, program és marketing tevékenység összehangolása
- A Völgy Vidéki kapcsolódó fejlesztések összhangjának a szakmai támogatása
- A Völgy Vidéki szolgáltatások és gazdaság versenyképességének az erősítése

Az együttműködések specifikus célja

Az együttműködések a Völgy Vidék térség külső és belső identitásának célzott és tudatos többszintű szakmai erősítését szolgálják. De közvetve mind a négy specifikus célhoz hozzájárulnak.

A szakmai együttműködések kiemelt térségi és külső partnerei

A Völgy Vidék térség együttműködésének kiemelt térségi együttműködési partnerei a következő szervezetek:

- a Völgy Vidék Közösség tagjai
- a Völgy Vidék Közösség stakeholderei (érdekgazdái):
 - a Völgy Vidék térség önkormányzatai, önkormányzati társulásai
 - a Völgy Vidék térség vállalkozásai és magán személyei
 - a Völgy Vidék térség civil és egyházi szervezetei
 - a Völgy Vidék térség szakhatóságai és közszolgáltatási szervezetei
 - a Völgy Vidék térség fejlesztési és tanácsadó szervezetei, speciális szakemberei
- a Völgy Vidék térség egyéb kapcsolódó szereplői

A Völgy Vidék térség együttműködésének kiemelt, térségen kívüli együttműködési partnerei a következő szervezetek:

- a ME VP IH, az FM, a Lechner Lajos Tudásközpont, az NGM és az MNVH
- a Széchenyi Programiroda, a Fejér Megyei Önkormányzat és a kapcsolódó Térségi fejlesztési szervezetek
- Megyei és járási kormányhivatalok
- a Velencei-tavi Térségi Desztináció Menedzsment Szervezet és más TDM szervezetek
- Vértes térség szervezetei
- Duna-Ipoly Nemzeti Park, Regionális és Országos Vízügyi Igazgatóság
- Országos hatáskörű szervezetek és háttérintézmények
- Külső tanácsadó és fejlesztő szervezetek, szakmai beszállítók
- Potenciális beruházók, feldolgozó és értékesítési szervek
- Potenciális média és kommunikációs szervezetek

2016-2020 között a VVK a kiemelt szakmai partnerek egyes tagjaival Stratégiai Együttműködési Megállapodások megkötését is tervezi.

A LEADER nemzeti szintű együttműködések kiemelt céljai

A nemzeti szintű LEADER együttműködések kiemelt célja a LEADER térségek közötti együttműködések és jó gyakorlatok, megoldások megismerésének és adaptációjának a támogatása és

lehetővé tétele. Amely az információ megosztáson túl kiterjed fejlesztési minták és know-how-k cseréjére és megosztására, a tervezési, fejlesztési, monitoring, értékelési, kommunikációs és nyilvánossági, partnerségi feladatokra is. Valamint a LEADER források keretein belül és azon kívül is közös pályázatok benyújtását, s ezen keresztül közös fejlesztések megvalósítását teszi lehetővé.

A LEADER nemzetközi szintű együttműködések kiemelt céljai

A nemzetközi szintű LEADER együttműködések már ezelőtt is jelentősek voltak a VVK életében. A jövőben cél lehet további nemzetközi együttműködések és lehetőség szerint közös LEADER nemzetközi együttműködési pályázatok elnyerése. Kiemelt cél olyan térségek közötti nemzetközi együttműködések megvalósítása, amelyek megegyeznek a hazai területekkel, fókuszálva a nemzetközi jó gyakorlatok átvételére és tapasztalatok megosztására. Nemzetközi kapcsolatok között szereplő külföldi LEADER szervezetek, elsősorban a következő országok közül választva: hasonló helyzetű közép európai vagy V4-es, (kiemelten például németországi, ausztriai, vagy cseh, lengyel, illetve szlovákiai vagy romániai magyar szervezet), vagy más európai térségi (kiemelten spanyolországi vagy olasz szervezet, finnországi vagy észtországi szervezet).

Az együttműködések indoklása és alátámasztása

A Völgy Vidék Közösség már a 2007-2013-as időszakban is nagy hangsúlyt fektetett mind a térségi, mind a térségek közötti és a nemzetközi együttműködések megvalósítására, fejlesztésére.

Térségi és térségek közötti együttműködésre épülő projektjeink voltak a következők: *Sajtút hálózat* kialakítása, mely mintaprojekt a sajtókészítés bemutatását és a sajtófogyasztás népszerűsítését célozta; *Vadkacsa kerékpáros térkép* elkészítése, amely a Velencei-tó LEADER térséggel való turisztikai célú együttműködéssel valósult meg. Mindkettő a HVS céljait támogatta, mint a helyben élő és termelő emberek munkáinak népszerűsítése, illetve a térség természeti és kulturális értékeinek megismertetése. Nemzetközi együttműködés keretében valósult meg a *Zene határok nélkül* program, amely rendezvénysorozat a helyi emberek kulturális értékeinek kifejezése és más kultúrák megismerése HVS cél megvalósításához járult hozzá.

A Völgy Vidék közösség számára a térségi és térségen kívüli szakmai és egyéb együttműködések a térség fejlesztésének, külső és belső identitásának célzott és tudatos többszintű szakmai megerősítését szolgálják. Az elmúlt években több tanulmányúton volt módja részt venni a Völgy Vidék Közösség tagjainak. A LEADER szervezetek közötti információ és jó gyakorlatok megosztása kiemelten fontos és erős a következő LEADER szervezetek irányában:

- *Ráckevei LEADER Szervezet, Velencei LEADER Szervezet, Éltető Balaton-felvidékért Egyesület, Zala Termárvölgye Egyesület, A „Bakonyért” Vidékfejlesztési Akciócsoport Egyesület, Somló-Marcalmante-Bakonyalja LEADER Akciócsoport*

A nemzeti és nemzetközi együttműködések során 2014-2020-as tervezési és fejlesztési időszakban a következő tevékenységek támogatására van szükség: *információ megosztás és tapasztalatcsere, tervezési megoldások megosztása, jó gyakorlatok megosztása, fenntartható fenntartási és működtetési sikeres megoldások megosztása, kölcsönös egyeztető ülések, közös konferenciák szervezése és lebonyolítása, nemzetközi és nemzeti vásárokon való közös részvétel, védjegyrendszerek és információs rendszerek részbeni egységesítése, kölcsönös turisztikai és térségi-helyi termék marketing, program és információs támogatása, kiemelten a környező térségek LEADER szervezetei és TDM szervezetei tekintetében, térségi-helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítése, promóciója, kölcsönös értékesítése, közös, adaptálható szolgáltatások, informatikai és alkalmazás fejlesztések.*

Ezek a VVK illetékességi területén élők helyi (területi) identitástudatának erősítését szolgálják, hiszen

- a *helyi, térségi* együttműködésen alapuló projektek során saját alaptevékenységüknek megfelelően valósítják meg saját céljaikat;
- a *térségek közötti és nemzeti szintű* együttműködésekben kifejezhetik a Völgy Vidékre jellemző egyedi tulajdonságaikat;
- a *nemzetközi* együttműködések során erősíthetik nemzeti jellegüket, és megerősíthetik magyarságtudatukat.

A jelen HFS specifikus céljait egyszerre valósítják meg az együttműködésekben alapuló projektek: (1) közvetlenül erősítik a térségben élők identitástudatát, (2) elősegítik a helyi, térségi gazdaság fejlődését az által, hogy felkeltik az érdeklődést a térség termékei és szolgáltatásai iránt, (3) növelik szubjektív

életminőség értékelését (jól-lét percepció) a helyben élők számára, valamint (4) erősítik a társadalmi tőkét a kulturális kötődések kialakításán keresztül. Mindezek leginkább a 3. átfogó cél megvalósuláshoz járulnak hozzá közvetlenül, amely alapvető LEADER-célként is megfogalmazható.

8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretek

A Völgy Vidék Vidékfejlesztési Közösség Közhasznú Egyesület azzal a céllal jött létre 2008 őszén, hogy társadalmi szervezetként összefogja a Váli-víz és a Szent László-patak völgye, a Vértesalja és az Etyeki dombság egymással szomszédos települési önkormányzatait, valamint a területükön működő intézményeket, vállalkozásokat, civil szervezeteket és vidékfejlesztésért elkötelezett magánszemélyeket. Az egyesület elsődleges célkitűzése a vidékfejlesztéssel összefüggő tevékenységek ösztönzése és az ebben érdekeltek széleskörű partnerségének megteremtése.

Az egyesületet 45 alapító tag hozta létre, akik elnökké Vál község polgármesterét választották. A taglétszám 2012 elejére meghaladta a 70-et, majd egy konszolidációs időszakot követően 2013 elejére 60 alá süllyedt, hogy egy belső átalakulást követően ismét növekedésnek induljon. A jelenlegi – 2015.12.31.-i állapot szerinti – 81 tag közül, a jogosultság területén élő/működő tagok száma 73, ebből 23 tag az üzleti és 16 tag a közszférát (31,50 és 21,91%), illetve 34-en a civil szférát képviselik (46,57%). Az egyesület tevékenységét tíztagú elnökség irányítja és háromtagú felügyelő bizottság ellenőrzi. A kezdeti elnökség mandátuma 2 év után, 2010 őszén járt le, utána 4 évre Mány község polgármesterét választotta elnökké a közgyűlés, de az elnökség és a felügyelő bizottság egy-egy tagjának is megváltozott a személye. Az egyesület alapszabálya 2014 folyamán igazodott az időközben jelentősen megváltozott jogszabályi környezethez és a tagi elvárásokhoz, majd az ezt követő tisztújítás során Vál község polgármestere lett az egyesület új elnöke. Az időközben lemondott felügyelőbizottság újjáalakult és két lépcsőben az elnökség személyi összetétele is teljesen megváltozott (7 új tag), a képviselt szférák arányának megtartása mellett (30-30% köz- és üzleti szféra, 40% civil szféra). Az egyesület tisztségviselői – az elnököt és a munkaszervezet-vezetőt leszámítva – önkéntesen, térítés nélkül látják el tevékenységüket.

A Völgy Vidék Közösség elsődleges feladata az Európai Unió és hazai támogatású (HFS-be foglalt) vidékfejlesztési programok végrehajtásához kapcsolódó tevékenységek és feladatok megszervezése, ellátása. Megalakulása után a közösség helyet kapott az európai és hazai helyi vidékfejlesztési akciócsoportok között, akkreditált közreműködő szervezetként részt vesz az Európai Unió LEADER programja végrehajtásában. 2007-13 között támogatáskezelő is végzett a DIT ÚMVP III. tengelyének nem horizontális intézkedései keretében az Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, mint kifizető ügynökség által delegált feladatellátás keretében. E feladatai során – az Irányító Hatósággal és a Kifizető Ügynökséggel együttműködve – támogatások eljuttatását végzi alulról jövő helyi kezdeményezésekhez. Ez 2013-ig összességében mintegy 4,13 millió Eurót tett ki, amely 2014-2020 között 1,17 millió Euróra csökkent. A LEADER támogatásokra érkező projektjavaslatok előzetes elbírálása céljából időszakosan – az elnökségnél szélesebb tagsági körre építő közgyűlési bizottságként – működik a 16 tagú Döntés-előkészítő Bizottság (VVK DEB).

Az egyesület, mint LEADER helyi akciócsoport önálló jogi személyiséggel nem rendelkező munkaszervezetet hozott létre már a megalakulásakor, amely – jelentősebb létszám és személybeli változások után – két fővel ma is működik és ellátja feladatait. Ezek elsődlegesen a helyi fejlesztési stratégia végrehajtásához kapcsolódó tevékenységek elvégzésére vonatkoznak, továbbá az egyesület ügyeinek és más vidékfejlesztéshez kapcsolódó feladatok ellátását, koordinációját jelentik. A munkaszervezet tagjai mindenkor magasan kvalifikált szakemberekből állnak, akik a vidékfejlesztéshez szorosan kapcsolódó területeken szerzett mesterdiplomákkal rendelkeznek. Munkatapasztalatokat korábban a civil, az üzleti és a közszférában egyaránt szereztek. A vezetőség és a munkaszervezet tagjai a térség különböző kistépeléseiben élnek, amely az alulról jövő kezdeményezések terén az átfogó területi rálátás lehetőségét is biztosítja. A munkaszervezet irodája a térség földrajzi középpontjában, Váiban található, a váli önkormányzattól bérelt és irodává átalakított önkormányzati lakásban.

A munkaszervezetben a vezetői, a menedzsment és az ügyintézői munkafolyamatok elkülönülnek, utóbbi fizikai jelleggel is szétválasztva. A kommunikációs, az önadminisztrációs, az Irányító Hatóság által előírt kötelezően ellátandó és az egyéb önként vállalt feladatokat az iroda munkatársai egymás közt megosztva végzik. A könyvelési, az informatikai, a jogi tanácsadási, az értékvédelmi és a takarítási

feladatokat külső vállalkozók látják el állandó megbízások formában. Eseti megbízások csak különböző speciális, a működéshez közvetlenül kapcsolódó szakfeladatok ellátása kapcsán merülnek fel (pl. munka- és tűzvédelmi oktatás, munkaegészségügy). A munkaszervezet a kötelező kérelemkezelési feladatokon túl a támogatási és kifizetési kérelmek, ill. monitoring jelentések benyújtásának támogatásával is segítette a projektgazdákat a korábbiakban. Az ilyen jellegű tanácsadást az iroda munkatársai telefonon, e-mailben, személyesen az irodában vagy a fejlesztés helyszínén végezték önkéntes alapon.

A munkaszervezet a továbbiakban is kiemelt fontosságúnak tekinti a Vidékfejlesztési Program támogatásaival kapcsolatos tanácsadást a LEADER program végrehajtásán túl is. Ugyanakkor ezt szintén nonprofit gazdálkodási alapon, elkülönítetten kell a továbbiakban szervezni, a több lábon állás jegyében, a szűkre szabott működési források kiegészítése és az egyéb önként vállalt – szintén elkülönített gazdálkodású – feladatok professzionális ellátása érdekében. A vidékfejlesztési támogatási rendszereket jól ismerő pályázatírókat és projektmenedzsereket szükséges bevonni a folyamatba kölcsönös érdekeltségi alapon, szoros együttműködéssel. A munkaszervezet működésbiztonságát hosszútávra megeremlítő további közösségi feladat a kidolgozott keretekkel rendelkező helyi termék hálózat és védjegy rendszer életre keltése és működtetése, a szabadidős desztináció menedzsment szervezet integrálása és feladatainak ellátása és a rendezvényszervezés, amelyeket hasonló elvek mentén lehet szervezni. Kiegészítő – bevételt nem vagy csak részben termelő – elemek a térségen belüli, a térségek közötti és a nemzetközi együttműködési, valamint a tematikus saját projektek végrehajtása, a civil tanácsadás és a kulturális programok térségi összefogása, megjelenítése.

A munkaszervezet ellátja az egyesület kommunikációs feladatait is, rendszeresen közöl híreket a helyi és megyei lapokba és a vidékfejlesztési szervezetek hivatalos honlapjaira. A Völgy Vidék Közösség az iroda munkatársai által folyamatosan frissített saját honlappal rendelkezik (www.volgyvidek.hu). A honlap portálszerű továbbfejlesztéssel, a tagszervezetek adatainak megjelenítésével, újabb vidékfejlesztési szakmai tárgyú információk, linkek közzétételével, a partnerszervezetek híreinek, eseményeinek rendszeres közzétételével, stb. a térség kiemelkedő információhordozójává válhat, ahol a helyi vidékfejlesztési témához kapcsolódó minden ismeret egy helyen lesz megtalálható.

Az akció csoport az egyesület civil együttműködéseket is ösztönzi a korábbi közkinccs szekcióként és egyben nyitott műhelyként működő kulturális kerekasztal feladatainak továbbvitelével, és – a lehetőségeihez mérten – évente kiadja a térség kulturális eseményeit összefoglaló rendezvénynaptárt. A munkatársak stratégiai és pályázati tanácsadással is segítik a civil szervezetek munkáját. A VV hálózatban fogja össze a térség helyi élelmiszer és kézműves termék-előállítóit, lehetővé teszi számukra a különböző rendezvényeken való egységes arculatú közös megjelenést, az érdekképviselést, a tanúsító védjegy-használatot, ezzel egyfajta új közösséget is szervezve a térségben. Zajlik a szabadidő-gazdaságban, kiemelten a lovas és borturizmusban, illetve az ezekre épülő tevékenységekben érdekelt térségi együttműködésének megszervezése, partnerségének kialakítása is.

Az egyesület, az elnökség és a munkaszervezet tagjai rendszeresen találkoznak, egyeztetik az érdekeiket, közös képzéseken, rendezvényeken vesznek részt a régió helyi akció csoportjaival, továbbá számos egyéb nemzetközi, országos és térségi tudományos és szakmai fórumokon, rendezvényeken, megbeszéléseken, tanulmányúton, tapasztalatcserén vállalnak aktív szerepet.

8.4. Kommunikációs terv

Célcsoportok

A VVK legfontosabb célcsoportjai egyaránt kiterjednek a közvetlen tervezési és működési területre, illetve az azon kívüli, elsősorban a vonzáskörzetet, a térségi- és helyi termékek, a szabadidő-gazdaság és a különböző szolgáltatások értékesítését jelentő nagy vonzáskörzeti településekre, térségekre, melyek egyúttal a magasabb szintű közszolgáltatások és a munkahelyek legfontosabb biztosítói.

Közvetlen tervezési és működési területen belül:

- a Völgy Vidék HACS stakeholderei és tagsága
- a 16 település lakossága
- a 16 településen tevékeny önkormányzatok, önkormányzati fenntartású intézmények, vállalkozók, civil és egyházi szervezetek, egyéb közintézmények, szakmai szervezetek
- a Völgy Vidék térségi és helyi szakmai és fejlesztési partnerei

- együttműködő, de a LEADER programban nem jogosult települések (Bicske, Ercsi) aktorai

Közvetlen tervezési és működési területen kívül:

- a térségbe dolgozóként, beszállítóként, szakmai partnerként érkezők
- a térségbe látogatóként vagy turistaként érkezők
- a térség külső szakmai partnerei, stakeholderei
- országos és nemzetközi szakmai partnerek
- a környező térségek együttműködő és szakmai szervezetei (pl. Velence-tavi, Vértes térségi)
- a különböző külső fejlesztési partnerek
- a térség szolgáltatásai és térségi-helyi termékei, programjai, vonzerői iránt érdeklődők és tudatos vásárlók

A kommunikációs eszközök, tevékenységek típusának a bemutatása, beleértve a pályázók, potenciális projektgazdák és a szélesebb nyilvánosság tájékoztatásának a módját

A Völgy Vidék HFS végrehajtásában a lakosság, a vállalkozások, az önkormányzatok, a civil és egyházi szervezetek, illetve a vidékfejlesztésben érintettek részvételi lehetőségét számos, a teljes körű nyilvánosság elérését támogató intézkedés biztosítja a folyamat minden egyes elemére kiterjedően. A 2014-2020-as időszakra szóló végrehajtás során ezek elsősorban a következőkre terjednek ki: *hirdetmények, internetes közzététel, konzultációs lehetőségek különböző formáinak biztosítása, nyilvános döntések, megbeszélések és egyeztetések, ill. meghirdetett helyi lakossági fórumok, szakmai rendezvények, workshopok, kérdőíves és fókuszcsoporthoz megkérdezések, felmérések és adatszolgáltatási bekeresések.*

A nyilvánosságon belül a közterületi megjelenések növelését is tervezi a HFS, mely elsősorban a térség és a települések határain is megjeleníti, hogy a látogató a Völgyvidéken jár. Erre tájékoztató táblákat használ a VVK. Ez az eszköz a tájékoztatás mellett a térségi identitás erősítését is szolgálja.

*A legfontosabb folyamatosan végzendő IKT tevékenységek a kommunikációval kapcsolatban:*¹³

- weboldalon a szöveges statikus és dinamikus tartalmak, valamint a kereszthivatkozások folyamatos és rendszerszintű aktualizálása
- tagság, stakeholderek folyamatos, célzott, szűrt tájékoztatása, adatok folyamatos aktualizálása
- eseménynaptár és a közösségi oldalak folyamatos frissítése, összhangban a web portállal
- szükséges fejlesztések, beszerzések és informatikai biztonsági feladatok ellátása
- 2016-tól időszakos hírlevelek küldése (VVK Hírlevél periodikussá tétele)
- 2017-től a belső kommunikáció további fejlesztése
- 2017-től a külső kommunikáció további fejlesztése

A HACs dokumentumaihoz való speciális és a HACs információihoz való közérdekű hozzáférés biztosítása, visszacsatolási lehetőségek, ezek kezelésének és dokumentálásának a biztosítása

A Völgy Vidék HFS végrehajtásában elengedhetetlen a HACs *tájékoztatói, pályázati és szakmai dokumentumaihoz való speciális és biztonságos hozzáférés* széleskörű és speciális biztosítása, valamint a HACs-ról szóló információk *kétszintű, tagi és közérdekű* adatszolgáltatásának a folyamatos biztosítása. Ez utóbbit a web portálon keresztül kívánjuk biztosítani.

A Völgy Vidék HACs felé való visszacsatolási lehetőségeket írásos és webes rendszereken keresztül kívánjuk biztosítani, mind anonim, mind pedig nem anonim formában. A szakmai rendezvényekkel való elégedettséget résztvevői elégedettségi kérdőív rendszeres kitöltésével, míg a szervezet tevékenységét webes, írásos visszajelzésekkel, a panaszok dokumentálásával, rögzítésével, valamint online kérdőíves megkérdezéssel és fókuszcsoporthoz beszélgetésekkel kívánjuk biztosítani. Ezeket a dokumentumokat a munkaszervezet vagy saját maga, vagy az összeférhetetlenségi szempontok biztosítása miatt a tagok között felkért minimum két személy értékelésével végezteti el. A kapcsolódó dokumentumokat a munkaszervezet minimum hét évig megőrzi.

A kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és a humánkapacitások biztosítása

¹³ A legfontosabb információs és kommunikációs technológiai (IKT) eszközöket és azokkal kapcsolatos tevékenységeket, tervezett fejlesztéseket szemlélteti a 2. számú Melléklet táblázata

A VVK Egyesület vezető, ellenőrző szerveinek és a munkaszervezetnek az egységes kommunikációját az elkészülő rövid kommunikációs szabályzat szabályozza. A szükséges operatív szakmai feladatokat a munkaszervezet végzi, ennek teljes körűségéért és helyességéért a munkaszervezet vezetője a felelős. Külön kommunikációs szakmai végzettségű személyzet állandó biztosítása egyelőre nem megoldott, azt a munkaszervezet tagjai és az elnökségi egyeztetések, megállapodások és szokásjog alapján látják el. Igény és szükség szerint a munkaszervezet speciális kommunikációs szervezetet vagy személyt von be az egyes speciális kompetenciát igénylő IKT feladatok állandó vagy időszakos ellátására (pl. moderálás, webes fejlesztés, kiadványok nyomtatása, szerkesztése, grafikai és infografikai feladatok ellátása). A fentiek miatt is a VVK vezetői és munkaszervezetének tagjai számára kommunikációs, webes kompetencia és konfliktuskezelési képzések szervezése javasolt.

A HFS-el kapcsolatos kommunikációs tevékenységek indikatív ütemterve

A VVK HFS tervezésének és végrehajtásának tervezett lépéseit, igénybe venni kívánt eszközeit és indikatív ütemezését tartalmazza a következő táblázat.

IKT tevékenység	IKT eszközök, módszerek	Indikatív ütemezés
HFS tervezési partnerségi, nyilvánossági fórumok	email, honlap, személyes kommunikáció, kérdőíves megkérdezés, konzultációk	2015.04-2016.12., majd igény szerint folyamatosan
Elnökségi ülések	email, honlap, személyes kommunikáció	Folyamatosan, igény és szükség szerint
Közgyűlések	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	Folyamatosan, igény és szükség szerint
HFS Draft bemutatása az elnökségi ülésen	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	2016.02.29.
HFS Draft bemutatás a közgyűlésen	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	2016.03.16-i héten
HFS DRAFT webes társadalmisítás	email, honlap, rendezvények, kérdőíves megkérdezés	2016.03.16-i hét utánitól minimum 30 napig
HFS módosításainak az elfogadása az elnökségi ülésen	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	2016. április/május
HFS módosításainak az elfogadása közgyűlésen	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	2016. április/május
HFS pályázat 1. körös kiírása	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	2016. június-szeptember
HFS pályázati kiírások félévente a fejlesztési források kimerüléséig	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	félévente folyamatosan, az indikatív időszaki keretek kimerüléséig
HFS bírálati és hiánypótlási időszakok	email, honlap, személyes kommunikáció	2016. III-IV. negyedév, majd folyamatosan
HFS projektek megvalósítása, végrehajtási támogatása	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés	2017-2018, majd folyamatosan
HFS eredmény kommunikáció, jelentések, adatszolgáltatások	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés, felmérések, adatbekérések	2017-2018, majd folyamatosan
HFS felülvizsgálat	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés, felmérések/ kérdőívezések, adatbekérések, célzott tanulmányok és elemzések	2018-2019
HFS forrásfelhasználás és eredmények	email, honlap, személyes kommunikáció, rendezvényszervezés, felmérések/ kérdőívezések, adatbekérések, célzott tanulmányok és elemzések, kiadvány	2021-2022

A HFS-el kapcsolatos kommunikációs tevékenységek pénzügyi terve

A VVK Egyesület a tervezéshez és a végrehajtási időszakhoz kapcsolódó kommunikációt a rendelkezésre álló működési forrásokból kívánja fedezni. Ezek egyrészt a tervezésre biztosított forrásokból, valamint a LEADER program végrehajtásához kapcsolódó forrásokból és a tagi hozzájárulásokból kerülnek biztosításra. A szükséges kommunikációs és információ-szolgáltatási és koordinációs feladatokat a munkaszervezet munkatársai látják el teljes állásban, akik igény és szükség szerinti speciális kommunikációs és IKT fejlesztési feladatokra kompetens szervezetek és személyeket kérnek fel, bíznak meg. Ezek az összegek kiegészülnek a térségi marketing és identitás erősítését szolgáló, illetve speciális munkaszervezeti szolgáltatásokat biztosító feladatokkal (pl. Védjegy kommunikáció).

A tervezett kommunikációs tevékenység finanszírozása részben a rendelkezésre álló működési forrásból, részben adott projektek egyéb pályázati forrásaiból oldható meg. A tervezési időszak első éveiben több, később kevesebb kiadás várható. Ezért a 2016., 2017. években évente 1,5-1,5 millió forint, a további 2018., 2019. és 2020. években évente 1 millió forint kerül a költségvetésbe kommunikációs, animációs célokra. Ezek a kommunikációs tevékenységhez kapcsolódó animációs és dologi költségekre, technikai eszközök vásárlására, illetve kommunikációs szolgáltatás igénybevételére fordítódnak.

8.5. Monitoring és értékelési terv

Figyelem: A 8.5 fejezetet a végleges HFS benyújtásához szükséges kidolgozni!

A VVK HFS monitoring és értékelési feladatait elsődleges a VP 2014-2020-as és az IH monitoring és intézkedési terve központilag határozza meg. A feladatok egy része bizonyos időszakokként esedékes folyamatos végrehajtási és pénzügyi információ- és adatszolgáltatás, míg a feladatok másik része a végrehajtás egyes kiemelt mérföldkövekhez köthető feladatok.

A VV Közösség a fenti kötelező és központilag előírt feladatok mellett a jövőben is minden szakmai lépést meg tesz annak érdekében, hogy a következő, 2021-2027-es időszak tervezési feladataihoz is megfelelő térségi értékelési, monitoring és megalapozó szakmai anyagok álljanak majd rendelkezésre, kiemelten a Völgy Vidék Közösség szempontjából kiemelten fontos kulcsterületeken, legyenek ezek stratégiai anyagok, tanulmányok, adatbázisok, prognózisok vagy különböző értékelések, hatásvizsgálatok. A területi monitoring és értékelés elvek érvényesítése kapcsán jogszabályokban előírt módon és gyakorisággal elvégzésre kerülnek a tervezési dokumentumot és a térséget érintően előírt kötelező területi monitoring és értékelési fázisok, különösen vonatkozik ez az időszakosan elvégzett területi értékelésekre, a területi monitoringra és a területi hatásvizsgálatokra is.

8.5.1. A HFS-ben meghatározott indikatív kulcsindikátorok, az adatok forrása, a begyűjtés módja és gyakorisága

Az indikátor adatok forrása: Az HFS forrás-felhasználásához, végrehajtásához és eredményességéhez kapcsolódó *output és pénzügyi indikátor* adatok elsődleges forrásai a megkötött támogatási szerződések alapadatai, a támogatott végső kedvezményezettek által vállalt és megvalósított indikátorai lesznek a projektek megvalósításához kapcsolódó időközi és zárójelentések alapján.

A *teljesítmény és hatás indikátorok* elsődleges adatforrásai a lezárt projektek, az adó- és munkaügyi hivatal, a KSH adatok bázisán készülő TEIR térinformatikai adatszolgáltatások és a VVK saját adatszolgáltatásai lesznek. Szükség és igény esetén további adatbekéréseket végzünk és információszolgáltatást kérünk a projektgazdától, s szükség esetén térségi teljesítmény és hatásértékeléseket végzünk, végeztetünk el.

Kulcsindikátorok megnevezése	Adatok forrása	Begyűjtés módja	Gyakorisága	Megjegyzés
A támogatott kedvezményezettekre vonatkozó kulcsindikátorok:				
Támogatott kedvezményezettek száma - típusonként (db)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	Elektronikusan	évente	
A fejlesztések révén támogatott közösségek száma (db)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	Elektronikusan	évente	A projektben nevesített, illetve megcélzott közösségek száma alapján.

A fejlesztések outputjaira vonatkozó kulcsindikátorok:

Megvalósult fejlesztési projektek száma (db)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	Elektronikusan (illetve szükség szerinti helyszíni ellenőrzéssel)	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése alapján
Új és továbbfejlesztett turisztikai, rekreációs és szabadidős szolgáltatások száma (db)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	ugyanaz, mint a fenti	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése alapján
Új és továbbfejlesztett térségi, helyi termékek és szolgáltatások száma (db)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	ugyanaz, mint a fenti	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése alapján
A fejlesztések révén megvalósult VV részvénytulajdonosok és ezen résztvevők száma – típusonként (db)	Projektgazdák vállalásai és igazolt részvételi-belépő listák alapján	Elektronikusan	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése alapján
A fejlesztések által közvetlenül érintett hátrányos helyzetűek száma (fő)	Projektgazdák vállalásai és igazolt részvételi listák alapján	Elektronikusan	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése alapján
A fejlesztések révén fejlesztéssel, felújítással, rendezéssel és karbantartással érintett terület nagysága – típusok szerint (nm)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	Elektronikusan (illetve szükség szerinti helyszíni ellenőrzéssel)	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése alapján

A fejlesztések eredményeire és hatására vonatkozó kulcsindikátorok:

A fejlesztések által érintett támogatott látogató számának a változása - típusonként (fő)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	Elektronikusan (illetve szükség szerinti helyszíni ellenőrzéssel)	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése alapján
A fejlesztések által érintett támogatott bevételeknek a változása (Ft)	A támogatottak bekért adóbevallásai alapján	Elektronikusan	évente	A projektgazdák adóbevallása, illetve e-cégjegyzék adatok alapján
A fejlesztések révén létrejött új munkahelyek száma (FTE – fő)	Projektgazdák TSZ vállalásai és a munkaügyi szervek adatai alapján	Elektronikusan (illetve szükség szerinti helyszíni ellenőrzéssel)	évente	A projektgazdák időközi, illetve záró jelentése, valamint a munkaügyi szervezetek adatszolgáltatása alapján ugyanaz
A fejlesztések révén megtartott munkahelyek száma (FTE – fő)	Projektgazdák TSZ vállalásai és a munkaügyi szervek adatai alapján	Elektronikusan (illetve szükség szerinti helyszíni ellenőrzéssel)	évente	
VVK taglétszámának változása (db)	VVK tagsági nyilvántartási adatok alapján	Elektronikusan	évente	
VVK fenntarthatóságát szolgáló bevételek változása (Ft)	VVK éves beszámoló, pénzügyi nyilvántartások adatai alapján	Elektronikusan	évente	

Pénzügyi kulcsindikátorok:

A támogatási szerződéssel lefedett összforrások nagysága és szervezeti típusonkénti megoszlása (Ft)	TSZ-ek, illetve lezárt projektek zárójelentése alapján	Elektronikusan	évente	az MVH és a LEADER program megvalósítását támogató elektronikus felületből nyert pénzügyi adatok alapján
Teljesített kifizetések össz nagysága és szervezeti típusonkénti megoszlása (Ft)	MVH kifizetési adatok alapján	Elektronikusan	évente	ugyanaz
A pénzügyileg is lezárt projektek száma és szervezeti típusonkénti megoszlása (Ft)	MVH kifizetési adatok alapján	Elektronikusan	évente	ugyanaz
A pénzügyileg is lezárt projektek keretében kifizetett összegek nagysága és szervezeti típusonkénti megoszlása (Ft)	MVH kifizetési adatok alapján	Elektronikusan	évente	ugyanaz

8.5.2. Hogyan és milyen gyakorisággal tervezik a monitoring adatok feldolgozását és a feldolgozásból származó információ visszacsatolását a HFS megvalósításába?

Kiemelten fontos monitoring és értékelési feladat lesz a 2014-2020-as időszakban is a HFS felülvizsgálatához kapcsolódó monitoring és előzetes értékelési feladatok ellátása, s ezek alapján a szükséges időközi HFS változtatások elvégzése, leegyeztetése és jóváhagyása.

A LEADER program 2015-2016. évi tervezési feladatai miatt a HFS felülvizsgálat várható időpontja reálisan 2018-2019 között válhat időszerűvé és aktuálissá. Természetesen a kötelező felülvizsgálatok mellett szándékunkban áll időközi, elsősorban időszakos feldolgozásokat és ezek visszacsatolását is integrálni a HFS megvalósításába.

8.5.3. A HACS saját teljesítményének az értékelése, gyakorisága és módszerei

Kiemelten fontosnak tartjuk a HACS saját teljesítményének értékelését és monitoringozását a 2014-2020-as időszakban is. A HACS saját teljesítményének értékelésére kvantitatív és kvalitatív, nyilvános és anonim eljárási módszereket egyaránt kívánunk felhasználni. Ennek biztosítására egy előzetes Saját Teljesítmény Monitoring Tervet kívánunk elkészíttetni, amely az egyesület elnökségével és a közgyűlés tagjaival egyeztetve kerül kialakításra és elfogadásra, külső szakértők és partner LEADER szervezetek bevonásával.

A kvantitatív módszerek elsősorban a következő vizsgálati területekre terjednének ki:

- összehasonlító forrás-felhasználás vizsgálati kategóriánként (Ft),
- VV animációs és kommunikációs tevékenységek száma (db),
- animációs és kommunikációs tevékenységek által megcélzottak száma (fő),
- a munkaszervezet munkatársi létszámának a változása (fő),
- a munkaszervezet működésének támogatásába bevont személyek száma (fő),
- a rendelkezésre álló és elnyert működési források nagysága (fő),
- VV képvisellel megvalósult szakmai képzések és továbbképzések száma (db),
- a VV egyesületi tagjainak változása (db), illetve igény és szükség szerint egyéb mutatók

A kvalitatív módszerek elsősorban a következő vizsgálati területekre terjednének ki:

- anonim elégedettségi felmérés a kedvezményezett projektgazdák, egyesületi tagok körében,
- fókuszcsoportos elégedettségi felmérés a VV vezetői, véleményformáló szervezetei és személyei körében,
- összehasonlító forrás-felhasználás eredményességi és minőségi paramétereinek vizsgálata,
- VV animációs, kommunikációs tevékenységek helyszíni vagy webes elégedettségi értékelése,
- munkaszervezet munkatársai, a szervezet szakmai munkáiba bevont személyek megkérdezése,
- VV munkaszervezet szervezésében megvalósult szakmai képzések, továbbképzések, tanulmányutak és egyéb rendezvények értékelése, illetve igény, szükség szerint egyéb mutatók

8.5.4. Hogyan történik a felülvizsgálatok és értékelések eredményének kommunikálása és terjesztése?

A felülvizsgálatok és értékelések eredményei elsősorban a nyilvánossági, kommunikációs, média és közösségi eszközök széles körének felhasználásával történnek. Az értékelések eredményeinek kommunikálásának és terjesztésének elsődleges elemei a VVK saját webportálja, FB oldala, az elektronikus kommunikáció további eszközei és formái, a különböző térségben elérhető médiák, valamint az egyes térségi, helyi szakmai, partnerségi, közéleti és kommunikációs rendezvények, az egyes projektekhez kapcsolódó események. Ugyancsak fontos csatorna és felület a Völgy Vidék Közösség által szervezett éves rendezvények, az önkormányzatok saját média csatornáit és felületeit, valamint a tag és nem térségi és helyi egyesületek, közösségek saját rendezvényei.

9. Indikatív pénzügyi terv

A HFS indikatív pénzügyi terve az előzetesen meghatározott formátumban tartalmazza egyrészt a VV HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezését (millió forintban), másrészt a VVK HACCS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezését (millió forintban).

1. táblázat A VV HFS 2014-2020 fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

Ssz.	Intézkedések megnevezése	Forrás: EMVA LEADER 19.2 alintézkedés						
		2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1.	Térségi identitást, együttműködést, hálózatosodást és integritást ösztönző kulcsfejlesztések	–	25	0	25	0	50	13,68
2.	A szabadidő-gazdaság egyedi, vendégéjszakához nem kötődő szolgáltatásainak és vonzerőinek fejlesztése	–	20	30	20	0	70	19,15
3.	Térségi, helyi terméket feldolgozó vagy helyben szolgáltatást nyújtó vállalkozások és közösségi gazdaságok fenntartható, kisléptékű beruházásai	15	20	20	15	0	70	19,15
4.	Az életminőség javítását, a jól-létet és a környezeti fenntarthatóságot szolgáló közösségi fejlesztések	–	60	0	40	0	100	27,36
5.	Közösségi szolgáltatásfejlesztési és együttműködési programok a térségi-helyi társadalmi kohézió erősítése érdekében	10,5	16	17	16	16	75,5	20,65
	Összesen	25,5	141	67	116	16	365,5	100

2. táblázat A VVK HACCS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

	Forrás: EMVA LEADER 19.4 alintézkedés					
	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
Működési költségek	9	13	13	12,5	11	58,5
Animációs költségek	1,5	1,5	1	1	1	6
Egyéb tervezett bevételek	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	8
Összesen	12,1	16,1	15,6	15,1	13,6	72,5

Indikatív tervezet: mert a működési finanszírozásunkról szóló rendelet határozza majd meg, hogy 2016. év melyik hónapjától számolhatunk majd el költségeket a működési költségünk terhére, valamint azt is

az a rendelet szabályozza majd, hogy a működési költség hány %-t kell majd animációs költségekre fordítani.

Kiegészítő információk

1. HFS rövidítések jegyzéke

- VV – Völgy Vidék
- VVK – Völgy Vidék Közösség
- HFS – Helyi Fejlesztési Stratégia
- HVS – Helyi Vidékfejlesztési Stratégia
- VP – Vidékfejlesztési Program 2014-2020
- ÚMVP – Új Magyarország Vidékfejlesztési Program 2007-2013
- HACS – Helyi Akciócsoport(ok)
- K+F+I – kutatás, fejlesztés és innováció
- VP IH – Vidékfejlesztési Program Irányító Hatóság
- TOP – Terület- és településfejlesztési Operatív Program
- CLLD – integrált helyi fejlesztési kezdeményezések
- ESB-alap – Európai Strukturális és Beruházási Alap
- MTA ATK – Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont
- LEADER – Liaison Entre Actions pour le Development de l'Economie Rurale francia meghatározás rövidítése, jelentése: közösségi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztéséért
- MNVH – Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat
- HGF – helyi gazdaságfejlesztés
- TDM – turisztikai desztináció menedzsment
- RMI – Magyar Turizmus Zrt. Regionális Marketing Igazgatósága
- OP – operatív program

2. Völgyvidék LEADER HFS tervezésének tagjai, a folyamat céljai és mérföldkövei

2.1 A stratégiai tervező munkacsoport tagjai

NÉV	SZERVEZET	TELEPÜLÉS	TELEFON-SZÁM	E-MAIL CÍM
Horkay Nándor	NSKI /Agnus Dei Stratégiai, Turisztikai és Vezetési Tanácsadó Bt.	Martonvásár	30/ 676 94 91	horkaynandor@gmail.com
Horváth Bálint	A3 Építész Kft. / Martonvásár Önk.	Martonvásár	20/ 941 82 56	horvath.balint@martonvasar.hu
Bechtold Tamás	VVK / Vál Község Önk.	Vál	30/ 331 96 45	polgarmester@val.hu
Szabó Dániel	VVK Egyesület	Alcsútdoboz	30/ 411 46 86	szabo_daniel@hotmail.com
Márczis Márta	Faluműhely Alapítvány	Etyek	70/ 368 84 40	marta.marczis@gmail.com
Kézdy Zsófia	Faluműhely Alapítvány	Etyek	70/ 390 26 98	kezdy.zsofia@gmail.com
Molnár Balázs	Martonvásár Város Önk. szakértő	Baracska / Mv.	20/ 989 38 04	molnar_b@freemail.hu
Bordás Emese	VVK	Vál	20/ 824 20 65	ebordas@volgyvidek.hu
Szabados Lenke	VVK adminisztratív jelenlét	Vál	20/ 245 07 32	lszabados@volgyvidek.hu

2.2 A stratégiaalkotás folyamatának céljai

- A térség vidékfejlesztési „vezérfonalának” („vezérfonalainak”) és hozzáadott egyedi értéket és kiválósági kitörési pontot (komparatív előnyt) jelentő integráló vízióinak és fejlesztési területeinek a közös újradefiniálása és meghatározása
- Kapcsolódási és fejlesztési együttműködési pontok keresése más fejlesztési forrásokhoz (katalizátor stratégia) (TOP, VP, egyéb ágazati OP-k, CLLD, Kastélyprogram, húzó települések fejlesztési potenciálja, nemzetközi projektek stb.)
- A térség egészére nézve fejlesztési prioritások meghatározása, közösen megvalósítható térségi kiemelt projektek azonosítása, generálása, koordinált megvalósítása és ezt, valamint egyéb központi célokat szolgáló és támogató pályázatok meghirdetése
- A saját szervezet(rendszer) alkalmassá tételének és fenntartható működésének előkészítése a stratégia végrehajtására.
- Új, még hiányzó, illetve kreatív, a völgyvidéki identitást és együttműködést professzionálisan támogató horizontális és vertikális koordinációs és katalizátor szervezetek létrehozása vagy ilyen szervezeti együttműködések ösztönzése (kiemelten turizmus és szabadidő-gazdaság, térségi- és helyi gazdaságfejlesztés, szegénység és szociális integráció, lelki megújulás, egészség és lelki gondozás stb.)

2.3 Stratégiai tervezési mérföldkövek, feladatok

Mérföldkő, feladat	Határidők	Státusz	Terjedelelem
Helyi Fejlesztési Stratégiai kiinduló vázlat megalkotása	előzetes információk szerint 2015.09.30-ig	08.31-én elkezdve, elvileg előzetesen már kész	minimum 1-10 oldal
Helyi Fejlesztési Konceptió megalkotása	2015.12.17-ig	2015.11. hó elkezdve, elvileg már kész	minimum 2-5 oldal
Helyi Fejlesztési Stratégia előzetes véglegesítése és beadása értékelésre (DRAFT)	előzetes információk szerint 2016.03.31-ig	Elkészített szakasz.	70+ oldal
Helyi Fejlesztési Stratégia véglegesítése és beadása	előzetes információk szerint 2016.04.30./05.30.	Részben már megkezdett szakasz.	70+ oldal
Esetleg akcióterv, részletes cselekvési terv kidolgozása (konkrét projektekkel, forrásmegjelöléssel, a megvalósításban közreműködő partnerek megnevezésével)	később meghatározott határidők szerint	Még nem megkezdett szakasz.	50+ oldal

A VVK HFS 2014-2020 tervezés során a következő tervezési mérföldköveket, fázisokat és azok ütemezést irányoztuk elő:

I. Mérföldkő: a „HFS-tervezet” előkészítése

A HFS elkészítéséhez szükséges előzetes stratégiai előkészítési és tájékoztatási lépések megtétele.

- *Tervezést Koordináló Csoport felállítása – (még megkérdezem, hogy mi az a legkorábbi időpont, amit beírhatunk)*
- *Fórumok településenként és szektoronként 9 településen – 2015. október-november*

I.b A HFS elkészítéséhez szükséges előzetes stratégiai előkészítési és tájékoztatási lépések megtétele.

- *Folyamatos Tervezési Munkacsoport ülések, s előzetes tervezési javaslatok előkészítése – 2015.október-december*
- *Lekérdezés, adatgyűjtés, elemzés – 2015. szeptember-december*
- *Szektoronkénti fókuszcsoporthoz, mélyinterjú megbeszélések – 2015.október-december*
- *Völgy Vidék Közösség (VVK) HFS 2014-2020 KONCEPCIÓ – javaslat-tervezet elkészítése – 2015. december*

I.c A HFS-tervezetet 2016. január/február hónapban készítjük el. Ehhez szükséges február/március során Elnökségi ülést és Közgyűlést összehívni, amely el is fogadja azt.

- *Folyamatos Tervezési Munkacsoport ülések, s előzetes tervezési javaslatok előkészítése – 2015. december-2016. január/február*
- *A HFS tervezet (draft) elkészítése – 2016. január/február*
- *Elnökségi ülés és Közgyűlés összehívása – 2016. február/március*

I.d Kifizetési kérelmet nyújtunk be, amelynek alapja (és melléklete) az elfogadott HFS-tervezet. A tervezett kérelem a támogatási összeg 60%-ra vonatkozik. (2016. január/február).

II. Mérföldkő: A teljes HFS és dokumentációjának benyújtása, második kifizetési kérelem.

II.a A HFS-tervezet IH értékelésének tudomásul vétele, és az „Egyedi, minőségi továbbfejlesztési útmutatások” részleteinek feldolgozása, és az egyesület elé tárása, megvitatása, döntés. (2016. április-május)

- *Folyamatos Tervezési Munkacsoport ülések, IH értékelések előzetes feldolgozása, döntés-előkészítési javaslat készítése – 2016. április/május*
- *Elnökségi ülés és az egyesület tájékoztatása – 2016. április/május*

II.b A módosított és bővített HFS elkészítése a TMCs részéről. A teljes, kibővített és módosított HFS elfogadtatása a közgyűléssel. (2016. április-május)

- *A módosításokhoz és a HFS részletes kidolgozásához szükséges további információk összegyűjtése – 2016. április/május*
- *Folyamatos Tervezési Munkacsoport ülések, a módosított és bővített HFS tervezési javaslat előkészítése, döntés-előkészítési javaslat készítése az elnökségnek – 2016. április/május*
- *Elnökségi ülés és Közgyűlés összehívása – a teljes, kibővített és módosított HFS elfogadtatása a közgyűléssel. – 2016. április/május*

II.c Második kifizetési kérelem benyújtása, amelynek alapja a módosított és teljes HFS. (2016. május)

2.4 Stratégiai tervezési munkacsoport ülések

Alkalom	Dátum	Időpont	Helyszín
1	2015.08.30	11 óra	Vál
2	2015.10.13	14 óra	Martonvásár
3	2015.11.05	14 óra	Vértesacsa
4	2015.11.18	8.30 óra	Vál
5	2016.01.22	10 óra	Vál
6	2016.02.18	9 óra	Vál
7	2016.02.25	10 óra	Tabajd

3. A helyi fejlesztési stratégia kötelező tartalmi elemei

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS **1303/2013/EU RENDELETE** (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről: <http://nth.web02.dev7.gbart.hu/hu/media/download/408>

II. FEJEZET Közösségvezérelt helyi fejlesztés – 347. oldaltól alapján: **Egy közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégia legalább a következő elemeket tartalmazza:** (50 oldalban)

- a) a stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása;
- b) a terület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése, beleértve az erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek elemzését;
- c) a stratégia és célkitűzései leírása, a stratégia integrált és innovatív jellemzőinek leírása és a célkitűzések hierarchiája, bele értve a kimenetek vagy eredmények mérhető célértékeit. Az eredmények tekintetében mennyiségi és minőségi célértékek egyaránt meghatározhatók. A stratégia összhangban van valamennyi részt vevő ESB-alap releváns programjaival;
- d) a stratégia kidolgozásába történő közösségi bevonás folyamatának leírása;
- e) egy cselekvési terv, amely bemutatja, hogyan történik a célkitűzések alapján az intézkedések meghatározása;
- f) a stratégia irányítási és monitoring-intézkedéseinek leírása, amely bemutatja, hogyan képes a helyi akciócsoport végrehajtani a stratégiát, valamint az értékelésre vonatkozó konkrét intézkedések leírása;
- g) a stratégia pénzügyi terve, beleértve az egyes érintett ESB alapokból tervezett forráselosztást.

4. Kapcsolódó tervezési dokumentumok és a térségre vonatkozó egyéb stratégiák listája

Egyéb, kapcsolódó tervezési dokumentumok:

A 2014- 2020-as és területi tervezéssel kapcsolatos jogszabályok és határozatok:

https://www.nth.gov.hu/hu/hirek_esemenyek/a-2014-2020-as-es-teruleti-tervezessel-kapcsolatos-jogszabalyok-es-hatarozatok

Területfejlesztési füzetek: <https://www.nth.gov.hu/tevekenysegek/teruletfejlesztas/szakmai-eredmenyek-disszeminacioja>

Operatív programok:

http://palyazat.gov.hu/az_europai_bizottsag_altal_elfogadott_operativ_programok_2014_20

LEADER Tool-Kit: <https://enrd.ec.europa.eu/en/leader/leader-tool-kit>

Iránymutatás a közösségvezérelt helyi fejlesztésről helyi szereplők számára:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors_hu.pdf

Fejér Megyei Területfejlesztési Program: <http://www.fejer.hu/fejer-megyei-teruletfejlesztési-program-dokumentumai>

Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértes Térség középtávú stratégiai cselekvési program:

[http://velenceitoleader.eu/files/VVVTFT_tanulmany_webre_R%C3%A9sz1\(1\).pdf](http://velenceitoleader.eu/files/VVVTFT_tanulmany_webre_R%C3%A9sz1(1).pdf)

http://velenceitoleader.eu/files/VVVTFT_tanulmany_webre_R%C3%A9sz2.pdf

Nemzeti kastélyprogram: <http://www.forsterkozpont.hu/fejlesztés-es-tervezés/nemzeti-kastélyprogram>

Völgy Vidék Helyi Vidékfejlesztési Stratégia és korábbi kapcsolódó anyagok:

www.volgyvidek.hu/helyi_vidékfejlesztési_strategia.html

A Völgy Vidék LEADER térség népességszámának várható alakulása 2020-ig és főbb társadalmi-gazdasági hatásai (pdf): http://volgyvidek.hu/attachments/VVK_tarsfejlstrat1_nepesedes.pdf

A Völgy Vidék helyi termékei és fejlesztési lehetőségeik:

http://volgyvidek.hu/attachments/VVK_helyi_termek_tanulmany.pdf

Gazdasági helyzetkép a Völgy Vidéken:

http://volgyvidek.hu/attachments/VVK_gazd_helyzetkep_2012.pdf

A Völgy Vidék természeti és épített értékei:

http://volgyvidek.hu/attachments/VV_term_es_ep_ertekei.pdf

A Völgy Vidék népességmegtartó ereje:

http://volgyvidek.hu/attachments/A_VVK_nepesegmegtarto_ereje.pdf

A tehetséggondozás és a művészetoktatás helyzete a Völgy Vidéken:

http://volgyvidek.hu/attachments/Tehetséggondozas_tanulmany_egyben.pdf

LEADER helyi akciócsoportok önértékelési rendszerének kidolgozása:

http://volgyvidek.hu/attachments/TANULM_jav.pdf

Völgy Vidék Védjegy Arculati Kézikönyv:

http://volgyvidek.hu/attachments/Vedjegy_arculatiKK_vegleges.pdf

Völgy Vidék Tanúsító Védjegy Szabályzat:

http://volgyvidek.hu/attachments/Tanusito_vedjegy_szabalyzat_vegl.pdf

5. Kiemelten kapcsolódó ágazati OP-k és prioritások, intézkedések

1. Termelői csoportok létrehozása és rövid ellátási lánc együttműködések kialakítása

1. Az intézkedés megnevezése: Termelői csoportok létrehozása és rövid ellátási lánc együttműködések kialakítása
2. Specifikus cél: Induló, mikro- és kisvállalkozások kapacitásnövelő és integratív beruházásainak támogatása
3. Indoklás, alátámasztás: A Vidékfejlesztés Program 9.1.1 és 16.4.1 intézkedései és a rájuk épülő támogatási lehetőségek más műveletek keretében alapvetően a közvetlen lakossági ételmszerellátás fejlesztését támogatja a helyi termelői és logisztikai együttműködések keresztül, amelyekbe a helyi termékek és a ráépülő hálózatok minél nagyobb arányú bevonása az egyik elsődleges célja a Völgy Vidék Közösség LEADER támogatásainak.

2. Fiatal gazdák induló támogatása és mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése

1. Az intézkedés megnevezése: Fiatal gazdák induló támogatása és mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése
2. Specifikus cél: Induló, mikro- és kisvállalkozások kapacitásnövelő és integratív beruházásainak támogatása
3. Indoklás, alátámasztás: A Vidékfejlesztés Program 6.1.1 és 6.3.1 intézkedése és a ráépülő támogatási lehetőségek más műveletek keretében a mezőgazdasági vállalkozások indulását, a gazdálkodó tevékenység megkezdését és a meglévő kisgazdaságok megerősödését ösztönzi, amely a Völgy Vidék, de más vidéki térségek alapérdeke is a termőföld közvetlen hasznosításához kapcsolódó gazdasági kapacitások növelése terén.

3. Nem mezőgazdasági tevékenységek elindítása és fejlesztése, valamint a kis gazdasági szereplők és a szolidáris gazdálkodás együttműködései

1. Az intézkedés megnevezése: Nem mezőgazdasági tevékenységek elindítása és fejlesztése, valamint a kis gazdasági szereplők és a szolidáris gazdálkodás együttműködései
2. Specifikus cél: Induló, mikro- és kisvállalkozások kapacitásnövelő és integratív beruházásainak támogatása
3. Indoklás, alátámasztás: A Vidékfejlesztési Program 6.2.1 és 6.2.4, valamint 16.3.1 és 16.91 intézkedései a diverzifikáción keresztül a gazdálkodók nem mezőgazdasági tevékenységeinek kialakítását és fejlesztését ösztönzi, amelyek kiegészítő jövedelemforrásként hozzájárulnak a versenyképes és több lábbon álló, erőforrás-hatékony gazdaságok létrejöttéhez. Míg a gazdálkodók szolidáris összefogásai a társadalmilag felelős gazdaságok létrejöttét és működését erősítik. Az előzőek kapcsán jelentősek térségi igények és vannak jó gyakorlatai, de az utóbbiakkal kapcsolatos helyi tapasztalatok alacsony szinten vannak.

4. Agrár-innovációs operatív csoportok kialakítása és innovatív projektjeik beruházásai

1. Az intézkedés megnevezése: Agrár-innovációs operatív csoportok kialakítása és innovatív projektjeik beruházásai
2. Specifikus cél: Induló, mikro- és kisvállalkozások kapacitásnövelő és integratív beruházásainak támogatása
3. Indoklás, alátámasztás: A Vidékfejlesztési Program 16.1.1 és 4.1.5 intézkedései az agrár-innovációs operatív csoportok létrejöttét és kísérleti beruházásait támogatja, amelynek létjogosultságát és szükségességét a Völgy Vidék térség igen erőteljes agrár-innovációs potenciálja, a jelentős K+F+I kapacitások jelenléte és aktivitása támaszt alá.

5. Kisméretű infrastruktúrák és alapvető szolgáltatások fejlesztése a vidéki térségekben

1. Az intézkedés megnevezése: Kisméretű infrastruktúrák és alapvető szolgáltatások fejlesztése a vidéki térségekben
2. Specifikus cél: Életminőség javítását célzó közösségi fejlesztések
3. Indoklás, alátámasztás: A Vidékfejlesztés Program 7.2.1 és 7.4.1 intézkedései az önkormányzatok leromlott állapotban lévő épített javainak és infrastruktúra-rendszereinek megújítását, bővítését támogatják, amely alapvető szükséglet az elérhetőség, az energiahatékonyság, a környezet állapota és a fenntarthatóság szempontjából, valamint hozzájárul a közszolgáltatások színvonala emeléséhez.

6. Minőségrendszerhez történő csatlakozás, tájékoztatás és promóció

1. Az intézkedés megnevezése: Minőségrendszerhez történő csatlakozás, tájékoztatás és promóció
2. Specifikus cél: Induló, mikro- és kisvállalkozások kapacitásnövelő és integratív beruházásainak támogatása
3. Indoklás, alátámasztás: A Vidékfejlesztés Program 3.1.1 és 3.2.1 intézkedései a mezőgazdasági termelők EU-s vagy hazai minőségrendszereknek való megfelelését és részvételét, valamint csoportos belpiaci tájékoztatási és promóciós tevékenységeit támogatják, amelyhez helyi szinten a Völgy Vidék Termék Hálózatban történő részvétel és a Völgy Vidék Termék védjegy elvárásainak történő megfelelés és alkalmazás is társul.

7. Települési infrastruktúra, intézményrendszer és közszolgáltatások fejlesztése

1. Az intézkedés megnevezése: Települési infrastruktúra, intézményrendszer és közszolgáltatások fejlesztése
2. Specifikus cél: Életminőség javítását célzó közösségi fejlesztések
3. Indoklás, alátámasztás: Az intézkedés összefogja a Fejér megyei Területi Operatív Program keretében elérhető támogatásokat, amelyek alapvetően szintén a települések infrastrukturális, intézményi kapacitásbővítő és megújító jellegű fejlesztéseivel kapcsolódó forrásokat fogja össze, és amelyek iránt előzetesen komoly igény mutatkozik a térségben, mivel ma már egyre inkább csak ezek a verseny során elérhető EU-s és hazai támogatások jelentik a települések egyetlen fejlesztési forrásszerzési lehetőségét.

8. Emberi erőforrások fejlesztése – társadalmi felzárkózás

1. Az intézkedés megnevezése: Emberi erőforrások fejlesztése
2. Specifikus cél: Közösségi szintű küzdelem a hátrányos helyzetek felszámolása és a környezeti fenntarthatóság érdekében
3. Indoklás, alátámasztás: Az intézkedés az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program keretében a térség számára is elérhető támogatásokat jeleníti meg, amelyek nagyobb mértékben járulnak hozzá vidéki emberek helyben maradásához, helyben történő boldogulásukhoz és a különböző társadalmi csoportok esélyegyenlőségéhez, amelyek a Völgy Vidék Közösség LEADER célkitűzéseinek is kiemelkedően fontos szempontjai 2014-2020 között.

9. A K+F+I és a KKV szektor beruházásainak támogatása, turizmus fejlesztése

1. Az intézkedés megnevezése: A K+F+I és a KKV szektor beruházásainak támogatása, turizmus fejlesztés
2. Specifikus cél: Induló, mikro- és kisvállalkozások kapacitásnövelő és integratív beruházásainak támogatása
3. Indoklás, alátámasztás: Az intézkedés a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program keretében meghirdetett támogatásokat jeleníti meg, amelyek jelentősebb mértékben járulnak hozzá a térségi kutatás-fejlesztési és innovációs potenciálhoz, segítik a termelő ipari vállalkozások beruházásait és az üzleti környezet élénkítését szolgálják. Ezek a célok elősegítik a Völgy Vidék térségben az ezzel kapcsolatos gyengeségek oldását a KKV szektor vonatkozásában, valamint támogatják a termelő vállalkozások versenyképességét, a gazdaság struktúraváltását és a vidéki feldolgozóipari kapacitások bővítését a munkahelyteremtésén keresztül.

10. Környezetvédelmi és energiahatékonysági, vízgazdálkodási fejlesztések

1. Az intézkedés megnevezése: Környezetvédelmi és energiahatékonysági, vízgazdálkodási fejlesztések
2. Specifikus cél: Életminőség javítását célzó közösségi fejlesztések
3. Indoklás, alátámasztás: Az intézkedés a Környezeti és Energhatékony Operatív Program támogatásait fogja össze, amelyek egy része a települési önkormányzatok infrastruktúra-rendszereinek továbbfejlesztését és minőségemelését szolgálja központi szervezés mellett. Másik része pedig a gazdálkodó szervezetek energiahatékonyabb működéséhez járul hozzá, amely indokolt, és a környezeti fenntarthatóság horizontális célként történő megjelenésén keresztül támasztja alá az igényeket.

6. Forrás-felhasználási szabályok

A HFS megvalósítása alapján nyújtandó támogatások kis értékű (de-minimis) támogatásnak minősülnek, amely támogatottakként és 3 éves összesítésben nem haladhatja meg a 200000 euró értéket.

Vállalkozásfejlesztési támogatások esetében a maximális támogatás-intenzitás meghatározása szempontjából a VP-ben vagy más OP-ban meghatározott arányok az irányadók, ettől való eltérést a HFS-ben külön indokolni kell.

A támogatásintenzitás meghatározásakor a kedvezményezettek jogállása és a műveletek típusa (jövedelemtermelő/nem jövedelemtermelő) alapján a 1305/2013/ EU rendelet 61. Cikkben foglaltakat is megfelelően alkalmazni kell.

Az egy projektre jutó maximális támogatás csak a HFS-ben rögzített, megfelelően alátámasztott esetben haladhatja meg a 240000 eurót (pl. innovatív aprófalú komplex projekt, több települést szolgáló vagy több éves projekt).

A helyi közösségek hátrányos megkülönböztetéstől mentes és kiegyenlített lehetőségeinek biztosítása érdekében egy településen felhasználható forrás a Program teljes időtávjában nem haladhatja meg a HFS keretösszegének 20%-át. (83.470.000 HUF települési összeszámitási kötelezettséggel csak LEADER HFS forrásra)

Támogatási intenzitások (még értelmezés alatt):

- Önkormányzat 75%-85% esetleg 100% (1-es adószámmal ÁFA támogatható)
- Civil szervezet/egyház 75%-85% esetleg 100% (1-es adószámmal ÁFA támogatható)
- Községi gazdaságfejlesztés 75%-95%
- Vállalkozás (mikro és kis) 50%-55%

7. A turizmus és szabadidő-gazdaság helyzete: térségi turisztikai, szabadidős, kulturális és rekreációs adottságok

A VölgyVidék, azaz az etyeki dombok, a Vértesalja, a Szent László patak és a Váli-víz övezte *kultúrtáj és szabadidős-rekreációs programturisztikai desztináció, mely részben nélküli a megfelelő turisztikai intézményrendszert, hálózati és szolgáltatói infrastruktúrát, pedig természet közeli értékeiből adódóan* lehetőség lenne mind a

1. *programturizmus* (fesztiválok, piknikek, vigasságok, rendezvények, koncertek, testvérvárosi kapcsolatok),
2. a *kulturális és örökségturizmus* (épített örökségtérkékek, emlékhelyek, hagyományok és helytörténeti gyűjtemények, művészeti alkotók, kiállítások, előadások),
3. a *kreatív és tematikus szabadidős és kalandturizmus* (parkok, kalandparkok, múzeumok, galériák, faluk, clubok)
4. az *aktív- és ökoturizmus* (kerékpáros-görkorcsolyás, kaland és sportturizmus, szelíd és bakancsos-megfigyelő lovas- és horgászat),
5. a *bor- és gasztronómia és falusi turizmus* (sajt, bodza, kukorica, csokoládé, tej stb.), valamint
6. a *lelki és zarándokturizmus* (lelkigyakorlatok, együttélések, zarándoklatok, kivonulások) tekintetében is.

<i>Fajták</i>	<i>Program-turizmus</i>	<i>Kulturális és örökségturizmus</i>	<i>Kreatív és tematikus szabadidős és kaland turizmus</i>	<i>Aktív-, és ökoturizmus</i>	<i>Bor-, gasztronómiai és falusi turizmus</i>	<i>Lelki- és zarándokturizmus</i>
<i>Jellemzők (1-5)</i>						
Fejlettség	3	3,5	3,5	3	4	2
Helyi potenciál	4	4	5	4	4	3
Vonzó potenciál	5	4	5	4	4,5	3
Bevételi potenciál	M	K	M	KA	K	KA
Tartózkodási idő (nap)	1-2	1-2	1-2	1-3	2-3	2-4
Térségi jelentősége 2015	1	2	4	5	3	6
Térségi jelentősége 2020	3	5	1	2	4	6

A térségi turizmusért felelős turizmusmenedzsment rendszer kialakítása, a meglévő turizmus fajták és a szabadidős, turisztikai vonzó kínálat célzott, tudatos, komplementer és kreatív fejlesztése (élmény, hagyomány- és egyéb értékteremtő turisztikai szolgáltatások kiépítése), továbbá ezek tematikus és célcsoport-specifikus összehangolása, csomagba és hálózatba szervezése azonban elengedhetetlen a 2014-2020-as időszakban, s ebben a VölgyVidék HFS-nek kiemelt szerepe van.

VÖLGYVIDÉK TOP 15 KREATÍV SZABADIDŐS ÉS EGYEDI ÉLMÉNYT KÍNÁLÓ VONZEREJE

(a számozás nem jelent sorrendiséget)

1. Western falu – Tordas
2. Föngyöskert Gyógyító Völgy – Vértesacsca
3. Három Sziget Kalandpark – Tordas
4. Mezőlábás Park – Tabajd
5. Hangistálló – Óbarok-Nagyegyháza
6. Korda Filmpark – Etyek

7. Puskás Pancho Aréna – Felcsút
 8. Óvodamúzeum – Martonvásár
 9. Alcsúti Arborétum TT
 10. Etyek és a Piknikek – gasztronómiai, borvidék és fesztivál központ
 11. Brunszvik kastély és parkja, Beethoven Múzeum és koncertek – Martonvásár
 12. Magyar Népdal Napja – Martonvásár
 13. Pannonia Golf & Country Club – Alcsútdoboz
 14. Lovaspóló pálya, Magyar Polo Club – Tabajd
 15. Váli nagytemplom és karizmatikus lelkigyakorlatos ház

Kiemelt attrakciók (vonzerők) és értékek kategorizálása¹⁴

Elsődleges kiemelt (leglátogatottabb), országosan is jegyzett attrakciók (vonzerők):

1. Etyek – mint gasztronómiai és borvidék központ
2. Felcsút – Puskás Akadémia - Pancho Aréna
3. Martonvásár – Brunszvik kastély és parkja, Beethoven Múzeum
4. Alcsútdoboz – Arborétum
5. Országos vagy regionális jelentőséggel is bíró nagyrendezvények – (pl. Etyeki Piknik, Újhegyi Piknik Etyek, Martonvásári Magyar Népdal Napja, Martonvásári Beethoven koncertek, Ercsi Országos Ikertalálkozó, stb.)

Másodlagos és harmadlagos térségi jelentőségű attrakciók (vonzerők):

<i>Térségi kulturális programok és épített örökség értékek – kastélyok, kúriák, templomok, istállók</i>	<i>Térségi szabadidős vonzerők – tematikusparkok, múzeumok, emlékházak, gyűjtemények</i>	<i>Térségi természeti és környezeti értékek</i>	<i>Térségi specifikus és hálózatba szervezett vagy szervezhető vonzerők</i>
Másodlagos térségi jelentőségű, látogatható attrakciók			
Bicske – Batthyány-kastély parkja	Martonvásár – Óvodamúzeum	Vértesacsa – Föngyöskert Gyógyító Völgy	„Gentleman” sport lehetőségek (pl. Alcsútdoboz – Pannonia Golf & Country Club)
Óbarok – Nagyegyháza, Hangistálló	Tordas – Western-falu, Tordas – Háromsziget Kalandpark		Lovardák
Térségi jelentőséggel bíró rendezvények (pl. Bicskei Napok, Kastély Estek, Váli Völgyi Vigasságok, Ercsi Autó Motor Show, Eötvös Napok, Felcsúti Pancho Aréna egyéb rendezvények stb.)	Etyek – Korda Filmpark		Extrém sport lehetőségek
Váli lelkigyakorlatos ház			
Harmadlagos térségi jelentőségű vagy még kihasználásra váró attrakciók			
Kastélyok: Tordas – Sajnovics-Batthyány-Dreher kastély Ráckeresztúr – Ivánkay kastély Alcsútdoboz – Habsburg (József nádor) kastély	Tabajd – Meztlábás park	Ercsi – Duna-part	Egyéb gasztronómiai vonzerők

¹⁴ Szakmai kiegészítéseket lásd még a Melléklet 1.5-s fejezetében

Egyházi értékek: Vál – a megye legnagyobb temploma, (Ürményi-kastély) Csabdi románkori templomrom Települési templomok, mauzóleumok, keresztek	Vértesacsai - Patikamúzeum	Horgász- és halastavak (kiemelten Baracska KEVE, továbbá Kajászó, Tabajd, Felcsút, Bicske, Gyúró, Vértesacsá) – horgász turizmus	Lelki felüdülés és zarándokutak, helyszínek
Kúriák: Ercsi – Eötvös kúria, Szapáry-Wimpffen kúria Felcsút – Szőke-Göcze kúria	Kajászó – Vabrik Paintball és airsoft	Vadászterületek (váli-erdő, göböljárasi vérti vadászház, martonvásári vadászház) – vadász turizmus	Művészek, (népi) iparművészek műhelyei, műtermei, kiállításai
Helyi jelentőségű rendezvények (falunapok, búcsúk, ünnepnapok, farsangok stb.)	Helytörténeti gyűjtemények és emlékházak (pl. Ercsi Eötvös Emlékház, Helytörténeti Gyűjtemény és Honvédségi Múzeum, Etyeki Helytörténeti Múzeum, Váli Vajda János Emlékház stb.)	Alcsútdobozi kilátó	Állatsimogató lehetőségek és egyéb állatfarmok
			Egyéb sport lehetőségek

Egyéb helyi jelentőségű attrakciók (vonzerők):

- Egyéb helyi, települési és természeti értékek (templomok, értékes épületek, szobrok, környezeti értékek, kisebb halas- és horgásztavak stb.)
- Kisgazdaságok (tanyák, farmok, boros-gazdák) – falusi vendéglátás

Kiemelt rendezvények és egyéb térségi rendezvények

Meglévő nagyszabású rendezvények (pl. Etyeki Piknik, Újhegyi Piknik Etyek, Martonvásári Magyar Népdal Napja, Martonvásári Beethoven koncertek, Ercsi Országos Ikertalálkozó stb.) felmérése és azok térségi kategorizálása-besorolása szükséges (országos jelentőséggel bíró, térségi jelentőséggel bíró, helyi jelentőséggel bíró). Jelenleg nem történik meg teljes körűen ezek térségi szintű összehangolása sem, hiányzik a VölgyVidék egész térségére vonatkozó egységes rendezvénynaptár.

A továbbiakban esetleg saját Élmény VölgyVidék Fesztivál megszervezése is elképzelhető, melynek évente más központi település adhatna otthont, a környező falvak bevonásával (ez is segítheti az identitás erősítését), valamint ugyancsak javasolt a potenciálisan ilyen kapacitásokkal bíró helyeken (pl. Bicske, Felcsút) hagyományteremtő céllal egy-egy országos vagy regionális jelentőséggel bíró rendezvény megszervezése is.

Kiemelt kulturális, sport és szabadidős partnerek és lehetőségek

Kiemelt partnerségi és szervező erővel rendelkeznek a *kisvárosi kulturális központok és népművelés szervezők* (BBK Martonvásár, Ercsi Eötvös József Művelődési Ház, a bicskei Petőfi Sándor Művelődési Központ), valamint az egyes nagyobb települések *kultúraszervező központjai* (pl. Etyeki „Magyar-kút” Művelődési Központ, Tordasi Hangya Művelődési Ház és a Teremtőkert). Közművelődés tekintetében a kultúráközvetítés intézményei: a *könyvtár és a közösségi ház vagy valamilyen fajta közösségi színtér* megtalálhatók a településeken. Színes a skálája az öntevékeny művészeti csoportoknak: *kórusok és népdalkörök, zenekarok, néptánc együttesek*, melyek közt több országos hírű és rangos minősítésű (pl. a Martonvásári Százszorszép Táncegyüttes, Fúvószenekar, a Tordasi Pillikék, martonvásári és VölgyVidéki művészek). A VölgyVidéken a *kézművességgel foglalkozó* szakkörök és személyek is szép számban jelen vannak, a népi kismesterségek üzöi minden településen képviselnek valamely, vagy többféle hagyományos szakmát. Virágzását éli a *hagyományörzés*, mely a helyi termékek felértékelődésével, bemutatókon és vásárokon egyre gyakrabban mutatkozik be, indul el a térségi ismertség útján.

A *sporthoz és a kikapcsolódáshoz* kapcsolódó társadalmi szolgáltatások egy része szintén minden településen elérhető (sportpálya, beltéri sportolási lehetőségek, lovaglás stb.), emelt szintjei azonban csak legfeljebb minden 2-3. településen (tornacsarnok, műfüves pálya, tenisz, bowling, kalandpálya, múzeum, uszoda stb.).

Mellékletek (térképek, ábrák, táblázatok stb.)

1. Partnerségi és szakmai események listája

	Dátum	Időpont	Helyszín	Részvevők/ célcsoportok	Munkamódszer	Téma
1	2015.04.21	18 óra	Vál, Civil Iroda	civil szervezetek	fókuszcsoporthoz megbeszélés	Helyzetfelmérés, civil együttműködési lehetőségek a VVK területén
2	2015.04.29	10 óra	Tabajd, IKSZT	civil szervezetek, önkormányzatok	workshop	Helyzetfelmérés, civil és önkormányzati együttműködési lehetőségek a VVK területén
3	2015.07.30	17 óra	Vál, VVK Iroda	VVK elnökség	elnökségi ülés	Az elnökség tájékoztatása a 2014-2020-as időszakról
4	2015.08.13	18 óra	Vál, Községháza	VVK tagok	közgyűlés	A közgyűlés tájékoztatása a 2014-2020-as időszakról
5	2015.09.17	10 óra	Vál, VVK Iroda	helyi termékesek	workshop	A gazdasági helyzet felmérése, helyi gazdasági szereplőkkel folytatott konzultáció
6	2015.10.12	16 óra	Óbarok-Nagygyháza, Hangistálló	civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók	szakmai fórum, konzultáció	Tájékoztatás, helyzetértékelés a 2014-2020-as időszakról, konzultáció és projektgyűjtés
7	2015.10.13	10 óra	Martonvásár, Könyvtár	civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók	workshop	A térség szükségleteinek, erőforrásainak, lehetőségeinek számbevétele és a jövőkép kialakítása, a fejlesztési célok meghatározása a jelenlévők aktív részvételével

8	2015.10.1 5	12 óra	Gyúró, Faluház	civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók	workshop	Ifjúsági közösségek építése, ifjúsági programok szervezése, pályázati lehetőségek bemutatása, szakértő: Rózsás Ildikó, Ifjúsági közösségfejlesztő, a Kaptár Ifjúsági és Prevenációs Iroda vezetője, M. né Fenyvesi Viktória - NMI
9	2015.10.1 6	16 óra	Felcsút, Faluház	civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók	szakmai fórum, konzultáció	Tájékoztató, helyzetértékelés a 2014-2020-as időszakról, konzultáció és projektgyűjtés
10	2015.10.1 9	16 óra	Etyek, IKSZT	civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók	workshop	A térség szükségleteinek, erőforrásainak, lehetőségeinek számbevétele és a jövőkép kialakítása, a fejlesztési célok meghatározása a jelenlévők aktív részvételével
11	2015.10.2 6	15 óra	Ercsi, Művelődés i Ház	civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók	szakmai fórum, konzultáció	Tájékoztató, helyzetértékelés a 2014-2020-as időszakról, konzultáció és projektgyűjtés
12	2015.10.2 9	14 óra	Tordas, IKSZT	civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók	fórum, műhelymunka	Az új 2014- 2020-as Operációs Programok bemutatása, eljárások, finanszírozási rend; 2007- 2013-as programozási időszak fejlesztési eredményeinek értékelése és a 2014-2020-as fejlesztési irányok, pályázati

						lehetőségek bemutatása
13	2015.12.08	18 óra	Vál, Válvölgye Étterem	VVK tagok	közgyűlés	Tájékoztatás és egyeztetés a HFS aktuális állapotáról
14	2015.12.16	9 óra	Vál, VVK Iroda	Somossy Eszter, a Velencei-tó Térségi TDM Nonprofit Kft. Ügyvezetője	szakértői egyeztetés	A turisztika fejlesztési lehetőségei a Völgyvidéken
15	2016.01.15	11 óra	Vál, Közösségi Ház	önkormányzatok	fórum, workshop	A HFS illeszkedése a Területi Operatív Programhoz
16	2016.01.25	9 óra	Vál, VVK Iroda	mg. kistermelők	workshop	A HFS illeszkedése a Vidékfejlesztési Programhoz (kertészet korszerűsítése, mg. kisüzemek fejlesztése, fiatal gazda, stb.)
17	2016.01.25	15 óra	Bicske	Tessely Zoltán, a Szent László- és Válvölgy területfejlesztésért felelős miniszterelnöki biztos	szakértői egyeztetés	Fejlesztési tervek a Völgyvidéken
18	2016.01.26	15 óra	Vál, VVK Iroda	sajtkészítők, helyi termékesek	workshop	Hálózatok kialakítása, a HFS illeszkedése a Vidékfejlesztési Programhoz (REL, mg. kisüzemek fejlesztése, diverzifikáció, stb.)
19	2016.02.05	9 óra	Vál, VVK Iroda	sajtkészítők, helyi termékesek	workshop	Hálózat és HFS intézkedés kialakítása
20	2016.02.12	9 óra	Vál, VVK Iroda	sajtkészítők, helyi termékesek	workshop	Hálózat és HFS intézkedés kialakítása

21	2016.02.12	9 óra	Székesfehérvár, Novotel	Magyar Turizmus Zrt, Közép-Dunántúli turisztikai szakemberek, turisztikai szervezetek	régiós egyeztetés	HFS illeszkedése a régiós turisztikai projektekhez
22	2016.02.16	10 óra	Budapest, NAK iroda	TASZK, FM, NAK, AKI, élelmiszer előállítók, feldolgozók, értékesítők	műhelybeszélgetés	A fogyasztói tudatosság és az ellátási láncok hatékonyságának növelése
23	2016.02.25	10 óra	Tabajd, IKSZT	önkormányzatok, civilek, vállalkozók	fórum, műhelymunka	HFS tervezet megvitatása
24	2016.03.07.	8 óra	Vál	VVK elnökségi tagok	elnökségi ülés	Az elnökség tájékoztatása a 2014-2020-as HFS Draftról
25	2016.03.16	18 óra	Vál	VVK tagok	közgyűlés	A közgyűlés tájékoztatása a 2014-2020-as HFS Draftról

2. A legfontosabb információs és kommunikációs technológiai (IKT) eszközöket és azokkal kapcsolatos tevékenységeket, tervezett fejlesztéseket szemlélteti a következő táblázat

Eszközök		Tevékenység leírása, megjegyzések
Online, webes felületek	Mail, levelező rendszer	<ul style="list-style-type: none"> • A tagsággal való kapcsolattartás és dokumentálható, archiválható ügyintézés legjellemzőbb formája. • Csoportos levélküldésre optimalizálható levelezőlisták állnak rendelkezésre, ezek folyamatosan aktualizálásra kerülnek.
	Honlap, webportál (ok)	<ul style="list-style-type: none"> • A webes elérhetőség központi oldala, térségi tájékoztató és hírforrása. • Az egyesület munkaszervezete által működtetett webportál tartalma a folyamatos és friss tervezési és végrehajtási információk biztosítása érdekében rendszerszintű és folyamatosan aktualizálásra kerül. • A weboldalak folyamatos tartalmi szinkronizálása és összekapcsolása megtörténik. • A statikus tartalmak felhasználóbarát és áttekinthető strukturálása megtörténik. • A dinamikus tartalmak frissítését a korábbiaknál fontosabbnak tartjuk. • A térségben létrejövő új szervezetek, illetve a tagok, szakmai partnerek kölcsönös link együttműködését tovább erősíteni kívánjuk. • Szerverfejlesztés és a hardver eszközök megújítása is esedékessé válik 2014-2020 között a munkaszervezetnél.
	Közösségi oldalak	<ul style="list-style-type: none"> • A közösségi oldalak közül elsősorban a Facebook használata biztosított, igény és szükség szerint más közösségi szolgáltatások biztosítása is elképzelhető (kiemelten twitter, instagram) • Fontos a FB és a webportál tartalmának a folyamatos szinkronizáltságának a biztosítása.
Kommunikációs eszközök	Telefon	<ul style="list-style-type: none"> • A gyors, személyes távolsági kapcsolattartás kiemelt eszköze. • De a telefon sajnos nem tud teljes körű és jól dokumentálható ügyintézészt biztosítani. • Fontos, hogy a munkaszervezet munkatársai mobil szolgálati okostelefont és ehhez költségvetési kerettérítést kapjanak. • Igény és szükség szerint zöld telefonszám, illetve a hangfelvételek rögzítése, illetve telefonos ügyfélszolgálati tájékoztató rendszer is kialakításra kerülhet a jövőben.
	Skype	<ul style="list-style-type: none"> • Igény és szükség szerint elképzelhető a Skype célzott használatának a bevezetése is.
	Viber, sms	<ul style="list-style-type: none"> • A költséghatékony kommunikációs lehetőségek lehetséges és dokumentálható formái.
	Applikációk	<ul style="list-style-type: none"> • Fontos cél a jövőben, hogy a szervezet honlapjának a tartalmi okos telefonos formában is jól elérhetőek legyenek. • Igény és lehetőség szerint célzott térségi applikációs fejlesztések megvalósítását tervezzük 2014-2020 között.
Személyes és közösségi kapcsolattartás	Ügyfélszolgálat biztosítása helyben	<ul style="list-style-type: none"> • A munkaszervezet irodájában történik, meghatározott időpontokban (főként információ szolgáltatás, tájékoztató, tanácsadás, szakmai támogatás formájában, illetve panasz esetén).
	Személyes egyeztetések, tárgyalások	<ul style="list-style-type: none"> • Helyben vagy kiküldetésben történik meg, kiemelten a stakeholderek, tagok és kedvezményezettek irányában.

	Közösségi rendezvények szervezése	<ul style="list-style-type: none"> • Elsősorban a partnerségi, nyilvánossági, valamint a szakmai fórumok, workshopokra terjednek ki. • Igény és lehetőség szerint további szakmai rendezvények, konferenciák térségi szervezése is megcélzott.
	Hírlevél	<ul style="list-style-type: none"> • 2016-tól időszakos hírlevél küldetését tervezi a munkaszervezet.
Kiadványok	Tematikus és szakmai kiadványok	<ul style="list-style-type: none"> • VölgyVidéki kommunikációs és a Program szintű arculati, kommunikációs követelményeknek való megfelelés maximális biztosítása mellett, fontos az esztétikus és kreatív összhang biztosítása.
	Térségi és/vagy HACS kiadványok	<ul style="list-style-type: none"> • Völgy Vidéki kommunikációs és a Program szintű arculati, kommunikációs követelményeknek való megfelelés maximális biztosítása mellett, fontos az esztétikus és kreatív összhang biztosítása.
	Szórólapok, kisebb kiadványok	<ul style="list-style-type: none"> • Informatív és arculati követelmények biztosítása szükséges.
Tájékoztató és információs táblák	Minden településen	<ul style="list-style-type: none"> • Völgy Vidéki kommunikációs és a Program szintű arculati, kommunikációs követelményeknek való megfelelés maximális biztosítása mellett, fontos az esztétikus és kreatív összhang biztosítása.
	Plakátok	<ul style="list-style-type: none"> • Csak kiemelt események esetén.
Kisfilmek	Térségi kisfilmek	<ul style="list-style-type: none"> • Tartalmi és arculati összhang, valamint a térségi üzenet biztosítása elengedhetetlen. • 2014-2020 között fontos lenne legalább egy VölgyVidéki értékeit és térségi-helyi termékeit, szolgáltatásait bemutató kisfilm elkészítése.